

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUNS

KONGRESSNUMMER

FESTSKRIFT MED ANLEDNING AF
VI INTERNATIONELLA KVINNO-
RÖSTRÄTESKONGRESSEN
I STOCKHOLM 12-17 JUNI 1911

Wettergren & Kerber
Direktör Dan. Broström

Women have the parliamentary vote in
Australia, New Zealand, Finland, Norway,
the Isle of Man and in five American States,
why not in Sweden?

Carrie Chapman Catt

Foto för Idun af Hoffotograf A. Blomberg.
Med mrs Chapman Catts autograf af följande svenska lydelse:

Kvinnorna ha politisk rösträtt i Australien, Nya Zeeland, Finland, Norge,
ön Man och i fem amerikanska stater — hvarför icke i Sverige?
Carrie Chapman Catt.

❁ ❁ ❁ Hälsning till gästerna. ❁ ❁ ❁

THE THOUSANDS upon thousands of individuals who are each and every one adherents to the standard bearing the device "Votes for Women" know full well that the leaders of the movement have assembled from all quarters of the globe and met together in Stockholm to review the progress that has been made since the last Congress, and advise concerning the future. Everyone is animated with the desire that their presence were possible, being aware that these are the festal occasions of the movement — the greater number, however, can only take part in the proceedings from afar.

The Swedish suffragists possess the inestimable advantage of being able to welcome to their own country the many brave pioneers of the cause that is theirs. Among the members of the Congress that are expected to arrive in Stockholm during the next few days, there are no small number, whose name has become a household word, and whose actions excite admiration. Those too, whose acquaintance the Swedish Women now have the pleasure of making will be dear and welcome guests, comrades in the same struggle, members of the same grand sisterhood.

Sincerely grateful for the assistance and support afforded the Swedish Women's Suffrage Movement by the members of the alliance permitting one of their great musters to take place here, we bid them a hearty welcome to Stockholm, trusting that this meeting, which will mark still further success to our cause, may open new avenues to the goal, political citizenship for women in all the countries of the world.

DANS LES foules anonymes qui ont prêté serment au drapeau portant la devise "Suffrage pour les femmes" tous savent qu'en ces jours les chefs du mouvement, venant de toutes les parties du monde, se sont donné rendez-vous à Stockholm, afin de pouvoir jeter un coup d'oeuil d'ensemble sur le travail qui a été fait depuis le congrès précédent et se consulter au sujet de l'avenir. Tous ils voudraient y assister eux-mêmes, sachant bien que les moments comme celui-ci sont des jours de fête pour leurs idées mais la plupart devront se contenter de suivre de loin les débats du congrès.

Les suffragistes suédoises ont cependant le grand avantage, de recevoir chez elles cette fois ci les braves défenseurs de la cause, qu'elles ont faite le leur. Parmi les membres du congrès qui sont attendus ces jours à Stockholm il y en a beaucoup, dont les noms leur sont connus depuis longtemps et dont elles admirent l'oeuvre; mais ceux aussi, dont elles ne feront la connaissance que maintenant, seront pour elles des hôtes chers et honorés, en tant que camarades de lutte, que soeurs dans une même grande union.

Nous remercions les membres de l'Alliance de l'aide et de l'appui, qu'elles donnent au mouvement en faveur du suffrage des femmes en Suède, en tenant une de leurs grandes réminis chez nous, et nous leur souhaitons la bienvenue à Stockholm, en espérant que ce congrès, qui aura à marquer une nouvelle étape sur la route du progrès de notre oeuvre, puisse ouvrir des voies nouvelles vers notre but qui est la conquête des droits politiques du citoyen pour les femmes de tous les pays.

DE MÅNGA tusende namnlösa, som hvar och en svurit den fana, som har »Rösträtt åt kvinnan» till motto, veta alla att i dessa dagar mötas rörelsens ledare från hela jorden i Stockholm för att öfverblicka det arbete, som utförts sedan förliden kongress, och lägga råd för framtiden. De skulle alla önska att själva få vara närvarande, väl vetande att tillfällen sådana som dessa äro rörelsens högtidsstunder — de allra flesta af dem få nöja sig med att på långt afstånd ta del af hvad som sker.

De svenska rösträttskvinnorna åtnjuta härvid en stor fördel, då de få välkomna i eget land de modiga förkämparna för den sak, som är deras egen. Bland de kongressdeltagare, som i dessa dagar väntas till Stockholm, finnas många, hvilkas namn äro dem sedan länge välbekanta och hvilkas gärning de beundra, men äfven de, hvilkas bekantskap de först nu komma att göra, äro dem alla kära och hedrade gäster, såsom kamrater i samma strid, systrar i samma stora förbund.

Med tacksamhet för den hjälp och det stöd, som alliansens medlemmar skänka den svenska rösträttsrörelsen genom att här förlägga en af sina stora generalmönstringar, hälsa vi dem välkomna till Stockholm, önskande att detta möte, som får fastslå ytterligare framgångar för vår sak, måtte öppna nya vägar mot det mål, som är politiskt medborgarskap för kvinnan i alla land.

DIE VIELEN Tausende Ungenannter, von denen jeder zu der Fahne geschworen hat, die das Motto Frauenstimmrecht trägt, wissen alle dass in diesen Tagen die Spitzen der Bewegung aus allen Ländern in Stockholm zusammentreffen um die Arbeit zu überblicken, die seit dem letz'en Kongress ausgeführt worden ist und um sich über die künftige zu beraten. Alle wünschen wohl selbst zugegen sein zu können, in dem Bewusstsein, dass Stunden wie diese die Glanzpunkte der Bewegung sind — die allermeisten müssen sich jedoch damit begnügen weit entfernt was geschieht von dem Kenntnis nehmen.

Den schwedischen Stimmrechtlerinnen steht dadurch ein grosser Vorteil zu gebote, dass sie im eigenen Lande die mutigen Vorkämpfer für die Sache, die ihre eigene ist, willkommen heissen dürfen. Unter den Kongressteilnehmern, die in diesen Tagen in Stockholm erwartet werden, sind viele, deren Namen ihnen seit langer Zeit wohlvertraut sind und deren Leistungen sie bewundern, aber auch die, deren Bekantschaft sie erst jetzt machen werden, sind ihnen alle liebe und verehrte Gäste, als Kameradinnen in demselben Kampfe, als Schwestern in demselben grossen Bunde.

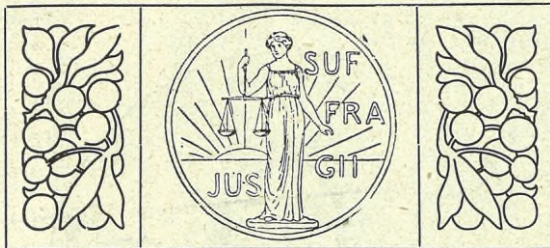
Mit Dankbarkeit für die Hilfe und die Stütze welche die Mitglieder des Internationalen Stimmrechtverbandes der schwedischen Stimmrechtbewegung dadurch gewähren, dass sie eine ihrer grossen Generalmusterungen hierher verlegen, heissen wir sie in Stockholm willkommen, und wünschen, dass diese Zusammenkunft, welche weitere Erfolge für unsere Sache feststellen soll, neue Wege eröffnen möge, dem Ziel entgegen, welches politisches Bürgerrecht für die Frau in allen Ländern ist.

LE TANTE migliaia di donne, più o meno conosciute, che si sono riunite sotto la bandiera con il motto: "Diritto elettorale alla donna", sanno che dal mondo intero si sono convenuti a Stoccolma in questi giorni i capi di questo movimento, con l'intento di gettare uno sguardo retrospettivo sul lavoro compiuto dall' ultimo congresso, e con la volontà di deliberare sopra quello da farsi. Avrebbero voluto accorrere tutte quante, sapendo bene che riunioni di questo genere sono momenti solenni che fanno data nel movimento femminista. Però, la maggioranza delle aderenti debbono per forza contentarsi di prender parte da lontano a ciò che accade.

È concesso un gran favore alle suffragette svedesi, essendo loro acconsentito di dare il benvenuto a tanti bravi campioni per la causa a loro si cara. Tra le congressiste aspettate in questi giorni a Stoccolma, ve ne sono molte il di cui nome é da lungo tempo conosciuto, le di cui opere ammirate; vi sono anche molte nuove conoscenze, ma quelle e queste sono ugualmente a noi cari ed onorati ospiti, compagne nella medesima lotta, sorelle nella grande e comune alleanza.

Con sentita riconoscenza per quell' ainto ed appoggio che i membri della lega hanno prestato al movimento elettorale svedese, scegliendo la Svezia per sede di una delle sue rassegne generali, noi auguriamo Loro di tutto cuore il benvenuto a Stoccolma. Facciamo i voti più vivi perchè da questo convegno abbia da risultare per la nostra causa altri progressi, aprendo nuove strade conducenti verso quella meta che è il diritto di cittadinanza politica alla donna in tutti i paesi del mondo.

Kvinnornas Världsförbund.

DET ÄR ett intryck man ofta får, när man iakttar hvilka vapen kvinnorörelsens motståndare tillgripa för att mota eller döda rörelsen: "de veta icke hvad de göra." De ringakta rörelsen, de se bara den handfulla kvinnan, som i deras närhet representera den, och tro, att då man förlöjligt eller i bästa fall oskadliggjort dessa, har man också måttat kvinnorörelsen ett dråpslag, ungefär som ville man med en kvast hålla tillbaka tidvattnet, som dånande brusar in öfver hafsstranden, i stället för att se till att man räddar sig själf. Visste de hvad de gjorde, våra motståndare, kände de den kvinnliga frihetsrörelsens styrka, dess ålder och växt, dess födelse ur tidens eget sköte, dess oupplösliga sammanhang med utvecklingen och dess nödvändighet för den, då skulle de inrikta sig på att anpassa samhället och sig själfva för de nya förhållandena.

Men många lätta vinddrag ha krusat ytan af lifvets sjö, många vindilar dött bort, som tycktes lofva storm, och det har åter blifvit stilla, tidvattnet, som steg, sjönk åter. Hur vet man, att här är fråga om, icke en tillfällighet, icke en modenyck eller en enskild mans eller kvinnas försök att ge sin egen personlighetsstämpel åt världen, men om en af dessa stora rörelser, som drifvit genom släktena och för alltid ändrat lifvet på jordens yta?

Hur man vet det?

Därför att denna rörelse i djupaste mening är regulatorisk. Kvinnorna, som i alla tider visat sig ha den starkaste instinkt för släktets bästa, som arbetat vid mannens sida genom årtusenden, ha icke plötsligt gripits af lust att afskaka sig sin part af arbetet och ansvaret, de vilja blott, sedan den industriella revolutionen skapat om arbetsfördelningen och beröfvat dem det trägna och i bokstaflig mening mångahanda arbetet i hemmen, skaffa sig utbildning och möjligheter för den nya del af arbetet, som i ersättning måste bli deras. Och sedan makten flyttades öfver från de få privilegierade till folket, och själfstyrelse blef medborgarens erkända rätt såsom människa, önska kvinnorna blott ge frihetssträfvandena dess konsekventa fortsättning, när de begära för sig hvad som blifvit erkänd såsom en primär mänsklig rätt. När demokratiens principer tillämpas endast på mannen, blir kvinnornas ställning försämrad, många af dem mista de rättigheter de haft såsom tillhörande en privilegierad klass, och allmän rösträttslöshet bland kvinnorna blir bittrare och ödesdigrare, när samtidigt allmän rösträtt äges af män.

Om kvinnorna funnit sig utan vidare i de nya förhållanden, som togo från dem arbetet och arbetets värdighet, om de lugnt låtit sig nöja med att de rättigheter, som nu öfver världen erkännas som mänskliga, endast gäfvos mannen, då hade det, som Olive Schreiner säger, för visso varit tid att förtvifla om kvinnorna och släktet. Men att de börjat röra på sig världen öfver för att anpassa sig efter den nya tiden, bevisar att inom dem lefver ännu instinkten för deras egen plikt och släktets välfärd.

Och det är emedan kvinnorna handla enligt sin instinkt inte mot den, som de måste lyckas till slut.

En blick på rörelsens historia visar också — skulle man vidare kunna svara den frågande — att här är fråga om något, som har djupa rötter. Det är icke en rörelse, som är internationell i den ytliga meningen att den uppstått i något land ur vissa säregna förhållanden och sedan tack vare snabba kommunikationer på artifiel väg spridits till de olika

nationerna. Det är nationella rörelser, som uppstått ur liknande förhållanden i olika delar af den civiliserade världen, visserligen något tidigare och starkare i det ena landet än i det andra men i stort sedt samtidigt, och som sedan flutit ihop till en internationell. Och om än det varit ensamstående, begäfvade kvinnor, som först och hårdast känt förhållandenas tryck, förstätt nödvändigheten af en ny väg för kvinnorna och funnit de rätta orden att uttrycka kvinnornas nöd och kvinnornas längtan, så har det dock varit de många, de okända, de outröttliga, som sedan tagit upp ordet, och följande anvisningen börjat vandrigen på kvinnornas nya väg. Generationer ha stupat och andra följt i deras spår, och skarorna ha ständigt ökats. Det är då en rörelse så bäres och går framåt, som man har rätt att tro, att den icke skall dö förrän den nått sitt mål.

Väl våga vi därför säga med den Internationella alliansens första president Susan B. Anthony: "Failure is impossible".

I denna samma Internationella allians kunna kvinnornas frihetssträfvanden öfver hela jorden sägas ha samlats i den mån som frågan om politiskt medborgarskap för närvarande är kvinnorörelsens närmaste och just nu mest betydelsefulla mål såsom ingångsporten till en ny epok. En kort öfverblick af dess korta men betydelsefulla historia, hvars nästa kapitel kommer att skrivas i Sveriges hufvudstad, bör därför icke saknas i en skrift, som utgifves till den Internationella Alliansens sjätte kongress, äfven om de viktigaste data och händelser redan torde vara allmänt kända.

Liksom Amerika såg världens första rösträttspetition — år 1787 då kvinnorna begärde att få räknas med, när författningen skrefs för Nordamerikas förenta stater — och liksom Amerika såg den första kvinnokongressen — år 1848 vid Seneca Falls, då en resolution antogs, som häfdade de kvinnornas anspråk, hvilka ännu icke blifvit uppfyllda —, så var det Amerika, som tog initiativet till bildande af ett internationellt kvinnorösträttsförbund. Det var den amerikanska föreningen, som inbjöd alla andra länders rösträttsföreningar att sända delegerade till ett möte i Washington 1902 för att öfverlägga om bildandet af en världsalians. Till mötet kommo ombud från landsföreningar i Canada, Tyskland, England, Norge och Sverige samt delegerade från Australien, Chile och Turkiet. Stämningen var odeladt för bildandet af allians, men då de delegerade icke ansågo sig ha befogenhet från respektive länder att inträda i densamma, bildades endast en internationell kommitté att ta hand om och ordna frågan till en följande kongress. Medlemmarna i denna kommitté voro: Susan B. Anthony, ordförande, Anita Augspurg, vice ordförande och Carrie Chapman Catt, sekreterare. Hvarje land bildade dessutom en kommitté af tre personer, som stod i förbindelse med interimskommittén.

År 1904 i juni hade man kommit så långt att representanter för sju rösträttsförbund samlades till möte i Berlin. Alliansens president har i tal vid Londonkongressen vidrört d

svårigheter, som mötte vid skapandet af denna internationella allians, och den misströstan, som rådde bland de delegerade. Man tyckte, att arbetet i det egna landet var mer än nog för ens krafter och undrade om fördelen af en internationell allians kunde motväga den ökade bördan. Man tvekade huruvida så många länders föreningar, vidt skilda in språk och ras-karaktär, representerande så många olika stadier af rörelsen och med så olikartadt formulerade program skulle kunna enas i ett harmoniskt samarbete. Trots allt blef alliansen grundad, och man löste de svåraste och närmast liggande problemen. Det beslöts att organisationen skulle bestå af nationella rösträttsförbund och på den första frågan: "men hvad är då en nation?" har man funnit det förträffliga svaret: "en nation är ett land, som besitter auktoritet att ge sina kvinnor rösträtt." Och man har enats om den fundamentala programpunkten att alla anslutna föreningar måste begära rösträtt för kvinnor på samma grunder, som den är gifven eller kommer att gifvas åt män.

Det är nu jämnt sju år sedan mötet i Berlin, där Carrie Chapman Catt valdes till president efter Susan B. Anthony. Under dessa år ha hållits kongresser i Köpenhamn, Amsterdam och London. För hvarje gång har alliansen kunnat hälsa nya länder välkomna till det förbund, som till slut skall omfatta hela världens kvinnor. Från 7 har antalet på de anslutna nationerna nu ökats till 22: Australien, Belgien, Bulgarien, Böhmen, Danmark, Finland, Frankrike, Förenta staterna, Island, Italien, Canada, Nederländerna, Norge, Ryssland, Schweiz, Serbien, Storbritannien, Sverige, Sydafrika, Tyskland, Ungern, Österrike. Och för hvarje år har kongressen haft någon seger att inregistrera: Australien, Finland, Norge ha gifvit sina kvinnor full medborgarrätt under dessa år, och nu senast har seger vunnits i staten Washington, Amerika. De rapporter, som framlagts vid kongresserna, ha dessutom vittnat om att rörelsen öfver allt vuxit i styrka, och att segern är viss, om än kampen, som föregår den, drar ut på tiden.

Och framför allt ha de gångna åren af samarbete mellan alliansens länder för samma mål visat hvilken tillförsikt denna enighet gifvit åt de arbetande och hvilken styrka åt deras argument. Fastän bokstafligt taladt en liten hop i förhållande till den stora indifferent massan, ha världens rösträttskvinnor vunnit vackra segrar, och den moraliska makt, som ligger i solidariteten har hjälpt dem.

Liksom om kvinnorörelsens motståndare kan man stundom äfven säga om dess arbetare: de veta icke hvad de göra. Många af dem ha knappast gjort sig reda för hvad det är för en makt, som drifvit dem framåt och tvingat dem till det verk de utföra. De förvirra sig i arbetets många små detaljer. Bland årsberättelser och petitioner, agitation och polemik förlora de stundom ur sikte den stora hufvudflodens källa, riktning och mål, eller de sågo den aldrig. Men må de då lyfta sina trötta hufvud, och när frågorna komma: "hur rinner min tid, hvarför gör jag detta, till hvad nytta?" hvilade en stund från arbetet, lyssna till trampet af de tusen stegen, där hela världens kvinnor gå fram, och spana efter det oändliga taget. "Där är min plats," skola deras hjärtan då svara, "och jag än inte ser riktigt klart, jag vet att vägen är den rätta."

ELIN WÄGNER.

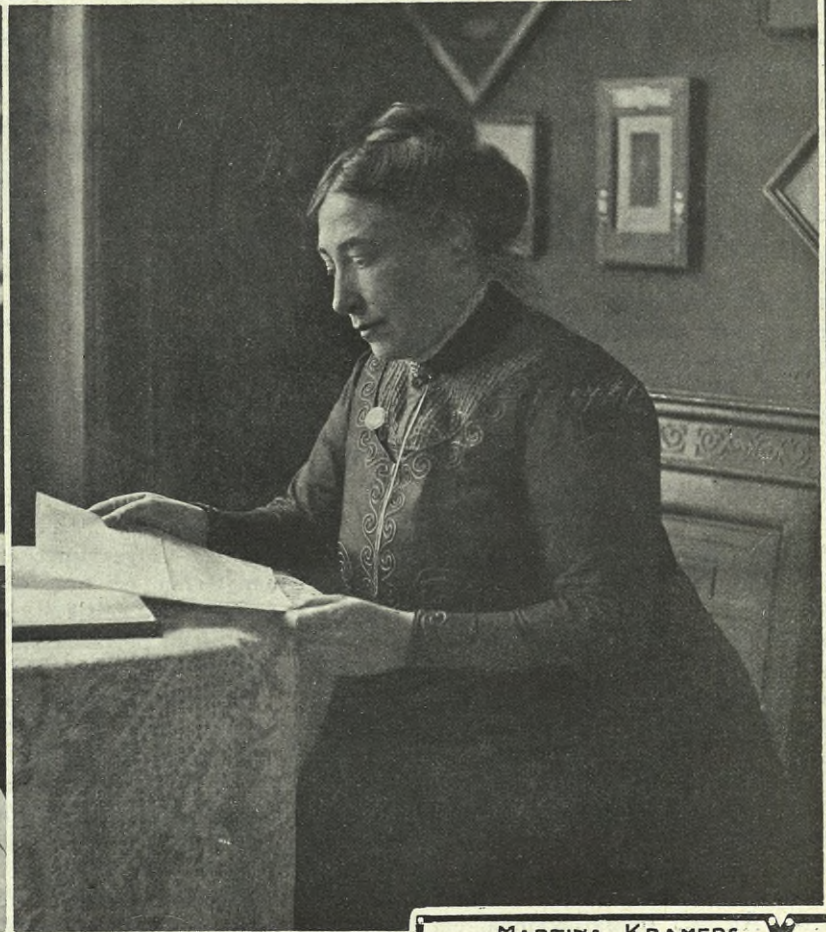
MILLICENT GARRETT FAWCETT.
1:STA VICEPRESIDENT.

ANNIE FURUHJELM.
2:A VICEPRESIDENT.

SIGNE BERGMAN.
SEKRETERARE.

MARTINA KRAMERS.
SEKRETERARE.

ANNA LINDEMANN.
SEKRETERARE.

*Internationella
Kvinnorösträtts-
alliansens
styrelse*

ADELA STANTON COIT.
SKATTMÄSTARE.

Hur jag blef rösträttskvinna!

HUR JAG BLEF rösträttskvinna? Den saken är mycket enkel att besvara. Det var i maj 1905. Borgmästare Lindhagen hade motionerat om utredning i kvinnornas rösträttsfråga, och jag kom att läsa i tidningen om debatten i Andra kammaren. Där var det ett yttrande af en motståndare, som liksom med eldskrift präntade sig in i min själ, och som inte lämnade mig någon ro, förrän åtminstone jag gjort hvad på mig ankomme för att tillbakavisa hans yttrande. Jag kan ännu liksom en kvarglömd ton från en svunnen tid höra orden: "Kvinnorna själfva vilja inte ha rösträtt, det är inte mer än fyra tusen kvinnor anslutna till den kvinnliga rösträttsföreningen". Fyra tusen kvinnor! Var det detta, som var afgörande? Ja, då skall det i morgon bli fyra tusen och en! Kvinnorna vilja inte ha rösträtt! Hade jag inte alltid velat det, åtminstone ända sedan frågan började på allvar diskuteras, hade jag inte med intresse följt meddelandena i tidningarna, hade jag inte varit på ett och annat rösträttsmöte? Men gå in i föreningen, aktivt deltaga i rösträttsarbetet, hvartill skulle det tjäna? Det fanns ju så många andra och bättre krafter, hvad kunde jag göra? En medlem mer eller mindre hvad betydde det? Ja, så lät det verkligen, ända till dess debatten i Andra kammaren öppnade mina ögon. Med ett slag stod det klart för mig den ömkliga roll vi spelade, vi kvinnor, som inte ens kunde gå in i rösträttsföreningen, då det fanns män nog storsinnade, nog ädelmodiga att taga på sig vår sak, och att kämpa för den i riksdagen så som om den varit deras egen. Det minsta vi kunde göra, var väl att åtminstone ställa oss solidariska med dessa män och med de kvinnor, som redan upptagit arbetet för oss. Tankar och känslor strömmade in öfver mig, och i det ögonblicket blef jag rösträttskvinna.

Signe Bergman.

"HUR JAG BLEF rösträttskvinna?" frågar Idun, och mitt svar kan endast bli, att jag alltid "af födsel och ohindrad vana" varit det. När så formen = bildande af kvinnliga rösträttsföreningar äfven hos oss — erbjöd sig, fanns innehållet = den lefvande känslan af rättfärdighetskrafvet — fullt färdigt för den samma.

Frigga Carlberg,
ordförande i Göteborgs F. K. P. R.

JAG ÄR EJ rösträttskvinna, om detta betyder en, som sätter in sitt bästa arbete på att nå rösträtt för kvinnor — det finns alltför många uppgifter, som ligga mig personligen närmare. Men rösträttsfrågans snara lösning ligger mig varmt om hjärtat, icke minst därför, att så många af våra bästa kvinnor nu nödgas att år efter år ge sin tid åt det improduktiva arbetet för rösträtt.

Marie Louise Gagner.

OM JAG NU — sent omsider — får känna, hvarför jag är anhängarinna af rösträtt för kvinnorna, ligga orsakerna till mitt missnöje med den makt, som af ålder varit den styrande, så långt tillbaka i tiden, att det

UNDER FÖRBEREDELSENA till sitt kongressnummer lät Idun till ett antal kända rösträttskvinor utgå en gemensam fråga: hur blef ni rösträttskvinna? Det är de sannfärdiga svaren på denna fråga, som här sammanförts, och de ofta ytterst karaktäristiska små redogörelserna ge ett intressant tvärsnitt af den svenska rösträttskvinnans tänkesätt. Vid genomläsningen torde lätt falla i ögonen, hvilket nära sammanhang rösträttsintresset för de flesta haft med samhällsarbetet i dess helhet, likaså att Sverige haft många öfvertygade rösträttskvinor långt innan den första föreningen bildades för nio år sedan.

på sätt och vis kan tagas som ett rop ur De stummes Leir.

Ty om jag drömde om att skriva i de dagarna — och det gjorde jag väl, fast dessa drömmar mera sällan togo sig uttryck i verkligheten — var jag i likhet med de flesta unga flickor i tjugoårsåldern alltför blyg att röra vid ting, som stodo mig mycket nära. Och lustigt nog, om man så vill, hade få saker lämnat så djupa spår inom mig som att jag suttit hemma i min ensamhet och läst en öfversättning af Platos "Gästabud" och tagit det som en förölmäpning mot hela mitt kön att det gamla Hellas' vise utestängde kvinnorna, när de beredde sig att tala om och öfver kärleken...

Det har gått många år sedan dess, men ännu den dag i dag skulle jag knappast kunna återge min känsla af förtrytelse att skapelsens herrar haft — jag kunde nästan säga panna att göra detta i någon tid eller något land... Några af kvinnornas allra djupaste instinkter — qui chassent de race — hade blifvit sårade inom mig, och jag vet få böcker, hvilka gifvit mig ett tröstlösare intryck af harm och blygsel än "Gästabudet"; — jag tänker inte endast på de upprörande sista sidorna, jag menar skriften i dess helhet, trots allt det vackra Sokrates låter Diotima säga. Att denna var en kvinna af kött och blod, icke endast ett språkrör för manliga förnimmelser kände jag ögonblickligen med vårt köns i detta fall så ofelbara instinkt.

Nu — öfver tjugo år efteråt — har jag läst om boken på nytt för att ännu en gång stå ansikte mot ansikte med den unga flöjtspelerska, som herrarna skickade ut, när de skulle tala om älskog.

Återigen har jag begrundat Eryxmachos' ord, då han sade sig föredraga att låta flickan gå och spela för sig själf eller, om hon så ville, för de andra kvinnorna, "så att vi få använda vår samvaro i dag till samtal med hvarandra"... De värda herrarna ville afhandla Eros sinsemellan i lugn och ro...

Ibland skrattar jag för mig själf åt att just detta öppnade så vida utsikter för mig öfver det skefva i kvinnornas ställning, som jag — i likhet med millioner medsystrar — gick och sörjde öfver i tysthet, tills den stolta tid randades, då vårt kön tog ut steget från latent missnöje till handling. Den stora lyckan det måste vara att verka för saken och komma fördomar att rubbas och vika i det praktiska lifvet har icke fallit på min lott; några skapades för verkligheten, andra blott för drömmar, men jag undrar, om de aktiva skulle kunna undvara det bärande stödet af vår tysta hängifvenhet. — Hänförelse höll jag på att skriva, men kanhända göra vi klokast att gömma de stora orden i vårt inre, där de alltid äro på sin plats och aldrig löpa fara att klinga tomma.

Anhängarinna af rösträtt för kvinnorna har jag varit från det ögonblick rörelsen tog form,

och något tal om omvändelse kunde helt enkelt icke komma i fråga. Somliga är födda med ett mycket starkt medvetande om det i hög grad orättvisa — ofta löjligen — i att männen se ned på oss, och jag kan icke minnas den dag, då det icke var mig en smärta, eller då jag icke drömde om större rättigheter för mitt kön. Påståendet att dessa rättigheter skulle kunna göra oss mindre "kvinnliga" blir ju enbart komiskt, om man är tillräckligt kvinna själf för att veta, hur djupt allt dylikt bottnar, och har man till på köpet haft den oskattbara lyckan att lefva bland jordens friaste och mest intagande kvinnliga väsen — birmanskorna — förstår man mer än väl, hur ogrundade alla dylika farhågor äro från herrarnas sida.

Men för att återvända till den unga flöjtspelerska, som skickades på dörren, när det gällde Eros, har hennes förtjusande unga företeelse — i min inbillning är hon förtjusande och full af stolt, litet sorgens ljufhet — allt sedan jag läste "Gästabudet" stått för mig som en representant för vårt kön. I mänskenskällarna på Korfu föreställde jag mig se henne just i det ögonblick, då hon blef bortskickad, och ibland skref jag dikter till henne i mitt hjärta. För mig lefver hon igenom tiderna, och den dag kvinnorna få rösträtt därhemma, skall jag fira en fest i fantasien och inbilla mig att jag vandrar till hennes staty — jag tänker mig henne modellerad af en kvinnlig konstnärs systerliga händer — och hölja henne med rosenblad som en sen ersättning att hon blef utskickad en kväll för öfver 2,000 år sedan, då det starkare könet ville offra åt en gud, hvilken talar förtroligare till kvinnorna än han någonsin talat till män...

Jane Gernandt-Claine.

SÅ LÅNGT jag kan minnas tillbaka måtte jag ha varit rösträttskvinna, — det bara inte hette så ännu. I hvilken miljö man än lefver, undgår man nog ej att tidigt märka och reflektera öfver den ojämna fördelningen könen emellan.

Ungdomsårens heliga, brännande indignation öfver allt hvad orättvisa, orättfärdighet heter och entusiasmen och längtan att få vara med och hjälpa till att göra världen bättre, är nog något af det bästa människolifvet äger.

Snart nog blef klart, att den säkraste och rakaste vägen framåt gick öfver medborgarrätten. Aktivt började jag verka härför vid tiden för männens stora rösträttspetition. Under arbetet för denna fälldes så många stora varma ord om att det icke var börd och pengar, icke arten af arbete och lefnadsställning, som var det afgörande, — utan människovärdet allena! Borde det då icke också gälla kvinnorna? Alla skäl som då framfördes till förmån för de hittills orepresenterade männen, de fattigare arbetarne i stad och på land, voro också tillämpliga på kvinnorna, det gällde bara — och gäller än — att därom öfvertyga de maktägande och dem själfva.

Ellen Hagen.

HERR REDAKTÖR! Ni har bedt mig att i tidningen Idun besvara frågan: "Hur jag blef rösträttskvinna."

Om det kan intressera Iduns läsare att veta detta, så vill jag med nöje efterkomma Er begäran.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år Kr. 6.50	Helt år Kr. 8.—
Halft år » 3.50	Halft år » 4.25
Kvartal » 1.75	Kvartal » 2.25
Lösnr » 0.12	Lösnr » 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9808.	Expeditionen: Riks 1646. A. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 195.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 8659. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser
25 öre efter text.	debiteras 50 öre med
30 öre å textside.	20 % förhöjning å sär-
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	skild begärd plats.

I många år hade min syster talat om hur ofantligt viktigt det vore för kvinnan att få politisk rösträtt. Jag kunde dock ej förstå, att det hade så mycket att betyda och intresserade mig mer för åtskilligt annat.

Men så besökte jag 1898 ett kvinnosaksmöte i Bergen. Där var rösträttsfrågan uppe och debatterades lifligt. En af talarinnorna framhöll betydelsen för vårt förhållande till mannen i att vi finge rösträtt, och hon fällde ett yttrande, som var till den grad träffande, att det i samma ögonblick öppnade mina ögon.

De få orden slog så djup rot i min själ, att jag från den stunden var gripen af rösträttstanken, den arbetade sig sedan snart fram till ett brinnande intresse.

Ofta grubblade jag på hur jag skulle kunna göra något för saken och hvilken form jag borde välja för att bäst tjäna den.

Att jag skulle duga till att som föredrags-hållare ge mig ut och predika i landet föll mig inte in. En sådan tanke skulle förefallit mig ungefär lika outförbar som att ta ner månen.

Så kom 1902 med Lindhagens motion och explosionen af kvinnornas hittills instängda rösträttslängtan med åtföljande bildande af Stockholms F. K. P. R. — den första i vårt land. Där fick jag genast plats i styrelsen.

På den tiden var fru Qvam norsk statsministerfru i Stockholm. Hon, som var en af Norges främsta rösträttskampare, blef varm för vår nyvaknade rörelse. En dag sade hon till mig: "Hvarför reser ni inte ut och talar rösträtt, ni som har tid till det och har hufvudet och hjärta fulla af rösträttstanken?"

Jag kunde ej annat än storskratta — jag hålla föredrag, jag som är skygg och rädd som en fågel!

Hon förehöll mig allvarligt det orätta i att ej åtminstone göra ett försök. Jag borde känna det som en verklig plikt mot mitt fädernesland att söka upplysa och värma kvinnorna för deras stora sak.

På sommaren inbjöd hon mig att på kvinnokongressen i Kristiania tala om svenska kvinnors kommunala rösträtt — "det lilla måtte ni väl kunna göra!"

Jag är en smula vidskeplig och tror på finger-visningar. Det tycktes som om jag ej kunde undslippa att göra ett försök. Och jag tänkte att ett fiasco, som f. ö. hade de bästa utsikter att drunkna i mängden af föredrag, under alla omständigheter vore lättare att bära bort än hemma.

Jag svarade ja — och därmed var mitt öde som rösträttspredikant besegladt.

På hösten antog jag en inbjudan af den socialdemokratiska kvinnoklubben på Söder att komma och tala om kvinnans politiska rösträtt.

Fru Qvam följde med för att efteråt ge nödig kritik. Den utföll så, att med tiden kunde det bli riktigt bra. Särskildt uttalade hon sitt gillande af, att det var mest anlagd på upplysning, ty det var det viktigaste.

Och så började jag i Göteborg mina föredragsturnéer i Sverige. Därifrån fick jag med mig på färden de mest uppmuntrande ord af den framstående rösträttsveteranen, skolföreståndarinnan fröken Eva Rohde.

Hvar jag kom mottogs jag på det vänligaste, icke blott af kvinnorna, utan äfven af pressen. Jag kan ej utan rörelse tänka på allas godhet mot mig.

Och jag är stolt af att kunna säga att bättre jordmån att så i än Sveriges kvinnor visat sig vara för rösträttsädden får man leta efter.

Numera kan jag göra så oändligt litet för att framdrifva saken, men rösträttstanken blir

mig ändock kärare och kärare för hvar år som går.

Ann Margret Holmgren,
f. Tersmeden.

"HURU JAG BLEF rösträttskvinna" kan jag omöjligt berätta, efter som jag alltid varit viss om att kvinnorna borde få alla rättigheter som männen ha. Men jag kan berätta om min första "agitation" för rösträtten. Denna ägde rum i och genom bemödandet att uppröra en ogift moster i det innersta af hennes medvetande, en moster, som ej allenast var en klok kvinna, utan äfven en stor godsägarinna. Med hennes skattsedlar i hand rasade jag öfver att hon saknade rösträtt men hennes enfaldige betjänt ägde den! Hon svarade mig emellertid endast med ett leende och vissheten "att land och folk med Guds hjälp styras oss förutan". Enda verkan af min första agitation blef således att mitt agg till fru Lenngren såsom rådgifverska åt Betty och därmed hela sitt kön, djupnade.

Och såsom landsortsbo vet jag att detta koger af pilar mot kvinnan såsom samhällsmänniska ännu icke är uttömdt.

När jag under 1870-talet, från andra kammarens läktare åhörde debatterna, tänkte jag ofta att jag kände minst några tjog kvinnor, som kunde gjort mer gagn därnere i kammaren än åtskilliga af de herrar, som syntes mig vara mycket lätt umbärliga "ledamöter" i den svenska statskroppen. En natt efter en riksdagsdebatt drömde jag t. o. m. att jag var medlem i andra kammaren och höll ett tal, hvars verkan jag dock inte fick upplefva eller rättare upprömma. Ty när min far efter talet gaf mig några gillande ord, blef jag så glad att jag grät — och vaknade.

Hvad jag däremot kan berätta om är första gången jag *uppräddes* för rösträtten.

I slutet af åttiotalet hade några damer bedt mig tala på ett af dem ordnad möte i syfte att lifva kvinnorna för bruket af sin kommunala rösträtt. Mötet gjorde ganska god verkan och kanske var det af denna anledning, som David Bergström bad mig tala för kvinnans rösträtt vid ett stort möte på Lilla börssalen. Detta var i början af 1890-talet, just då fälttåget för den allmänna rösträtten sattes i gång och kvinnans rösträtt, i förnuftets som i rättfärdighetens namn, ansågs inbegripen i den *allmänna* rösträtten.

Jag hade aldrig förr varit på ett politiskt möte af uteslutande män ur alla klasser och anade således ej att dessa kunde skrika öfver hvarandra och larma på ett sådant sätt som här skedde. Beklämd stod jag i ett hörn och väntade min tur. Där fann mig Jörgen, till hvilken jag ställde nästan samma fråga som en stockholmsväninna ställde till mig, när hon i en säter för första gången hörde kornas råmande och getternas bråkande: "Få de verk-tigen hålla ett sådant väsen?"

Jörgen förklarade att larm ännu hörde till de manliga rättigheterna, men däremot till de kvinnliga att icke utsätta sig därför och han undrade huru i all världen jag kommit dit? Sedan jag uppgifvit orsaken, sade han mycket vänligt: "sådant här skall ni inte göra om, ty det passar ej ert skaplyne, ni är alldeles för ömtålig till det."

Som jag ej kunde förneka påståendet, svarade jag i stället att David Bergström ju alltid fick folk att göra hvad han ville och dessutom borde jag inte klema med min natur utan hårda den. "Det första har ni nog rätt i," sade Jörgen och log sitt glimmande leende, "men inte det

senare. Man har ingen plikt att gå mot sin natur och ni kan gagna medmänniskorna på andra sätt, som passa er bättre."

Som jag redan invärtes sagt mig aldeles detsamma, blef mitt första aktiva deltagande i ett politiskt möte också det sista. Hvad jag vid tillfället yttrade, tryckte emellertid David Bergström i ett flygblad och jag har tryckt om det i "Barnets århundrade". Jag tror ej att något vägande skäl saknas i detta det första offentliga tal, som — mig veterligt — någon svensk kvinna hållit för kvinnans rösträtt.

Ellen Key.

EMEDAN JAG är feminist, är jag också rösträttskvinna, feminist har jag varit sedan jag som litet barn för första gången började tänka öfver hvad jag såg, när jag blef äldre och lärde känna samhället, blef jag rösträttskvinna, emedan jag blifvit öfvertygad om att vi kvinnor endast den vägen kunna skaffa oss en bättre och mera rättvis ställning. Hvarje god feminist måste förr eller senare bli en ifrig rösträttskvinna. Hälst förr!

Else Kleen.

RÖSTRÄTTSKVINNA blef jag naturligtvis, då jag kände mig som myndig och ansvarig medlem af samhället — och lärde mig förstå hvad rösträtt betyder — och den tidpunkten är ej så godt att bestämma.

Den generation, jag tillhör, har ju vuxit upp under striden för den s. k. allmänna rösträtten, och har äfven fått se huru denna princip slutligen trängt igenom och blifvit erkänd af regering och riksdag. Vi ha år efter år hört dessa frågor diskuteras på möten och i tidningar och ha ända från vår tidigaste ungdom riktigt grundligt fått lära oss, att hvarje oförvitlig medborgare, som uppfyller sina skyldigheter mot stat och kommun, äfven bör ha lagstadgad inflytande på samhällets angelägenheter.

Då man blifvit öfvertygad om riktigheten af detta, måste man naturligtvis inse, att äfven kvinnorna såsom myndiga, oförvitliga och laglydiga medborgare böra bli delaktiga af den allmänna rösträtten — som ej är allmän rösträtt förrän den omfattar landets alla vuxna inbyggare.

Så har jag så småningom utvecklats till rösträttskvinna liksom så många andra. Att sedan direkt arbeta för genomförandet af kvinnans medborgarrätt, därtill har jag förmåtts genom att se, huru väl inom samhället äfven de kvinnliga krafterna behövas. Ett lands största rikedom är intresserade och ansvarsmedvetna medborgare, och det är slöseri med statens medel att ej tillgodogöra sig villiga och skickliga personer i det politiska lifvet, därför att de äro kvinnor.

Sigrid Kruse.

DET ÄR säkert mången, som påminner sig den stora petitionen på 90-talet om allmän rösträtt för män. Man kommer nog ihåg hur ifrigt namn insamlades öfver hela riket och hurusom äfven vi kvinnor inbjödos att vara med som undertecknare, utan att det dock var fråga om att begära rösträtt för oss.

Behöfver jag påminna om de många tidningsartiklar, föredrag och ströskrifter, som på den tiden med värme och öfvertygande vältalighet förfäktade nyttan af den önskade refor-

(Forts. å sid. 366.)

KOSTYMER

huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny. Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 4.50 hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Cerebos Salt

är läkerheten själf och lika godt som det är läckert.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

TILL ETT kvinnornas världsförbund hör ett kvinnornas världsbaner, och det är vid den sjätte kongressen, som vår internationella allians skall erhålla ett sådant, ritadt, sydt och skänkt af svenska kvinnor. Banérfrågan har länge varit uppe. Till Londonkongressen utlystes en täflan, och det visade sig att de svenska förslagen voro alla de andra ojämförligt öfverlägsna. Det gyllene solbanér, som den svenska pristagarinnan, artisten fröken Eivor Hedvall tänkt sig som kvinnornas emblem, har emellertid af standardkommittén, hvori fröken Agnes Branting varit medlem, blifvit bytt mot ett hvitt banér med broderier i guld, silfver och gult silke, efter nytt förslag af fröken Hedvall.

Sedan ritningen blifvit fastställd, sattes arbetet i gång å atelier Licium. Banéret, som är 1 m. bredt och 2 m. högt, är sydt på hvitt fasonerad sidan. Tre skickliga brodöser ha arbetat flitigt med silfver och guld öfver en månads tid för att få det färdigt, och vår bild är tagen midt under brinnande arbetstid, just då fröken Hedvall gör ett besök för att konferera med brodöserna. Färgerna måste ju placeras på ett särskilt sätt, och stygnen läggas konstnärligt för att den fylliga, rika helhetsverkan skall nås.

Öfverst å banéret läses i stora bokstäfver:

INTERNATIONAL-WOMAN
SUFFRAGE-ALLIANCE

KANTATEN är en klassisk företeelse vid alla större högtidligheter, och kommer ej att saknas vid den internationella rösträttskongressen.

Dess författarinna är fröken Sigrid Leijonhufvud, som i några vackra strofer behandlar temat "förr och nu", med de båda världsberömda svenska kvinnorna Birgitta och Fredrika Bremer som representeranter för kvinnlighetens "ädlaste blomma" hvar i sin tid. Och mot de århundraden, då kvinnorna om all orättvisa, förtryck och hårdhet endast kunde sätta ett resignationens: "det måste väl så vara", står vår egen tid, då ropet ljuder till medborgarinnan:

ej må försagd du längre dröja,
du behöfves ditt land att höja — —

Fröken Leijonhufvuds medarbetare i fråga om kantaten är domkyrkoorganisten, fröken Elfrida Andréé, som komponerat musiken och ordnat den för körsång. Kantaten kommer också att under hennes ledning sjungas å den stora mottagningsfästen på Hotell Royal den 12 juni. Den kör hon då skall anföras kallas i Stockholm Göteborgskören rätt och slätt, men i Göteborg är dess namn Elsa Stenhammars kör, efter dess skapare och anförare, som med sina

STANDARET SÖMMAS.

KANTATEN INÖFVAS.

"International Woman suffrage alliance". Midtpartiet är en uppgående sol och i själfva solskifvan äro inflätade bokstäfverna I. W. S. A. Nederst läses ordet: Justice, Rättvisa.

Den andra sidan af standaret kommer att bära en vers af följande lydelse:

Så i molnhöljd dag som klar
framåt bjuder vårt standar;
framåt genom moln och dimma
mot den nya dagens strimma.

Den frikostiga gifvarinnan af standaret är fröken Lotten von Krämer, som dessutom bekostar en utfärd till Drottningholm per automobil för kongressdeltagarna.

Banéret kommer att öfverlämnas vid kongressens första allmänna möte på Musikaliska akademien, en Sveriges vackra gåfva till den internationella alliansen.

ELFRIDA ANDRÉE
VID ORGELN.

bepöfvade sängerskor vunnit många framgångar. Det blir denna kör, som, tycks det, får helt och hållet svara för att kongressen icke kommer att sakna det tändande och lifvande element, som musiken utgör. Redan på söndagen före kongressens början, då Amerikas främsta kvinnliga präst, den för sina glänsande talargåfvor beryktade rev. Anna Shaw, predikar i Gustaf Vasa-kyrkan, kommer kören att låta höra sig, ledd af fröken Elsa Stenhammar, medan fröken Andréé sköter orgeln. Och det är troligt att äfven vid de tillfällen, då kongressdeltagarna samlas till fästliga samkväm under veckans lopp, den nitiska damkören kommer att sjunga. Det är nog icke en tillfällighet att det är musikstaden Göteborg, som åtagit sig att sörja för den viktiga part på programmet, som musiken utgör.

HILMA BORELIUS.

FRIGGA CARLBERG.

ELLEN HAGEN.

ANNA LINDHAGEN.

Svenska Delegerade vid Kongressen

NÄR MRS CATT på morgonen den 12 juni slår ordförandeklubban i bordet uppe på estraden i Grand Hotells stora festsal skola hennes tjugotvå länder sitta bänkade nedanför, medan små sidenflaggor utmärka hvarje nations plats. De 12 delegerade, som då skola representera Sverige bakom de svenska färgerna, valdes vid landsföreningens Centralstyrelsemöte i Stockholm i januari och äro: doktor Lydia Wahlström, fröken Axianne Thorstenson, fru Ann Margret Holmgren, fröken Anna Whitlock, fru Frigga Carlberg, fru Anna Bugge Wicksell, dr Gulli Petrini, fru Ellen Hagen, fröken Jenny Wallerstedt, fröken Anna Lindhagen, dr Hilma Borelius och fröken Elin Wahlquist.

Det är icke oviktigt hvilka personer, som väljas att representera en rösträttsförening vid kongressen. Under ett sådant nationernas rådslag få individerna såväl som länderna många tillfällen att göra insatser, vid afgifvandet af rapporterna, vid inledningen till diskussioner och under desamma, vid de korta tal, då fem minuter gifvas hvarje land. En ädel täflan råder också under den ideala ordförandens ledning bland de olika delegationerna, till stor fördel för den, som har den oskattbara lyckan att få närvara vid dessa förhandlingar. Sverige har alltid förut utmärkt sig för sin väl sammansatta delegation, och man har tydligt tyckt sig märka att mrs Catt visat sig ha en viss svaghet för Sverige, som mindre glänst genom sin vältalighet, sedan ju det främmande språket utgör en stöttesten, än genom goda uppslag och klok uppfattning af situationen.

Den svenska delegationens hufvud vid Londonkongressen, fröken Signe Bergman, sitter nu som tredje sekreterare vid styrelsens bord och delegationen har delvis en annan sammansättning än då. Det är emellertid tolf kända och starka namn, som också denna gång stå för Sveriges ära. Landsföreningens ordförande, doktor Lydia Wahlström, må nämnas först. Den svenska rösträttsrörelsens ledarinna är känd som en framstående vältalare. Tyvärr torde, enligt hvad som när detta skrives befaras, sjukdom hindra henne från att deltaga i kongressen och anför den svenska delegationen.

Fröken Axianne Thorstenson, föreståndare

DOKTOR LYDIA WAHLSTRÖM
L. K. P. R:s ORDFÖRANDE.

rinna för Fredrika Bremerförbundets byrå, är medlem af verkställande utskottet och har såsom medlem i kongressens arbetsutskott nedlagt mycken energi på det förberedande arbetet.

Fru Ann Margret Holmgren, som bär hedersnamnet rösträttsveteranen och var den första rösträttsaposteln, som genomför landet, tillhör kongressens centralkommitté och har varit en ytterst verksam arbetare i finanskommittén.

Fröken Anna Whitlock, landsföreningens första högt skattade ordförande, är skaparinna af den landsföreningens organisation, som enligt alliansens ordförande är den bästa något land kan framvisa.

Fru Frigga Carlberg, ordförande i Göteborgs F. K. P. R., är en af de rösträttskvinnor i Sverige, som gjort den största och mest oegennyttiga personliga insatsen i arbetet och hvars inflytande därför också varit stort och gagnande.

Fru Anna Wicksell har varit delegerad vid flera föregående kongresser och har i kongressarbetet tack vare sin begåfning och juridiska bildning spelat en så stor roll, att alliansen nu icke längre kan undvara henne. I stadgearbetet har största vikt lagts vid hennes åsikter.

Dr Gulli Petrini är en annan af våra vältalare och energiska rösträttsarbetare. Vid Londonkongressen höll hon — andra meriter att förtiga — ett intressant litet föredrag om rösträttsarbetet ofvanför polcirkeln.

Fru Ellen Hagen är en outtröttlig resetalare och har särskildt bidragit till att göra alliansen känd genom sina intressanta föredrag öfver föregående kongresser. Såsom ordförande i Uppsalaföreningen blir hon äfven värdinna för kongressen.

Fröken Jenny Wallerstedt, ordförande i Linköpings F. K. P. R., är en af landsortens mest dugande krafter.

Fröken Anna Lindhagen är Stockholmsföreningens vice ordförande och en af den svenska rörelsens tidigaste och mest nitiska arbetare.

Docenten Hilma Borelius är den fjärde af delegationens akademiska kvinnor, känd som en dugande debattör.

I fröken Elin Wahlquist, ordförande i Sundsvalls F. K. P. R., har Norrland fått en representant, med pröfvad duglighet och varmt intresse.

GULLI PETRINI.

ELIN WAHLQUIST.

JENNY WALLERSTEDT.

ANNA BUGGE WICKSELL.

men? Det var rösträtten, sades det, som gjorde mannen till medborgare, som lät honom känna, att han ägde ett fädernesland, som gaf honom trygghet mot förtryck och orättvisa, som satte honom i stånd att få ändring i för hans klass tyngande lagbestämmelser, som slutligen skulle tillåta enhver att intaga den plats i samhället, som han bäst kunde fylla.

Det talades också om att medvetandet, att man hölls värdig deltaga i afgörandet af landets öden, skulle höja ansvarskänslan, kunskapsbegäret, lifsmotet, skulle verka uppfostrande och karaktärsbildande.

Vi voro inte så få kvinnor, som undertecknade petitionen, och det skulle förvåna mig, om flertalet af dessa kunde låta bli att tänka:

Om det är sant, att rösträtten skall medföra så mycket godt för männen, hvarför tänka de inte på att bedja därom också för vår räkning?

Behöfva inte vi också höjas och upplysas? Behöfva inte vi också frihet och makt? Skulle inte vi också erfara tacksamhet och stolthet, om fosterlandet vill erkänna, att det behöfde oss?

Dessa tankar och frågor fingo vid det tillfället dö bort obeaktade, men de uppstodo på nytt gång på gång, och jag är öfvertygad om att jag inte är den enda, som männens stora rösträttspetition har gjort till en förkämpe för den kvinnliga rösträtten.

Selma Lagerlöf.

DET ÄR BEKLAGLIGT att inte ha den minsta lilla intressanta händelse att hänvisa till, när man blir tillfrågad, hur man blef rösträttskvinna. Jag har noga letat i mitt minnes undangömda skrymslen i förhoppning att finna någon förmildrande omständighet för dessa rader i Idun, men förgäfvades.

Det var helt enkelt öfvertygelsen om en rättvis sak, värd att möda sig för, som 1903 dikterade mitt inträde i F. K. P. R. här i Gäfle. Jag hörde tyvärr inte ens till dem, som slog ett slag för att få en förening till stånd här, utan sällade mig endast till den, sedan förarbetet var undangjordt.

Erinrar mig f. ö. mycket tydligt, att min man en afton kom in till mig, under det att jag var sysselsatt att sy något åt en af mina småtingar, och yttrade ungefär så här: "Nu ska' de bilda en rösträttsförening här i Gäfle också, där ska' du väl vara med?" Hvertill jag svarade: "Ja, det är klart."

Och så var det klart, och någon tvekan eller tillbakagång i tron på det rättfärdiga i kvinnornas kamp för politiskt medborgarskap har jag aldrig känt, men väl har jag suckat mer än en gång öfver människors oförståelse och öfver att så mycket arbete skall behöfva offras, som vida bättre kunde användas i det samhällsligas tjänst, om vi väl hade vår politiska rösträtt och valbarhet.

Klara Lindh.

DET HAR GÅTT i flera tempo. Alltid har jag insett och varit nog lycklig att ha en omgifning, som också insett den enkla sanningen, att ingen olikhet bör finnas mellan kvinnors och mäns rätt. Därför var jag dock ej i denna fråga så före min tid att jag kände mig kallad börja agitera för kvinnans rösträtt innan andra började agitera. För kvinnorna i allmänhet var jag kanske genom mitt intensiva intresse för de sociala frågorna, och med den hänförelse och den tro man kände, då de nya krafter, som nu grånat i striden, voro unga, och om hvilkas enighet och snara segertåg i svensk

politik man drömde, åhörde jag allt som oftast folkpartiets talmän i det gamla riksdagshuset på Riddarholmen. Det medelbara deltagandet i striden för rösträtten, då en anhörig till mig föreslog och formulerade petitionen 1899 till konungen om politisk rösträtt för kvinnor var mig nog.

Jag kom in i ett annat rösträttstempo först tre år därefter, märkesåret 1902. Den yttre anledningen står så klart för mitt minne. Det var medan Ellen Key bodde i Stockholm. Hon, som gärna själf försökte slippa öfverläggningar och möten, kom till mig med en inbjudan till ett litet rösträttsmöte och bad mig gå i sitt ställe och hälsa från henne och ge det sin välsignelse. Förväntansfull gick jag dit litet rädd att inte bli så värst väl mottagen, då man väntade Ellen Key och inte min obskura person. De församlade, blott några helt få till antalet, voro emellertid glada åt hvarje ny intresserad. Där såg jag då Alma Sundqvist, Hilda Sachs, Lilli Paykull och Anna Clara Romanus för första gången.

Den kvällen blef jag agiterande rösträttskvinna, ty jag kom in i kommitté. Kommittéresultatet — två möten i Folkets hus — gaf oss här nämnda eldsdopet. Sedan kom jag också in i de officiella kvinnosakskvinnornas kommitté och slutligen i en samlingskommitté för olika uppfattningars sammanjämkning.

Under dessa öförgätliga veckor fick jag också vänja mig in i, att rösträttsarbetet icke blott skulle bli en strid utåt utan också föranleda till diverse slitningar kvinnorna emellan. Det klarade sig ju i sak bra nog därmed att Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm bildades den 4 juni 1902. Vald till sekreterare kom jag genast in i ännu ett rösträttstempo, den mötesanordnande styrelsemedlemmens, och därmed blef jag för 9 år sedan fullfjädrad, officiel rösträttskvinna.

Anna Lindhagen.

DE UNGA i vår tid veta, nästan innan de trampat ut barnskorna, att mycket i samhället är skeft, och de äro färdiga att genast, med ungdomens energi och oförskräckthet, söka vrida allt rätt, i många fall — det måste villigt erkännas — med uppoffring af mycket som hägrar för och lockar det unga sinnet. I min ungdom hade det sociala samvetet ej ännu vaknat. Den som i ett lyckligt och soligt hem kunde fritt andas och röra sig, både fysiskt och andligt, hade ingen tanke på att något kunde vara i olag.

Det var först, då man ute i lifvet såg att många funnos, som hade det på annat sätt, och då man med brinnande ifver att förbättra för dessa kom underfund med, att lagarna taga föga hänsyn till de små och vanlottade i samhället, som man började fråga och undra: hvad kan göras? och undra: hvarför hör man ej på oss kvinnor?

I såväl mitt barndomshem som sedan i mitt eget samt i min mans föräldrahem var kvinnornas rösträtt obestridd och fritt utöfvad, men ju djupare jag kom in i mitt sociala arbete, desto mera fann jag, att ute i lifvet voro kvinnorna uteslutna från bestämmandet öfver det som de mest och bäst kände till samt urständsatta att göra något för afskaffande af våld och orätt, vare sig mot dem själfva eller mot de förtryckta och lidande, hvilkas sak de ville göra till sin egen. En kvinna togs knappt på allvar, om hon kom och talade om behovet af ändring i lag och sed på det ena eller andra området. Man hörde vänligt och öfverseende på henne, man gaf henne stundom rätt, och ibland sökte man lappa på ohållbara förhållan-

den, men vi kvinnor kände, att med allt hvad vi sade och gjorde, äfven om vi trängt djupt ned i det saken rörde, åstadkommo vi ingen verklig förändring till det bättre — vi hade ingen rätt att säga något. Om man lyssnade till oss, förnummo vi likväl i de flesta fall hos vår interlokutör en tyst tanke, att detta var en stor godhet af honom, men att vi verkligen borde akta oss att ej bråka för mycket, ty då kunde tålmodet tryta.

En dylik erfarenhet vanns af allt flera kvinnor, i samma mån som ändrade hem- och arbetsförhållanden förde många af dem ut i yttre verksamhet, vare sig denna gällde egen utkomst eller förbättrande af andras ställning.

Kvinnorna började allt intensivare känna, att ett sådant sakernas skick var ovärdigt ej blott landets kvinnor utan i ännu högre grad dess män, och att hela samhällets utveckling blef lidande därpå. Först gick hvar och en tyst för sig själf och sökte ehuru fäfängt, att genom vändande och vridande på alla möjligheter få syn på, hur man skulle få till stånd en ändring i sakläget. Så småningom kom man att tala med hvarandra, och vid sådan rådplägning framgick det snart klart, att så länge kvinnorna icke hade något inflytande på valet af landets lagstiftare, så länge skulle krafven på lagarnas förbättrande från kvinnlig synpunkt förbli obeaktade. Man styrkte och värmdes hvarandra, och så med ens flammade det upp. Rösträtt, rösträtt för kvinnor, däri låg lösningen.

Alla kvinnor, som själfständigt tänkt öfver saken eller genom egen och andras erfarenhet fått inblick i, hvilket lidande som vållades af att männen, utan förståelse af kvinnornas ställning och utan hänsyn till halfva befolkningens behof, stiftade lagar och fastslogo uråldriga, nästan barbariska sedvänjor, de slöto sig samman i gladt förstående, oberoende för en gångs skull af olika klasser och skild världsåskådning. Här hade alla ett gemensamt intresse, och små enskilda hänsyn fingo underordnas detta. Det var lif och fart öfver det hela, och rörelsen spred sig snart öfver hela landet.

För mig var detta allt så enkelt och naturligt på grund af de lyckliga förhållanden, i hvilka jag lefde. Min man delade fullkomligt min uppfattning och gick från början längre än jag, ty han höll på kvinnornas valbarhet tillika med rösträtten och det på en tid, då ännu ingen här hemma drömde om något sådant. Det skäl han hade härför ansåg han tillfyllestgörande: det var rätt, och därför borde det ske, och i längden är det dock det rätta som segrar.

I den tron följa vi med glad tillförsikt rörelsens utveckling, säkra på dess framgång. Ju förr kvinnan får fullt medborgarskap desto bättre för hela folket, ty det är rättfärdigt, och rättfärdighet är ett folks krona.

Agda Montelius.

HUR JAG BLEF rösträttskvinna vet jag ej, men redan som mycket ung stod det klart för mig att den starkaste i detta som i så många andra fall här i lifvet tagit makten, d. v. s. gjort till sin rätten att skriva och bestämma lagarne.

Jag såg dagligen hur samhället på alla områden kräde samma skyldigheter af kvinnor som män, de skulle på ärligt sätt förskaffa sig sitt lifsuppehälle, de skulle fullgöra sina skyldigheter till stat och kommun, de skulle lyda lagens bud.

Jag såg hur lagens arm, då kvinnan, tyngd af dess bud och människornas dom, föll för frestelsen att söka undgå dem båda eller ettdera, hårdt och obevkligt straffade med hela sin stränghet, och jag kände, att skall någon-

Hvarje husmoder bör prenumerera på **Barngarderoben** Pris för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska likaså. 12 häften årligen.

PÄRMAR till IDUN 1909 och föregående år tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvinnings insändes.

sin lycka råda i den stora familjen Samhället, båda parterna gemensamt skola grunda, gemensamt uppehålla och gemensamt bära ansvaret för samhällets bestånd.

Gertrud Månsson.

HUR STARK reaktionen inom regering och riksdag än var under slutet af 80-talet och så godt som hela 90-talet, började likvisst just under denna tid en rörelse för utvidgad rösträtt. Denna fråga diskuterades lifligt i Upsala, där jag då vistades som student. Naturligtvis talades då också om möjligheten af kvinnans rösträtt, och vi kvinnliga studenter tyckte, att intet rimligt skäl kunde anföras, hvarför icke kvinnorna också skulle få sin medborgarrätt. Ehuru den politiska ställningen vid den tiden var sådan, att utsikterna till en utsträckning ens af männens rösträtt föreföllo tämligen små, medan kvinnornas medborgarrätt nästan var en utopi, hvars förverkligande inom en öfverskådlig framtid man egentligen icke kunde tro på, så deltog jag dock i valen till folkriksdagarna och tecknade mitt namn på den stora masspetitionen för utvidgad rösträtt och på dagsinkomst-listorna.

Rösträttskvinna i den mening att jag började verka för frågans snara upptagande inom riksdagen, blef jag först i sammanhang med att föreningen för kvinnans politiska rösträtt började uppstå i landet. Det var fru Ann' Margret Holmgren, som genom sin entusiasm våren 1903 lyckades stifta en lokalförening i Växiö, i hvars styrelse jag ingick. Sedan har mitt intresse för saken alltmera ökat och det har så småningom förmått mig att uppträda offentligt för att försvara vårt rättvisa kraf.

Gulli Petrini,
f. Rossander.

FÖR TVÅ ÅR sedan vid de förberedande mötena för riksdagsmannavalen till andra kammaren, hade kvinnor begärt och fått tillstånd att interpellera de olika partiernas kandidater om deras ställning till frågan om kvinnans politiska rösträtt. Detta fann jag lika naturligt, som hvarje annat meddelande om kvinnans framträdande i det offentliga lifvet.

Genom tidningarne kom det till min kännedom, att vid ett dylikt möte, den kvinnliga interpellanten blifvit särdeles egendomligt bemött såväl af mötets ordförande som af dess deltagare. Opinionsen mot kvinnans framträdande inom politikens område hade här tagit en form, som väckte min eftertanke. Det blef alltmer klart för mig att rösträttsrörelsen bland sina värsta fiender måste räkna: *bristande aktning för kvinnan.*

Naturlig rättskänsla bjöd mig att med glädje deltaga i ett arbete, som hjälpte kvinnan fram till den aktade ställning, som hon i ett fritt samhälle kunde göra anspråk på. Därför slöt jag mig till den förening, som närmast arbetar för denna sak, genom att ha till mål: *Kvinnans politiska rösträtt.*

Louise Stenbock,
f. Mörner.

DET SKULLE VARA glädjande, om Idun kunde få en samling tillförlitliga och intressanta omvändelsehistorier att framlägga som material för det framtida studiet af kvinnans utvecklingshistoria under slutet af förra seklet och början af detta.

Tyvär blir mitt bidrag synnerligen otillfredsställande.

Alla känna vi kanske berättelsen om den amerikanske forskaren, som ville samla noggranna underrättelser om det psykiska tillståndets olika facer vid omvändelser. Han vände sig till religiöst troende med anhållan om detaljer från deras väckelse, och de meddelade honom beredvilligt sina erfarenheter. Men jämte en del vidlyftiga och minutiösa beskrifningar på händelsens förlopp, fick han äfven från en del personer intyg, att dessa förnummo sig vara i ett tillstånd som om en omvändelse föregått, ehuru de aldrig genomgått en dylik.

Sådant är förhållandet med mig. Hur mycket jag än söker i det förflutna, kan jag ingenstädes finna den minnesrika stund, då jag skulle fått en väckelse för rösträtten, efter hvilken sedan en sinnesändring skulle ha inträdt. Mitt minne är ej särdeles dåligt för annat. Jag tycker därför, att jag borde erinra mig de betydelsefulla stunder, då jag vaknat till insikt om den kvinnliga rösträtts berättigande — om sådana stunder funnits. Men jag letar förgäves efter dem.

Min själsutveckling tycks ha fortskridit så småningom i en och samma riktning. På det hela taget har jag kanske mycket få förändringar att minnas från densamma. Jag har så till vida ej fört något rikt och omväxlande lif utan har en förnimmelse af, att jag alltid varit precis som nu. Det får tagas som ett uttryck för denna känsla af ständig oföränderlighet, om jag säger att jag är född rösträttskvinna.

Af allt det myckna jag läst om kvinnosläktets emancipation — jag drogs till sådan läsning redan mycket tidigt — erinrar jag mig ingen särskild skrift eller uppsats, som så att säga slog mig och växte fast i mitt medvetande. Jag tyckte allt i den genren var så solklart.

Naturligtvis inser jag, att jag står i djup tacksamhetsskuld till en myckenhet god litteratur på området i fråga, och jag menar alls inte att komma ifrån denna min skuld. Men dess betydelse för mig har mera varit att stadfästa och upplysa än att förändra.

Bland hågkomsternas virrvarr flyter ofvanpå en liten praktisk bit — skrifven för länge sedan af Mathilda Langlet — om svårigheten för ensamma kvinnor att få äta sig mätta i Stockholm, då deras inträde på en restaurant väcker pinsam uppmärksamhet. Den var ett af de inlägg i frigörelsesträfvandet, som jag minns gjorde intryck på mig i min ungdom.

Georg Brandes har någonstädes talat om det etiska och estetiska värdet i männskoandens revolt — detta hör också till det goda jag bärgat. Jag öfverförde tanken till kvinnoskandemancipationen och undrade hvarför man allt för litet såg det sköna i trotsset som sådant, hvarför ej männen beundrade kvinnornas revolt, fast den gällde deras eget öfvervalde, den hade ju dock så mycken skönhet öfver sig.

År 1889 skref jag i Idun — det var en af mina första tidskriftsartiklar — följande ord, som jag ber få anföras om bevis, att min öfvertygelse var fast grundad redan för 22 år sedan: "Lyckligtvis torde den tid snart komma, då det skall anses för en orimlighet, att det ena könet föreskrifver lagar för det andra och liksom binder händerna på halfva mänskligheten. Ännu lefva vi i detta sakernas tillstånd, och många finna det alldeles i sin ordning. Slafvarna funno också sin ställning helt naturlig, till dess frihetens dag kom. Men hvarför togo de inte långt förr ett energiskt steg till sin befrielse? Det kommer att frågas så en gång äfven om kvinnan. Saken är, att länge under-

tryckta varelser tyckas finna sig väl. Det är tämjandets hemlighet.

Naturen blir hälften vana och hälften resignation.

Borde icke hvarje kvinna inse vikten och betydelsen af att ernå politiska rättigheter? Samhället behöfver på många områden reformeras. Ingen nekar att kvinnan är nödvändig vid denna reformation. Hittills har hon blott medgifvits ett indirekt ingripande. Skall hon emellertid kunna med fria händer tjäna det allmänna samt äfven sitt eget bästa, måste hon äga tillträde och talan där, hvarest lagarne, äfven hennes, dikteras."

Så trodde jag då, så tror jag nu. Då tänkte jag med ungdomens optimism, att snart skulle vi få vara med om genombrottet af kvinnornas rättfärdiga kraf.

Nu har jag hunnit lifvets middagshöjd och undrar pessimistiskt, om jag, äfven med normal lifslängd, skall få upplefva segerns dag.

Nu äro vi stora skaror, som vilja vår rätt. Skall det hjälpa? Eller har ödets nornor anorlunda beslutit?

Frida Stéenhoff.

FÖR NÅGON TID sedan mottog jag en frågan från Iduns redaktion, om jag ville till tidningens projekterade kongressnummer besvara frågan hur jag blef rösträttskvinna. Den ärade redaktionen lämnade en ganska rundlig tid till svarets affattande, ville med omgående endast veta om svar öfver hufvud taget kunde förväntas. Ett par jakande rader på ett brefkort äro ganska lätt åstadkomna, jag vore frestad säga *allt* för lätt med hänsyn till konsekvenserna. Ty om nu löftet skall infrias — och för principens skull måste väl så ske — torde det bli oundgängligt att framlägga några inre självbiografiska data, och jag fruktar, att dessa hos Iduns läsekrets komma att väcka ungefär lika litet intresse, som de i meddelandets stund skänka mig själf nöje.

Jag hade hunnit utnyttja ett par af kvinnosakens tidigare landvinningar i vårt kära fädernesland, jag menar rätten att förvärfva hvit mössa och aflägga fil. kand. examen, hörde både Ann Margret Holmgren och Lydia Wahlström predika rösträtt, ingick i Uppsala nybildade F. K. P. R., började få intresse för "sociala frågor" och lärde bland kvinnliga studenter hvad som menas med solidaritet. Men med allt detta var mitt intresse ej mera lefvande för kvinnofrågan än t. ex. för franska ljudlagar eller den senast utkomna skönlitteraturen.

Det var på detta stadium jag lämnade Uppsala och "kom ut bland män och kvinnor i det verkliga lifvet," som termen lyder i en spextidning. Föllo så i min hand Schopenhauers "Tankar och fragment" och det blef ödesdigert. Filosofen i fråga har, som måhända bekant, en bestickande stil och, då jag alltid haft en afgjord benägenhet att gå med på den siste ärade talarens argumentering, plågades jag svårigen af hans pessimism och kvinnoförakt. Detta var gifvetvis mycket dåraktigt, ty redan en blick på Schopenhauers porträtt borde öfvertyga om att, en karl med det utseendet behöfver man inte tro på. Emellertid följde den ena uppbyggliga lekturen den andra, efter Schopenhauer kom Weiningers "Geschlecht und Charakter". Äfven denne herres funderingar tog jag till en början på blodigt allvar, hvilket näppeligen är ägnadt att göra någon kvinna glad. Inom parentes sagt tror jag inte, att det i nådens år 1911 och senare lyckas Weininger att dupera eventuella kvinnliga läsare. Då var emellertid den digra bok, som inne-

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till Mästersamuelsg. 45 B, Stockholm.

Mönsteraffären "Chic".

håller hans spekulationer om könets inverkan på karaktären och de ej alltför fagra utmålingarna af kvinnans väsen under lång tid min enda lektyr på lediga stunder. En af mina vänner ansåg sig till fyllest karaktärisera luntan som "pessimistisk filosofi för 5 kronor", och jag blef stött.

Stränga herrar regera ej för beständigt, och detta besannade sig äfven på Schopenhauer och Weininger. Att tänka deras tankar var ungefär lika väl som tandvård lämpadt att göra tillvaron behaglig och i längden blef det mycket bistert. Så röjde de värsta öfverdrifterna i Geschlecht und Charakter sin komik och därmed var signalen till reaktion gifven. — — — Hvad är väl naturligare, än att den, som för några år sedan hardt när anammade Schopenhauer och Weininger, blifvit ohjälpligt öfvertygad om kvinnoansakens rättfärdighet och från att mera på måfå ha drifvit in i F. K. P. R. nu är rösträttskvinna af lif och själ och — som jag hoppas, i anda och sanning.

Axianne Thorstenson.

*

JO DÄRTILL är jag född, d. v. s. hela min läggning är sådan, att jag ända från min födelse måste ha varit rösträttskvinna. Känslan för att hvar och en må få sin rätt och därigenom äfven få bära på ett helt och fullt ansvar är hos mig säreget starkt utvecklad — den är kanske en af grundfaktorerna i mitt väsen. Men medveten om mitt väsens art i detta fall blef jag ej af mig själf. Det är härom jag ville säga ett par ord, och det är ej utan att jag känner mig tacksam mot Idun, som genom den framställda frågan gifvit mig ett tillfälle att i denna sak tala ut, bringande därmed en gärd åt den, som ännu, ehuru borta, är mitt lifs styrka. Jag sitter här och letar i gulnade blad, minnen af min bortgångne make. Och djupare än någonsin känner jag, hur det vackraste inslaget i min lefnads väg, det som gaf färg och relief åt det hela, är just det, som genom Per Tonning gafs mig de korta, men rika år, vi följdes åt på lefnadsvägen. Ty det var han, som fann och tydde mitt väsen, riktade det och gaf det växtkraft. Hans minne är ännu mitt lifs styrka och rikedom. En djärf förkämpe för upplysning var han, en kämpe för höga mål. Några ord, kan jag ej låta bli att citera: "Vi kunna ej önska något bättre, än att kvinnan träder vid vår sida i arbete, vi hälsa henne välkommen som en god medarbetare. Vi kunna ej undvara hennes arbete i stat och kommun, vi böra kalla henne högljudt att komma till vår hjälp, ty arbetet är stort och målet för vår sträfvan långt borta." Vi drömde alltså båda redan då om en tid, då hvarje vuxen kvinna och man voro en personlighet med förmåga och vilja att äga en fast öfvertygelse och, tillerkända fulla medborgerliga rättigheter, enades om att utföra hvar och en sitt arbete till mänsklighetens sanna gagn.

Augusta Tonning.

*

NÄR JAG läste "Pennskaftet" och inhämtade, hurusom rösträttsarbetet blifvit religion för tviflande själar och läkedom för sårade hjärtan, så visste jag inte riktigt om jag skulle le eller beundra, så ny och främmande kände jag mig i denna entusiasmens värld, trots åtta års arbete i rörelsens ledning. Det var inte utan, att jag ett ögonblick kände mig som Saul bland profeterna och hade lust att utbrista med den unga norskan som blifvit ingift i en stor svensk släkt

med öfverflöd på släktkänsla: "Hvad skal jeg, kolde menneske, blandt al denne kærlighed?" Ty för mig hade rösträtts-saken inte behöft fylla några luckor, då jag redan förut var upptagen af olika intressen, som, hvart och ett för sig, skulle varit nog att fylla mitt lif, om så behöfts. Och aldrig hade jag under "handpåläggning" känt något af "sakens" heliga eld genomströmma mig. Men om jag här ärligt berättar hur jag kunnat träda i breschen för något, som hvarken varit mitt enda eller ens mitt främsta intresse, fast allmänheten visst inbillar sig detta, så gör jag det emedan jag tror, att det åtminstone inte kan skada denna sak, om folk får se, att man verkligen kan offra tid och krafter för ett samhällsändamål, som man gillar, äfven om man alltjämt ser en smula skeptiskt och nyktert därpå.

En viss grad af skepsis och nykterhet fingo alla 90-talets Uppsala-historici i arf från sin andlige fader, Harald Hjärne, och jag tänker, att ingen af denne faders barn på äldre dagar längtat efter att göra sig urarfva. Som kvinnlig student på en tid, då detta ännu så godt som var en banbrytaruppgift, var jag för öfrigt fylld af en otrolig vördnad för manlig intelligens i allmänhet och vetenskaplig i synnerhet. (Erfarenheten visar äfven nu, att detta är ett naturligt genomgångsstadium, som en kvinnlig student måste passera, innan lifvet lärt henne att säga med en vetenskapligt betydande kvinna: "Jag håller inte på kvinnans rösträtt, därför att kvinnorna äro så utmärkta, utan därför att männen inte äro så märkvärdiga.") Allt detta förenade sig emellertid med mina historiska studier att ge mig en fullkomlig unghögerståndpunkt i den kvinnliga rösträttsfrågan, som jag knappast värdigades ens ta på allvar, när den ett ögonblick tycktes vilja dyka upp under min studenttid.

Så fick jag min verksamhet i Stockholm, och så lyste Fredrika-Bremer-förbundet ut det första mötet för kvinnans rösträtt den 15 april 1902. Med min ytterligt minimala demokratisism kände jag mig fortfarande skeptisk, och ingen förstakammare-man kunde resonnera ängsligare än jag: "Det är nog, att de manliga barbarerna marschera upp, ska nu också de kvinnliga öka villervallan?" Men å andra sidan förstod jag tillräckligt af tidens tecken för att inse, att en rörelse som denna inte skulle låta hejda sig, och då var enda utvägen den, som Gustaf Adolf angifvit i sina dråpliga ord: "Det är käringatröst kvida och lida; man måste det onda med goda råd bota." D. v. s. jag såg på kvinnans rösträtt ungefär som biskop Billing sett på den s. k. allmänna rösträtten, som en oundviklig fara, hvilken möjligen genom klok ledning kunde bli något annat än en fara. *Kanske* till och med — och detta svaga kanske fyllde mig med en glädjekänsla, som väl var den hemliga orsaken till framgången af mitt första rösträttsanförande — *kanske* dock, att den svenska kvinnans redan offentligen bevisade duglighet och hennes ansvarskänsla för samhällets *ideella* välgång borde kunna garantera, att hon äfven politiskt sedt kunde bli en välsignelse. Och så tog jag professor Hjärne i hågen, d. v. s. styrkte mig med ett par af de mest betydande bland hans statsrättsliga skrifter och gick upp att predika hans evangelium eller snarare lag i K. F. U. M:s predikstol för de församlade kvinnorna. Själ skulle han nog härom säga, att jag läst honom som en viss potentat läser bibeln.

Det korta talet kan emellertid nu läsas i "Nutidsfrågor" ss. 175—179 och 184—185 och innehåller i själfva verket kärnan till hela min följande rösträttsförkunnelse. Och den har varit och är alltjämt grundad på Hjärnes lära

om det för konung och folk gemensamma statsansvarets princip, som genomgår hela vår historia och på den däraf härflytande läran om rösträtten som en skyldighet i statens tjänst i st. f. en rättighet till individernas gagn.

Och sedan? Ja, nu ha de följande åtta årens erfarenhet från personlig bekantskap med snart sagdt all slags kvinnlig duglighet i alla trakter af vårt land lärt mig att skämmas en smula för min ungdomligt akademiska högfärd gentemot mitt eget kön. Jag har hos kvinnor sett inte bara mod och offervillighet och intresse, utan äfven en sakkunskap och en parlamentarisk takt, som många män kunde afundas dem. Och jag ser inte längre min enda uppgift i rörelsen att vara ett återhållande element. Fastmer måste jag erkänna — om det också skulle komma i strid med hvad jag i början sagt om den saken — att äfven jag småningom fattats af en smula entusiasm. Entusiasmen för kvinnoansvaret som en ny och obrukad kraft, hvilken den svenska staten behöfver till den fosterländska solidaritetens utveckling och till fyllandet af sina vidgade uppgifter som kulturstat.

Lydia Wahlström.

*

DET ÄR NOG öfver tre år sedan en ung kvinnlig journalist kom farande upp till fröken Signe Bergman i hennes vackra hem vid Arsenalsgatan. Hon kom dit som så många andra för att få upplysningar och råd med anledning af någon planerad artikel. Men hon tyckte icke det var roligt att knacka med sin begäran om hjälp på just denna dörr, ty hon ville icke ha rösträtt, och det visste fröken Bergman.

Men denna såg endast litet forskande och road på henne, ofantligt lugn, och man talade om artikeln. När journalisten sedan skulle gå, sade hennes värdinna: kära fröken, vi är inte så farliga eller så okvinnliga som ni tror, kom och lär känna oss, så får ni se, till en början, vill ni inte stanna på middag?

Var det då den middagen? Åhnej, men om Signe Bergman blir den första rösträttskvinna man träffar i sitt lif, så glömmar man förunderligt snabbt alla de farhågor för "kvinnans väsen", som man gudbevars trott vara så berättigade.

När journalisten gick hem, bar hon på en massa broschyrer och flygblad ur rösträttsens arsenal. Hvad skulle hon göra med dem? läsa dem? ja, men det blef aldrig af. Hon föredrog att tänka öfver saken på egen hand, hon hade tänkt förut, länge och allvarligt, men nu blef det att tänka om alltsamman. Hon begrep att hon inte tänkt färdigt, och att där var mycket som hon glömt. Hon visste helt litet om kvinnans ställning i samhället eller om vikten och värdet af rösträtt, hon tänkte bara — usch politiken! Inne i hennes hjärta rörde sig en instinktiv, oklar känsla af att kvinnans kvinnliga egenart är en hörnsten i världsbyggnaden, och — undrade hon — var icke rösträttsrörelsen ett försök att lista kvinnan bort från sig själf?

Nu minns hon nog icke hvilken dag det var hon sade till sig själf: "du lilla däre, det är ju just emedan du är kvinna och ditt väsen och dina anlag skilja sig från mannens, som du skall ha rösträtt för att bevaka dina intressen och samtidigt vårda hela samhällets." Men den dagen blef hon rösträttskvinna och emedan hon aldrig varit likgiltig, endast motsträfvig och sentänkt måste hon bli det af hela sitt hjärta. Och nu efter tre år är hon trefaldt fastare i tron.

Elin Wägner.

Iduns Modellkatalog för våren är utkommen. **Pris 60 öre.**

*Kongressens
Central-*

kommité.

SIGNE BERGMAN.
ORDFÖRANDE.

AXIANNE THORSTENSON.
VICE ORDF.

NINI KOHNBERGER.
SEKRETERARE.

ANNA FRISELL.
KASSAFÖRV.

ELIN CARLSON.
SEKRETERARE.

ANN MARGRET HOLMGREN

ANNA WHITLOCK.

EZALINE BOHEMAN.

EBBA PALMSTIERNA.

LIZINKA DYRSSEN.

AXELINE VIRGIN.

BERTHA NORDENSON.

LILLY LAURENT.

BERTHA HÜBNER.

MALIN WESTER HALBERG.

CAROLA SAHL VON KOCH.

ELSE KLEEN.

De engelska kvinnornas rösträttsrörelse.

NEDANSTÅENDE artikel som ger suffragisternas psykologi, sedd med ett manligt öga, torde äga sitt intresse, ehuru den skrefs innan de senaste händelserna timade inom Englands rösträttsvärld. En ny förlökningsbill har varit framme inför parlamentet och vid andra läsningen

vunnit två tredjedelars majoritet. Genom regeringens hållning har emellertid det slutliga afgörandet blifvit uppskjutet till nästa session. Situationen är därför ungefär densamma, som då vår artikel författades, och dess reflektioner gälla lika väl inför densamma.

INGENSTÄDES HAR kvinnornas rösträttsrörelse tagit sig sådana former som i England.

Jag vill här ej ge mig in på ett försvar för dess våldsamerhet. Jag vill lika litet inlåta mig på en gissning, huruvida alla de duster den stridande falangen utkämpat med ministrar och poliskonstaplar, alla de fönsterrutor de krossat o. s. v., bidragit till att försena framförandet och infriandet af de uppställda krafven eller stämt folkopinionen fientligt emot dem.

Det ena är lika lönlöst som det andra. Att säga om en människa eller en grupp människor att de vid ett visst gifvet tillfälle handlade oriktigt, opraktiskt, opolitiskt eller okvinnligt, är en sysselsättning, som numera knappast någon vill åtaga sig. Ty vid det tillfälle, handlingen utfördes, funnos där inre drifvande faktorer, som trots allt yttre och inre traditionens tvång bestämde och framprässade just detta handlingssätt. Likaledes tviflar jag på att de metoder, en rörelse som denna använder sig af, i någon nämnvärd mån bidraga att vare sig påskynda eller försena kraftens förverkligande. Förverkligandet kommer "när tiden är mogen", kommer vår nåd eller onåd förutan, kommer äfven om en del af de troende enligt en eller annan individs åsikt bär sig dumt åt.

Men dessa sanningar äro ju gamla som gatan...

Det har förrästen ej varit idel våldsamerhet och slagsmål. Det har varit — och är så ännu — en hel del af den tysta kamp, af den tysta ihärdighet man i dagligt föreställnings-sätt förbinder med familjeslafvinnans lif. Men å andra sidan kan det ej förnekas, att det just är det "manliga" draget i den engelska rösträttsrörelsen, som för alla tider förskaffat den en i ögonen fallande ställning, när kvinnokampens krönika en gång skall skrivas.

Jag skall, som sagdt, i det följande hvarken klandra eller försvara denna musklernas taktik. Jag skall nöja mig med att söka förklara den.

Hvar och en som äfven med endast ett halft öga följt rörelsen i England — och hvem har kunnat undgå det! — måste mer än en gång ha frågat sig själf: hvarpå beror denna fälttågsplan? Att svara eller nöja sig med svaret: suffragisterna sätta i gång sina skärmytslingar ur reklamsyfte, för att draga de slöas eller intresselöas uppmärksamhet till sig, är att se saken för grundt. Där måste ligga någonting annat djupare. Det är ej nog med att muskeltaktiken strider mot allt det man benämner kvinnlighet. Den strider lika mycket mot allt det, som utmärker det engelska folklynnnet: obenägenheten för allt hvad uppträden vill säga, rädslan för öfverdrifter, oviljan mot att väcka uppseende.

Nu kan man visserligen invända: när det gäller en verklig — eller inbillad — oförrätt glömmes äfven den mest uppfostrade tanken på personlig värdighet. Eller kanske rättare: det är just den personliga värdigheten, som i sitt skymfede tillstånd kastar konvensansen öfver bord, struntar i allt det som går under etiketten passande. Men denna fråga framkallar i sin ordning endast en ny: är den oförrätt de engelska kvinnorna politiskt sedt lida i verkligheten så stor? Är den större än andra kvinnors? Eller större än den, som stora samhällslager af det engelska folket i närvarande stund lida under utan att söka taga rätten i sina

egna händer? Eller är rättskänslan hos den engelska rösträttskvinnan så mycket starkare, så mycket mera lefvande än hos engelska män eller andra nationers rösträttskvinnor? Eller beror det hela på ungdomens otålighet, på en ungdomlig tro att alla förvandlingar i denna säfliga värld försiggå så mycket snabbare än de i verkligheten göra. Jag menar med ung politiskt ung.

Det är dylika och många flera spörsmål man finner sig sitta och handskas med, när man väl en gång — kanske helt oskyldigt — börjat granska rörelsen innanför de yttre och påtagliga händelsernas bullersamma virrvarr.

*

Det som gör det så svårt att i kvinnornas kamp för politisk medborgarrätt komma till rätta med alla motiven är att dessa motiv skifta inom olika politiska samhällen. Det är häri denna rörelse skiljer sig från alla föregående sociala strider för större rättvisa och större värme öfver världen. Man har alltid förut haft att göra med idel "rena" motiv. Det har alltid varit frågan om rent politiskt-sociala kraf och lidelser. Men i kvinnokampen är det ej längre så. I ett land hålla sig visserligen dessa politiskt-sociala kraf tämligen "rena". I grannlandet däremot visar sig rörelsen från sin sexuellt-etiska sida. I hvarje land får den en speciell nyans beroende på två ting: i dels det förhandenvarande yttre-politiska läget, dels på de i lagen eller seden bottnande etiska förhållanden, som existerat och existera mellan landets män och kvinnor.

Det egendomliga med stridslinjerna, med tvistepunkterna i den engelska kvinnorörelsen är att de i ordets bokstafligaste betydelse på blodigaste allvar började på de punkter, där de i andra länder slutförts. Detta är den stora skillnaden mellan suffragisterna och deras systar i andra länder: rösträttskvinnorna.

För att närmare stödja detta uttalande torde en liten summarisk öfverblick vara af nöden.

Hvad som allra först slår en, när man med ögat far öfver den nu pågående kvinnokampen är detta: den är begränsad till de germanska folken. (Jag kallar för korthets skull engelsmannen german). De romanska kvinnorna tyckas ha föga behof af den. Skälet är lätt att förstå. Och det är detta: mannen i de romanska länderna är redan effeminerad. (Jag vill med detta uttryck ej ha sagt någonting som hälst förklenande. Det är ett faktum och måste upptagas med det stoiska lugn, hvarje faktum förtjänar.)

I de germanska länderna kan man däremot räkna med flera hufvudvägar, utefter hvilken kvinnokampen rör sig.

I ett land t. ex. växer krafvet på medborgarskap under en tid, då landets existens är hotad. Kvinnorna säga till männen: Vi vilja förena oss med er för att med samfälliga krafter, hjärnor och hjärtan, skydda vårt land och allt hvad dessa två ord innebära: vår självständighet, vårt språk, våra kulturella värden, våra nedärfda institutioner. Och männen räcka dem tacksamt handen. Detta är ett sådant fall, som påminner om gamla tiders belägringar, där kvinnorna delade den heta stridens tunga med männen, gjorde den tjänst, som under andra krig utfördes af ammunitionskolonnen och trängen. I ett sådant fall stiger krafvet på ett

alldeles särskildt sätt spontant och krafvet beviljas med ens. Där är ej tanke på motstånd.

Där finns ett andra fall, där kvinnornas fordran på politiskt medborgarskap beviljas som den mest självklara sak under solen. Det är i de unga länderna. Där gäller det att eröfra en ny mark, bygga en ny stat. Utposterna bestå af farmarna och deras hustrur. De ha alla att dra ett lika antal strån till stacken. Mödorna äro för alla desamma. Faran också gemensam. Och när pionärtiden är öfver och något så när kultiverade förhållanden inträdt, går kvinnan jämsides med mannen till valurnorna för att utse representanter till ett nytt och förhoppningsfullt parlament.

Men i gamla kulturländer med ett stadgadt utrikes politiskt jämviktsläge uppträder först motståndet. Och med motståndet få stridslinjerna genast nya former. Där har allting i det politiska lifvet fått sina fasta konturer. Där är allting som i ett gammalt solidt och välskött hushåll. Farfars gevär och ridpiska hänga på väggen och tala sitt militäriska språk. Mormors spinnrock och sybåge hviska om kvinnornas sfär. När därför kvinnorna i ett sådant land höja ropet på fullt medborgarskap, kommer med ens det sega motståndet. Männen ha god tid på sig och svara därför: Hvarför?

Och detta hvarför är ödesdigert. Bakom det döljer sig — bland mycket annat — könskampen. Frågan om det politiska medborgarkrafvet växlas ögonblickligen in på nya spår. Problemet förvrides. Och i stridens hetta glömmes man hvarom striden från början stod. Män och kvinnor taga till ord och penna. Tungor slitas. Mycket bläck flyter. Pappersbruket få större order. Tryckpressarna sättas i ökad fart. Det skrives mot kvinnan och för kvinnan, mot mannen och för mtannen. Båda könen förhålliga sig själfva i et slags hysteriskt raseri. Man rifver och rasar i de dokument, som förtälja om kulturen och de krafter, som frambragt den. Novellister rycka kläderna af hustrur och älskarinnor för att visa hvilka ondskefulla väsen de i grund och botten varit. Filosofer rycka hjärtat, hjärnan och andra viktiga organ ur kvinnokroppen, sätta den under sin skarpsyns och helhetssyns mikroskop och förkunna i större verk detsamma som de gamla kyrkofäderna förkunnade: att kvinnan strängt taget ej har någon själ, åtminstone ej af samma art som mannens. (Förlåt en parentes: Hur historiskt riktigt är det ej att just en jude: Weininger skulle vara den man, som utförde denna bragd. Ty det är tack vare judendomen och den stora del den har i kristendomen, som kvinnans ställning försämrades.)

Detta könskrig tycks ha varit oundgängligt i kvinnokampens historia. Men som alla krig har det slutat med fred. Man har slagit sig till ro igen med det ömsesidiga medgifvandet att du är kvinna, jag man, och ingen af oss kan göra något åt den saken. Och vidare: man har frågat hvarandra: hvad var det vi egentligen grälade om? Medborgarkrafvet, som striden från början gällde, har åter kommit till sin hedersplats. Man diskuterar det lugnt och sansadt. Och under tiden vet och känner man att krafvet skall och måste realiseras. Tidsutdräkten tills denna stund kommer beror därpå, att man ännu ej är fullt klar öfver frågans allsidiga, rättvisa och praktiska förverkligande.

Så har det varit i de flesta germanska länder. Utom i England. I England började

man först här på allvar. När man kommit till denna punkt i argumenten: att mannen har sina förtjänster, kvinnan sina, att den ene är öfverlägsen i ett afseende, den andra i ett annat, ryckte suffragisterna in med ropet:

— Vi kvinnor ha mannens förtjänster! Vi äro lika starka som männen! Vi äro lika intelligenta som männen! Vi äro lika stora, om icke större statsledare än männen! Våra egenskaper ha endast atrofierats tack vare våra mormödrars undergifvenhet och männens självviskhet.

Ropet omsattes i handling. Man skulle visa att atrofieringens tid var slut. Det blef luft i luckan. Deingo ut och brottades med ministrar och poliskonstaplar, gäfvos dem blå ögon och vräkte omkull dem för att öfvertyga mänskligheten om sin muskelstyrka. De tågade i procession genom gatorna, samlande alla kvinnliga doktorer, målare, skaldar, novellister, journalister, advokater o. s. v. de kunde leta upp. De buro standar, på hvilka alla aflidna, mera framstående kvinnliga statsledares, doktorers, målare, romanförfattares o. s. v. namn voro inbroderade. De fördjupade sig i fysiologiska studier och publicerade böcker eller åtminstone artiklar, där det med glödande entusiasm visades att inom naturriket kvinnan, honan, i alla fall är nummer ett och att hannen, mannen, i de flesta fall reducerar sig till den själviska, själfkära, koketta och omoraliska ynkedom. Se t. ex. den löjliga tuppen eller den (om möjligt) ännu löjligare påfågelschannen. Det feminina i naturen är källan för all moralisk kraft, allt etiskt lif: det maskulina ursprunget för det flyktiga flaxande, i allra bästa fall för den föraktliga och billigt moraliska bondångern o. s. v. i oändlighet.

När man hunnit till denna punkt i den engelska kvinnokampens utveckling måste man sätta sig ned och spörja: hur i all världen — — —? Ty märk väl: det är här frågan om en kulturrörelse, framsprungen ur och ledd af de högre samhällsklassernas kvinnor.

Hvarför i all världens namn — — —?

*

Hvar och en, som gjort ett äfven det flyktigaste besök i England, måste genast ha lagt märke till att öriket är männens Eldorado. England är mannens paradys på jorden, den kultiverade genomsnittsmannens nämligen. Man kan ej undgå att göra denna iakttagelse, hvart man än vänder sig. Man behöfver bara stiga ur tåget, som fört en till London och trada ut på gatan för att se det vid första ögonkastet. Där är t. ex. det typiska engelska åkdonet: caben. Caben är konstruerad af mannen med ett sublimt åsidosättande af kvinnan och hennes bekvämlighet. Den är svår att komma upp i. Den är lika svår att komma ut ur. En fransman skulle aldrig ens i drömmen ha vågat konstruera ett dylikt samfärdsmedel. Han skulle med ens förstå att cabens höga fotsteg skulle bli den schavott, där kvinnans grace, kvinnans charme skulle ohjälpligt döden dö. Men sådant bekymrade ej engelsmannen. Han ej ens tänkte därpå. Han tänkte på att caben är ett lätt åkdon, så konstrueradt att det sparade hästens krafter och sålunda betydde en vinst i snabbhet.

Det är det samma med affärerna. Se in i skyltfönstren till en damkonfektionsaffär och gå sedan till en motsvarande lokal för herrar. Återigen drifves man till samma iakttagelse. De förra verka försummade. I bästa fall tyda de på dålig smak, på ett fruktlöst försök att låta mångfalden af de uthängda föremålen upp väga bristen på förfining. I de senare däremot vittnar allt om det ömtåligaste färgsinne, den största omsorg, det mest ingående studium.

Det är så med allt i England, med caben,

med rummens möbler (tänk på en engelsk sängkammare med dess arktiska kyla, dess ständiga drag, dess spartanska utrustning). Det är så med allt ända upp till åktenskapslagarna och dessas nödvändiga korrolarium: skillsmässolagarna. Öfverallt har man tagit uteslutande hänsyn till mannen, hans vanor, hans bekvämlighet. Allting är ordnad efter mannens psykologiska och moraliska besynnerligheter.

Detta har medfört en mycket viktig följd. Ej — som man möjligen skulle kunna tro — att den engelska kvinnan känner sig mera undanskuffad än systemen på kontinenten. Men hennes karaktär, hennes lifsläggning, hennes lifsintressen ha måst aptera sig därefter. Hon har "förmanligats". Det har skett omedvetet som det mästa här i världen. När en gång i kvinnokampens tidiga morgon hon plötsligt reste sig från sybåge och virknål, gnuggade sömnen ur ögonen och längtade till andra rymder och starkare lifskänsla, fanns där — eller rättare sagdt fann hon — ingen annan möjlighet att skapa den än genom att följa mannen. (Jag upprepar ännu en gång: det är här frågan om öfverklasskvinnan.) Hvad roade sig mannen i hennes omgivning med? I ytterst få fall med intellektuella sysselsättningar. De redo, jagade, fiskade, politiserade. Men detta — äfven det sista — betydde detsamma som att hårda sin kropp, stärka sina muskler, förstora sin uthållighet. Hon följde mannen till häst öfver diken och gärdesgårdar efter råfven, hon tog en bössa i hand och satt med honom i ett pass och lurade på hare och fasan, rådjur och dofhjort, hon följde honom till Schweiz och klättrade i berg, till Afrika och Indien för att jaga lejon, tiger, elefant, noshörning och flodhäst. Detta var det första steget. Efter detta följde *täflingsmomentet*. När kvinnan vunnit en viss färdighet i sportens olika grenar, infördes täflingar könen emellan. Kvinna täflade mot man på golfälten, på tennisplanerna o. s. v. Kvinnans närvaro på täflingsbanorna medförde visserligen en förändring: männen använde färre eder. Men därtill inskränkte det sig. För öfrigt var det ej längre fråga om man eller kvinna, utan armens styrka, ögats säkerhet, kroppens smidighet, snabbheten i omdömet.

Det är ur en jordmån som denna, suffragisten vuxit. Det är denna synpunkt man ej bör förbise, när man stöter på muskeltaktiken, på de långa undersökningarna om mannens och kvinnans fysiologi, psykologiska kapaciteter o. s. v.

Förhållandet mellan man och kvinna inom de kultiverade klasserna i England uppvisar en egendomlig dualism. Man ser å ena sidan det goda kamratskapet, som alstras af sport och utelif, i gemensam smak för förströelser och rekreation, ett intersexuellt förhållande, där känslan af könsskillnaden lefver ett omedvetet och stilla lif utan att oro någondera parten. Men hand i hand med detta kamratskap går — från mannens sida — ett drag af medeltida ridderlighet. Det har sig litet svårt att fixera detta drag i ett eller två ord. Men en sida däraf framträder som ett begär eller en instinkt å mannens sida att fränkänna kvinnan all ansvarighet — så fort det är fråga om en "dålig" handling. Om en kvinna försyndar sig, säger mannen: "Hon är kvinna (= ängel) i grund och botten oerfaren, oansvarig. Men låt oss försöka komma åt skurken, som förledde henne." Tag som ett exempel skillsmässoprocesserna. Kvinnan, som begått ett snedsprång, utsättes visserligen för ostracism. Men detta är därför att mannen = skurken skall så mycket oafvisligare och mera kategoriskt imperativt känna plikten att taga hand om henne. Det är *hans* skuld att felet begicks. Detta är den komiska ironien i hela detta riddarväsen. Och man kan

mycket väl förstå, att en modern kvinna med sitt personlighetskraf, d. v. s. ansvarighetskraf, måste lida därunder. Hon *vill* ej betraktas som ett barn, hvars alla snedsprång vältras öfver på en i bakgrunden kringvandrande ondskefull lymmel. Hon fordrar att hennes handlingar — af hvad moralisk art de vara må — skola betraktas och bedömas som framsprungna ur ett ansvarigt jag.

Revolten mot denna ridderlighet kommer också tydligt fram i den pågående kvinnokampen. Det måste ha förvånat mången utomstående, att de suffragister, som gjort sig skyldiga till brott mot ordningsstadgan, aldrig betjäna sig af den fördel, den engelska lagen tillhandahåller i fråga om mindre förbrytelser: deras gäldande i böter! Dessa kvinnor vilja ej höra talas om böter. De vilja utstå sitt fängelsestraff. Detta beror ej på någon hysterisk trängtan efter martyrglorians smärtsamma sötma. Det hvilas på ansvarighetslängtan, på ansvarighetskrafvet. Därför har heller ingen engelsman så svårt sårat suffragisterna som Winston Churchill gjorde i slutet af november 1910. Ej mindre än 160 kvinnor hade blifvit häktade för upplopp. I sin egenskap af inrikesminister bestämde emellertid Winston Churchill att intet åtal skulle väckas gentemot de häktade. De lössläpptes under en storm af indignation från dem själfva. Intet grep dem djupare än detta: att behandlas som oansvariga, att anses ovärdiga straffet. Man må dra på munnen åt denna ansvarighetslängtan, om man så vill och har lust. För min personliga del gör jag det ej. Ansvarighetskrafvet är en alltför värdefull pärla i en personlighets juvelskrin för att man — eller åtminstone jag — skulle känna någon som helst lust att bele den. Jag vill tusen gånger hellre anses ond — ja, till och med småfuttigt elak — än att betraktas som ansvarslös. Och jag kan mycket väl förstå och sympatisera med den indignation, som sprang från dessa kvinnor, då de sågo sig beröfvade en medborgares största och heligaste rätt: rätten att anses värdig straffet. Ty rätten att se fängelsets portar öppnas, då man knackar på, är af lika stor konstituerande betydelse för personligheten som plikten att hålla sina knogar från de portarna.

*

Jag har i de föregående raderna — tyvärr på många omvägar — sökt finna ett par af de djupare liggande orsakerna till de former den politiska kvinnokampen i England tagit sig.

Jag skall i några få ord skissera motståndet. Jag menar ej det motstånd, som ställer sig helt och hållet afvisande till krafvet, utan det, som är grundadt på principens riktighet och inre sanning, men som trots detta just nu drar sig undan, då det gäller krafvens förverkligande.

Först och främst:

Det var den politiska kvinnorrörelsens olycka i England att den bland kvinnorna själfva vann en så stor spridning just vid en tidpunkt, då så många andra oerhördt viktiga såväl yttresom inrepolitiska frågor upptogo landets och parlamentets intresse.

Då kvinnorna för första gången tågade till Westminster och blefvo kastade utför trapporna — det var om jag ej missminner mig i dec. 1906 — stod öriket inför problem, om hvilka hvar och en visste att år skulle krävas för deras realiserande — om de nu öfver hufvud taget skulle realiseras. Och förverkligandet — eller motarbetandet — betydde: alla medborgares intressen koncentrerade på just dessa politiska frågor. Det gällde en strid på lif och död. Det var hela det moderna eller rättare sagdt det framtida England, som skulle

RÖSTRÄTTSÅNG AF KVINNOR K.G. OSSIAN-NILSSON

NU LÅT HÖRA vår lösen på stridernas dag,
när vår rätt och vår plikt kalla hären till slag,
och när vänner och ovänner fråga:
må sången den samfälliga svara dem då
och hvart ord som en himmelens låga
på fanorna trosvisst och flammande stå!

Ty från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Det är härtid och stormtid i människors värld,
och det susar i luften af tankar och svärd,
medan andarna drabba tillhoppa;
och skulle, där vapnen och ödena slå
och de slagna och segrande ropa,
beständigt blott genljud och följer oss nå?

Nej, I skurar, som ösen
på människors ätt,
Och I söndrande murar och rösen:
vi flocka vår skara, där kampen slår tätt,
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från de dunkla, de blodiga år,
då hvar man var en stigman i skogiga snår
och hvar hustru en guldköpt trälinna;
och äro de åren en saga i dag,
vi ha kraf från hvar maktbunden kvinna,
som bär deras märke i lott eller drag.

Ja, från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från de trampade, tysta och små,
som kanhända vår lott lärt oss kvinnor förstå
och vårt hjärta befallt oss att vårda:
vår hand är den mjuka, som läker och ger
sitt beskärm och sitt stöd, där den hårda
och fumliga näfven slog till och slog ner.

O, I hjältar, som slösen
med slängar så tätt,
ur vår kärlek I alla dock ösen
den balsam på såren, som flödar så lätt:
o, så unnen oss rätt,
ja, vår medborgarrätt och vår lösen!

Vi ha kraf från de många, som kloka i råd
och beslutna i vilja och tappra i dåd
dock förmenats sitt rum bland de mogna;
vi kräva åt snillen, som hedrat sitt kön,
åt arbetare goda och trogna
den länge försakade rätten som lön.

Ja, I makter, som pösen,
slån ändtligt reträtt
och raseren de murar och rösen,
som redan för länge fått söndra vår ätt,
ty vår medborgarrätt,
ja, vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från vår unga, vår brusande tid
och de frågor, som redan ställt mannen i strid
ut i bygden, i landet, i världen:
ty skulle en kvinna blott tigande bo
vid den brasa, hon tände på härden,
när härdens bestånd af ett ord kan bero?

Nej, från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från de nya, de framtida år,
då af möda blir gullskörd i samtida snår
och af nutida drömmar blir gärning:
likt frostvind kan härja ett frostigt beslut,
af en nyck kan bero och en tärning,
hvad säde i framtidens åker sås ut.

Ja, I kvinnor, som slösen
er värme så lätt,
och som ofta till gengäld förfrösen,
nu helgen er flamma åt kommande ätt,
nu begären er rätt,
ja, er medborgarrätt och er lösen!

Ty det kallas vår rätt, och det heter ett kraf,
som allenast är plikten, vi väntades af,
där vi stirrat på eldslot i härden:
vår medborgarplikt och vår plikt mot en svag
och vår husmodersgärning i världen
och vårt land och vår värnplikt vi kräva i dag!

Ty från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår kärlek är med i vår lösen!

K. G. OSSIAN-NILSSON.

ÅS LÖSEN

TONSAT FÖR UNISON KÖR & PIANO AF HUGO ALFVÉN

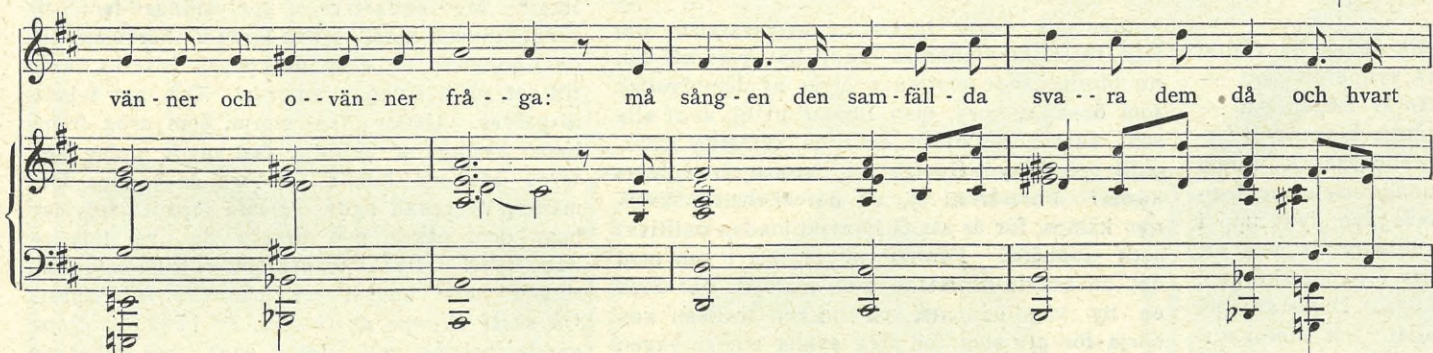
Med kraft.

Hugo Alfvén.

Nu låt hö - ra vår lö - sen på stri - der - nas dag, när vår rätt och vår plikt kal - la hä - ren till slag, och när

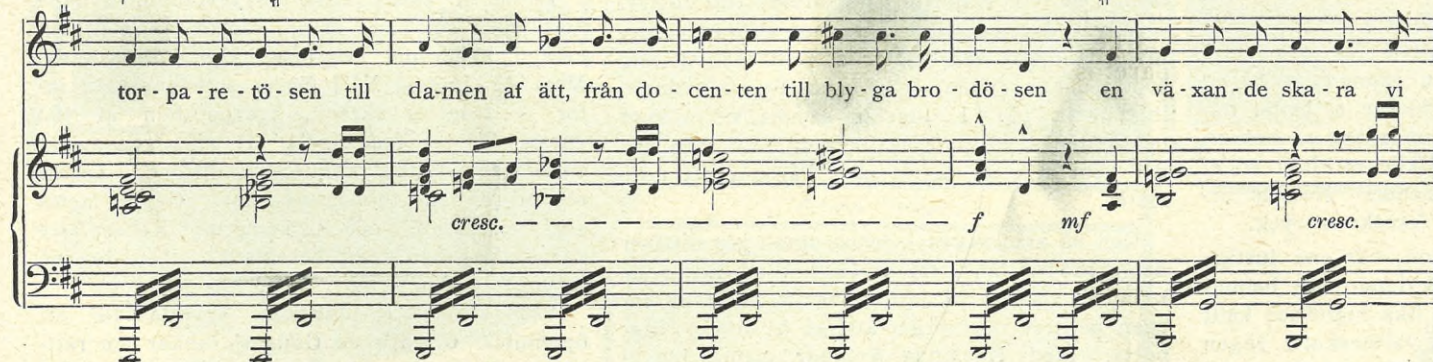
vän - ner och o - vän - ner frå - ga: må sång - en den sam - fäll - da sva - - ra dem då och hvart

ord som en him - me - lens lå - - ga på fa - nor - na tros - - visst och flam - man - de stå! Ty från

tor - pa - re - tö - sen till da - men af ätt, från do - cen - ten till bly - ga bro - dö - sen en vä - xan - de ska - ra vi

floc - kat oss tätt om vår med - bor - gar - rätt, och vår med - bor - gar - rätt är vår lö - - sen!

skapas. Det gällde inskränkningar i de privilegierade klassernas maktsfär; rättvisa och större mänsklighet åt de vanlottade, de bröd- och hemlösa; rättvisa åt Irland o. s. v.; för att nu ej tala om Indien, där upproret låg och pyrde som svarteld för att då och då fräsa upp i form af bomber.

Under det alla dessa vitala frågor debatterades i parlamentet kommo suffragisterna tågande till Westminster med sitt kraf på politisk medborgarrätt. De fordrade att krafven skulle ställas under debatt inom den snaraste framtiden. Äfven om regeringen haft händerna betydligt mindre fulla än som var fallet, tviflar jag på att petitionisternas fordran skulle ha mött ett ögonblickligt infriande. Man snickrar inte samman en ny rösträttsbasis som man snickrar samman en tillfällig talartribun.

Premiärministern svarade:

Vi kunna inte binda oss vid något bestämdt löfte eller någon bestämd tid. Öfver den senare och alltså också indirekt öfver den förra bestämma ej vi utan lorderna. Vi måste afvakta deras taktik. Först efteråt kunna vi binda oss vid löften. Frågan är dessutom af en sådan vikt, att den tarfvar en noggrann och allsidig utredning.

Men kvinnorna ansågo sig redan ha väntat länge nog. Och från deras synpunkt sedt — och det är ju den det här är frågan om — hade de rätt. Det var många herrans år sedan kvinnornas politiska medborgarrätt första gången behandlades inför underhusets medlemmar. Gång efter annan hade den dykt upp i form af enskilda motioner, debatterats med ett halft allvar och åter kastats i papperskorgen. Kvinnorna blefvo därför otåliga. Deras svar på Asquiths not känna vi ju alla. Det blef gatuppträden, inburningar, fönsterkrossningar, hundpiskor, magpumpar o. s. v. i oändlighet.

Slutligen — det var i juli 1910 — infördes frågan återigen i underhuset. Den tog åter formen af en motion och var — om mitt minne ej griper allt för fel — det enda privata lagförslag, som man under detta korta men minnesvärda parlament ansåg sig ha tid att släppa fram till debatt. Det egenpomliga med debatten var att alla partiband inom underhuset upplöstes. Hvar och en fick rösta som han själf ville. Man såg sålunda vid omröstningen premiärministern tala mot, Balfour för krafvet.

Debatten var för öfrigt föga gifvande. Alla de gamla utnötta argumenten för och emot plockades fram igen. Den öppnade ej heller några nya blickfält. Den väckte ej heller någon större förvåning med undantag af hos en fransk dam, som var i tillfälle att från en af åhörarläktarna följa diskussionen. Hennes förvåning tog sig ett typiskt franskt uttryck.

“Ni engelsmän,” sade hon, “är ena lustiga kurrar. Ni kan diskutera kvinnan och hennes ställning i lif och samhälle lika lugnt och kallt som om det vore fråga om vattenskott. Ingen passion! Intet lif i spelet. Sådant skulle aldrig ha kunnat ske i franska deputeradekammaren.”

En öfverraskning beredde dock debatten: Winston Churchill och Lloyd George, om hvilka man alltid vetat att de i alla vitala delar ställt sig på rösträttskvinnornas sida i opposition mot sin chef Asquith, opponerade sig. De fingo en hel del följeslagare bland dem man ansett sig kunna lita på.

Winston Churchill gjorde sig till språkrör för de synpunkter som ledde denna grupp att taga afstånd från motionen sådan den då förelåg. Han ansåg sig ej kunna rösta för den af en synnerligen viktig orsak: den var anti-demokratisk. Den var en fastighetsrösträtt. Den uteslöt vidare de fattiga mödrarna. Den gaf en flicka på 21 år rösträtt, medan en moder

med sju, åtta barn, med ett kvarts sekels erfarenhet i att styra ett hem och dess ekonomi uteslöts. Den gaf medborgarrätt åt en kvinna, som ej underhåller någon mera än sig själf genom sitt arbete, medan den uteslöt en kvinna, som genom samma slags arbete underhåller en arbetsoduglig make, såvida denne ej är rik nog att åt sin hustru öfverlåta en ägande fastighet (visserligen af små dimensioner). En ogift kvinna, som lefver på nedärfdt kapital, tilldelades rösträtt, medan motionen uteslöt en arbetarehustru, äfven om hon själf bidrog till sitt uppehälle. Det finns fall, där motionen rinner ut i det absurda. Tag till exempel en kvinna, som förtjänar sitt uppehälle genom osedligt lefverne. Hon har då — enligt motionen rätt att rösta. Men om hon gifter sig och sålunda ur allmänmoralisk synpunkt börjar ett hederligt lif, förlorar hon sin rätt och kan återvinna den endast genom — skilsmässa. Motionen gynnar också i oerhörd grad de burgna eller förmögna samhällsklasserna. Om t. ex. en välbärgad man äger ett boningshus och dessutom en särstående byggnad, ett stall eller något dylikt, kan han öfverlåta äganderätten af stallet på sin hustru och därmed göra henne rösträttsmässig.

Men på dessa invändningar svarades det från rösträttskvinnornas sida: Låt vara att den nu föreliggande motionen ej är så demokratisk som önskligt vore, men förstår ni ej, ni af alla som skarpa hufvuden ansedda Winston Churchill och Lloyd George att detta ej är pudelns kärna? Förstår ni ej, att det vi rösträttskvinnor kämpa för är att få könsskillnaden politiskt sedt upphäfd? Förstår ni ej, att i och med det de blifvit utrustade med rösträtt, har dock en ny väg öppnats, på hvilken trafiken kan börja för att steg för steg svälla medan vägen göres bredare och de i denna motion diskvalificerade kvinnorna släppas fram. För min personliga del kan jag ej se annat än att där ligger sundt förnuft i resonemanget. I min egenskap af demokrat skulle det visserligen smärta mig att se endast öfverklassen plocka in frukterna af rösträtts utvidgande till kvinnorna. Men å andra sidan anser jag att denna fråga faller utom partiernas sfär, att den går långt före alla partiintressen.

Motionen fick dela samma öde som alla dess föregångare. Den fick visserligen vid första läsningen en majoritet på öfver 100 röster. Den var därmed tillförsäkrad en andra läsning. Men då mötte svårigheter af rent teknisk art, som i denna artikel ej är rum för att närmare inlåta sig på. I ungefär samma vefva kom också den stora politiska krisen, som man under fem hela år väntat på. Parlamentet upplöstes.

Och så står saken i denna stund jag skrifer dessa rader, Men ett är säkert: om Englands kvinnor själfva ha ett lefvande intresse för egen politisk medborgarrätt, så är den ej långt borta. Med Englands kvinnor menar jag ej bara dem, som ställt sig under rösträttsbanéren och kämpat för sin rätt, utan de stora massorna, de djupa kvinnoleden inom alla samhällsklasser. Det är deras entusiasm, som måste väckas, deras letargi som måste masseras bort. Ty när allt kommer omkring undrar jag om ej kvinnans politiska rösträtt — ej blott i England utan öfver hela den civiliserade världen — har sin största fiende i — kvinnorna själfva, de liknöjda o. s. v.

Ingen social rörelse har någonsin bragts till sin lösning med mindre entusiasmen har värmt de stora massornas hjärtan, och den politiska kvinnorösträtten utgör säkerligen intet undantag.

GUSTAF HELLSTRÖM.

Olympe de Gouges.

DEN STORA franska revolutionens förklaring rörande de s. k. mänskliga rättigheterna utmynnade i den allmänt kända satsen: “alla medborgare skola inför lagen vara lika.” Men endast en af upplysningstidens och revolutionens män, — den lärde tänkaren markis de Condorcet — drog ut konsekvenserna häraf till att gälla äfven kvinnorna. Och han talade förgäfvets. Under den storm, som drog fram, hade kvinnorna ej nog fast mark under fötterna att ens kunna försvara de knappa förmaner, de redan ägde. Dessa sopades spårlöst bort och några nya brakte de nya tiderna dem icke. Den “mänskliga rättighetsförklaringen” blef endast ett människens frihetsbref. Då skref *Olympe de Gouges*, år 1789, en ljungande protest mot detta svek mot frihetens princip: “Déclaration des droits de la femme et de la citoyenne” (Förklaring af kvinnans och medborgarinnans rättigheter). Det blef feminismens födelseår och de G. har blifvit kallad “kvinnorösträttspropagandans första grundläggare”. Hon förutsåg, att ingen skulle bryta kvinnornas fjättrar, om de ej själfva sökte bryta dem, att vägen till friheten måste byggas af dem själfva och hon utropar: “o, kvinnor, hvilka hinder, som än uppresas framför Eder, det står i Eder makt att öfvervinna dem; I behöfven blott *vilja* det!”

I början entusiastisk för revolutionen hade hon gjort sig känd såsom författarinna till en mängd skådespel och broschyrer i dess anda. Men då Ludvig XVI fördes som anklagad inför konventets skrank, tvangs hon af sitt varma hjärtas medkänsla att söka genom sin vältalighet rädda konungens lif och erbjöd sig blifva hans försvarsadvokat. Genom detta sitt framträdande och sin kamp mot Robespierre var hennes öde snart besegladt. Hon dog på schavotten den 4 nov. 1793.

Vid senare revolutioner skymta för ett ögonblick Olympe de Gouges' tankar om rättvisans förverkligande, — för att hastigt och för långa tider åter höljas af mörker och glömska. Nu äro glömskans tider förbi! I Frankrike har en kommission haft kvinnorösträtten under behandling och en af dess medlemmar, M. F. Buisson, har i sin betydande “Rapport till deputeradekammaren” rest ett äreminne åt denna de franska kvinnornas första härold.

I följd af den växelverkan, som nu råder nationerna emellan, läser man Olympes namn äfven i den utredning angående kvinnornas rösträtt, vårt lands regering anbefallt. Och som kvinnornas medborgarkamp nu är en världsrörelse, är hon ock för oss den första härolden, hvars rop ännu har kraft och klang: O, kvinnor — I behöfven blott ha *viljan*.”

ELLEN HAGEN.

Bemärkta Rösträttskvinnor.

ELLEN KEY.

SELMA LAGERLÖF.

ANITA AUGSPURG

ANNA SHAW.

RÖSIKA SCHWIMMER

NINI VON FÜRTH.

ALETTA JACOBS.

JEANNE SCHMAHL.

Våra porträtt.

FÖRUTOM GRUPPBILDER af den svenska centralkommittén för kongressen, de svenska delegerade och den internationella alliansens styrelse sådan den sammansattes vid londonkongressen, meddela vi äfven en porträttserie, kallad "bemärkta rösträttskvinnor". Sammansättningen af denna serie har måst rätta sig efter de porträtt af främmande rösträttskvinnor, som stått oss till buds och flera kända personligheter, som vi skulle önskat ta med, saknas därför. Hvad vår egen centralkommitté beträffar, torde, när nu några ord skall sägas till våra porträtt, icke någon vidlyftighet vara af nöden; vi möta ju här inom rösträttsvärlden bekanta namn och ansikten. Hvilka som äro kommitténs funktionärer synes på bilden; af de öfriga damerna äro sex ordförande i hvar sin subkommitté, nämligen fru Lizinka Dyrssen, för festkommittén, fru Axeline Virgin för finanskommittén, fru Bertha Nordenson för inkvarteringskommittén, fru Lilly Laurent för lokalkommittén, och fru Carola Sahl v. Koch för sekretariatet (har sedermera ingått i arbetsutskottet), fru Else Kleen för presskommittén och d:r Malin Wester-Hallberg för mottagningskommittén. Idun har förut skildrat kommittéernas planer, och då resultaten af det trägna arbete, som pågått komma att visa sig under kongressen och ingå i våra skildringar öfver densamma, torde det vara tillräckligt att framhålla de styrandes ofervillighet och förmåga.

Om den internationella styrelsens medlemmar däremot torde några ord vara på sin plats. Om dess ordförande alltsedan den första kongressen, mrs Carrie Chapman Catt, torde ingen tidningsläsare i Sverige kunnat undgå att bilda sig en föreställning, så mycket är skrifvet om den kvinna, hvars hederstitel är: rösträttsens okrona drottning. Hon är amerikanska, född och uppvuxen i Charles city, Iowa. Hon begynte som skolföreståndarinna och blef sedan skolinspektör. Därpå sin mans medredaktör af en daglig tidning och vid hans död reporter i San Francisco. Hon har spelat en stor roll inom sitt eget lands rösträttsrörelse innan hon valdes till den internationella alliansens förare. Hon är född att stå i spetsen och leda de många, och de stridiga åsikterna inom alliansen böja sig också, icke för hennes maktbefogenhet, men för hennes starka personlighet. Hennes stora tal på kongresserna, som hållas på första dagens offentliga möte, äro enligt den allmänna meningen glanspunkterna.

Hennes närmaste inom styrelsen är andra ordföranden mrs Millicent Garret Fawcett, president för den äldsta engelska rösträttsföreningen, den som är konstitutionell i motsats till den "stridande". Mrs Fawcett, som tyvärr icke kommer till kongressen, är en af dem, som längst hållit ut i arbetet för kvinnans rösträtt i England, och vid Londonkongressen visade hon sig vara en klok och gedigen talarinna och en älskvärd värdinna för sina gäster. Hon har utöfvat ett flitigt politiskt och nationalekonomiskt författarskap.

Fröken Annie Furuhjelm tillhör en gammal känd finsk-svensk släkt. Hon har fått en kontinental uppfostran, har varit en af rösträttsrörelsens ledare i Finland och utgifvare af en kvinnotidning i därstädes.

Första sekreterare är fröken Martina Kramers, den holländska redaktören af "Jus suffragii" och den som har ansvaret för kongressens protokoll.

Fru Anna Lindemann är utom Tyskland icke så mycket känd, men får vid denna kongress afge prof på sin skicklighet som tolk i kongressens tre språk.

Fröken Signe Bergman, alliansens tredje sekreterare, känna alla som den svenska rösträtts-

ledningens mest energiska kraft, som uteslutande uppgår i den saks intressen hon arbetar för.

Mrs Stanton Coit från London sköter alliansens icke alltför lysande finanser. Hon är gift med en populär föreläsare och själf en god talare.

För att bland *bemärkta rösträttskvinnor* ta våra egna först, så påminna vi om att doktor Selma Lagerlöf alltid visat sig som en trogen vän af rösträttsaken. Hon kommer att närvara vid kongressen och bli en af dess talare.

Ellen Key kommer visserligen ej att närvara vid kongressen, men någon motivering för hennes placering bland bemärkta rösträttskvinnor torde vara öfverflödig.

Ledarna af de två till alliansen anslutna danska rösträttsföreningarna äro fröken Eline Hansen, ordförande i "Danske kvindeforeningers valgretsforbund" och kommandörinde Johanne Münter, ordförande i "Landsforbundet for kvinders valgret". Fru Münter är känd som redaktör af "Kvindestemmeretsbladet".

Fru Marie Qvam är en af hufvudfigurena inom den norska kvinnorörelsen. Under det hennes man var norsk minister i Stockholm gjorde hon sig äfven känd i Sverige. Hon var norska regeringens representant vid Londonkongressen och talade där i denna egenskap.

En isländsk märkeskvinna, som väntas till kongressen, är fru Briet Asmundson, som skapat den med alliansen förbundna lifaktiga rösträttsrörelsen på Island och där redigerat en kvinnotidning.

Minna Cauer, den gamla radikala kvinnosaks-veteranen, är också anmäld till kongressen. Hon är ordförande i preussiska landsföreningen för K. P. R. och utgifvare af "Die Frauenbewegung".

En annan känd tysk rösträttskvinna är fru Marie Stritt, ordförande i sachsiska rösträttsföreningen.

D:r jur. Anita Augsburg är ordförande för tyska förbundet för kvinnans rösträtt. Hon är en känd radikal kvinnosakskvinna, en framstående vältalare, som vi komma att få höra på det offentliga mötet på Dramatiska teatern.

Den nya österrikiska rösträttsföreningen, som nu kommer att införlifvas i alliansen, har till ordförande fru Nini v. Fürth, hvars inflytande man har att tacka för att österrikiskorna vunnit föreningsrätten.

Rosika Schwimmer är den lifliga ungerska rösträttsföreningens duktiga ledarinna. Af hennes eminenta förmåga som talare kommer man att få njuta på ett offentligt möte under kongressen.

M:me Jeanne Schmal är grundare och första ordförande till den franska rösträttsföreningen, som tack vare hennes energiska arbete gått mycket framåt.

Marchesa Elena Lucifero är vice president i den italienska föreningen för kvinnans rösträtt.

Ta vi så anglosachserna sist, finna vi tre hvar för sig intressanta representanter för den amerikanska, den engelska och australiska kvinnan, hvilka alla tre lära komma att tala vid offentliga möten.

Reverend Anna Shaw torde komma att väcka mycket intresse, då hon söndagen före kongressen predikar i Gustaf-Wasa-kyrkan.

Mrs Ethel Snowden är hustru till en af engelska parlamentets mest framstående medlemmar, mr Philip Snowden, tillhörande arbetarpartiet. Hon besitter en stor pompös anglosachsisk vältalighet, som hon kommer att låta höra vid ett offentligt möte.

Miss Vida Goldstein slutligen nämnes som den, genom hvars arbete den australiska staten Victoria erhållit sin rösträtt. Äfven hon lär komma att tala offentligt.

Som vi se kommer kongressen att erbjuda ett prof på kvinnovältalighet från hela världen.

Programmet.

EN KONGRESS af sådana dimensioner som den internationella rösträttsalliansens, som man tänker sig kommer att samla bortåt 800 personer, har egentligen två program. Det ena gäller förhandlingarna och uppgöres af ordföranden, mrs Chapman Catt. Det andra programmet ordnas af det lands förening, som tar emot kongressen, och afser att för det första låta kongressdeltagarna se så mycket som möjligt af den stad och det land, där de befinna sig samt låta dem få tillfälle till sällskaplig samvaro under angenämast tänkbara former, för det andra att genom offentliga möten bereda allmänheten möjlighet att ta del af kongressen.

Af de "kongressens lokaler" vi afbilda, representerar Grand Hotell arbetet. Här hållas trägna förmiddagssessioner med rapporter och diskussioner. Rapporterna ge en intressant helhetsbild af kvinnosaksarbetet öfver hela jorden, och diskussionerna sätta problem under debatt, hvilka det för rörelsen i dess helhet och för de olika ländernas ledare är en lifssak att lösa. Vi nämna några af dem, för att på förhand söka ge en föreställning om hvad det gäller.

"Huru kunna de länder", frågas det, "som tillerkänt kvinnorna politisk rösträtt, bäst och effektivast lämna material till agitation, gen-drifva oriktiga påståenden och understödja det internationella rösträttsarbetet?" Denna fråga gäller på det närmaste representanterna för de länder, där kvinnorna ha rösträtt, så göra också följande frågor: "Hvad har kvinnorösträtten gjort för att förbättra kvinnans ekonomiska ställning?" och "Har den kommunala rösträtten förbättrat kvinnornas ekonomiska ställning, har den hindrat eller framkallat tillerkännandet af politisk rösträtt och hvilka ha dess fördelar varit?" Ett annat ämne är: "Hur kunna riksdag och regering starkast påverkas?" och en fråga slutligen, som insändts af ett flertal länder och synes vara brännande: "Hur skall rösträttsrörelsen förhålla sig till de politiska partierna i länder, som ännu icke tillerkänt kvinnorna politisk rösträtt?"

Fyra stora offentliga möten komma att hållas under kongressveckan. Vid det första på Musikaliska akademien skall banéret öfverlämnas och mrs Catt hålla sitt stora tal. Det andra hålles på tisdagen på Dramatiska teatern, med Anna Shaw, Vida Goldstein, Anita Augsburg, Rosika Schwimmer, Selma Lagerlöf och Annie Furuhjelm som talarinnor.

På onsdagen besökes Nordiska museet och Skansen, där stort friluftsmöte hålles med hufvudsakligen nordiska talare.

Det sista offentliga mötet hålles på torsdagen på Folkets hus. Endast nordiska talare uppträda.

Fäster och utflykter komma icke att saknas. Första dagen är stor mottagningsfäst på hotell Royal, dit främmande gäster äro inbjudna. Där sjunges kantaten och tal hållas. På torsdagen är automobilfärden till Drottningholm och på fredagen stor medborgarmiddag på Hasselbacken, där tal hållas af representanter från ett tiotal länder. Allmänheten har äfven tillträde. Under hela kongresstiden kommer Stockholms sevärdheter att visas af sakkunniga ledare, enligt arrangemang af fästkomitén. Efter kongressens slut äro deltagarna bjudna till Uppsala af därvarande rösträttsförening, och de, som antecknat sig till deltagande i den sällskapsresa till Norrland, som anordnats af resekomitén, fortsätta från Uppsala norrut. Fru Benedicks-Bruce har inbjudit ett antal kongressdeltagare till Visby, och en utflykt pr ångbåt anordnas på söndagen efter kongressen till Gripsholm.

Bemärkta Rösträttskvinnor.

ELINE HANSEN.

MARIE QVAM.

JOHANNE MÜNTER.

MINNA CAUER.

BRIET ASMUNDSSON.

MARIE STRITT.

ETHEL SNOWDEN.

VIDA GOLDSTEIN.

ELENA LUCIFERO.

Rösträttskvinnan i hemmet.

Till redaktionen af Idun.

NI HAR UTTRYCKT en önskan att höra min mening om "rösträttskvinnan i hemmet", och fastän frågan är en smula kinkig att besvara, då Sverige äger omkring 12,000 rösträttskvinnor och min personliga bekantskap bland dem inskränker sig till ett 100-tal, så vill jag dock gärna meddela Eder min uppfattning af frågan, om den kan bli till hjälp vid "utredningen".

Enligt min erfarenhet, måste ett hem ovillkorligen vinna på att ledas af en kvinna med utvecklad intelligens, med plikt- och ansvarskänsla äfven såsom samhällsmedlem. En sådan kvinna är ovillkorligen rösträttskvinna — det bjuder själfaktningen, om intet annat.

Jag kan således icke stå till tjänst med att spela rollen af rösträttsmartyr. Denne är nog för öfrigt endast ett spöke som många tro på, men som ingen har sett.

Högaktningsfullt
Andr. Carlberg.

ETT VARMT HJÄRTA, ett vaket sinne, arbetslust och ett gladt mod kännetecknar en sann rösträttskvinna.

Sådana egenskaper äro goda tomtar äfven för hemmet och jag kan också om rösträttskvinnorna säga:

De äro få, men de äro de bästa, och *min* är *allra* bäst!

Rob. Hagen.

DÅ DET JU knappast kan intressera at veta hur omhuldad en enskild man kan vara af en fru som är rösträttskvinna och då vidare äfven aldrig så många erfarenhetsfall af lyckliga rösträttshem dock ej kunna ge någon absolut visshet i frågan, har jag som filosof tänkt mig att man måste söka den bakom de skiftande företeelserna liggande lag, enligt hvilken alla rösträttshem nödvändigt äro lyckliga och alla rösträttskvinnor förträffliga husmödrar. Eljes får man intet grepp på problemet och kommer ingenstans. Endast det aprioriska bevisets kategoriska väg leder till sanningen.

Det finnes som man vet ett urgammalt och oupplösligt samband mellan samhället och hemmet och så långt ifrån att detta med utvecklingen skulle försvagas, blir den inre öfverensstämmelsen dem emellan blott allt tydligare och noggrannare ju bättre samhället blir. Samhället är det stora hemmet, och all lagstiftning, all statsvishet, som historien sanktionerar, går ut på att människorna må trifvas där och känna sig där som i ett hem. De intellektuella och moraliska egenskaper, som upprätthållandet och styrandet af ett hem, omsorgen om dess jämvikt kräva, äro i princip desamma som fordras för ett samhälles framåtskridande. I kvinnornas sociala intresse, som nu närmast yttrar sig i kampen för det oundgängliga medlet till politiskt medbestämmande, nämligen rösträtten, framträder deras uppvaknande medvetande om plikten äfven för dem att se om och ordna i det stora hemmet. Detta intresse är blott en expansion af de allmänmänskliga och de speciellt kvinnliga egenskaper, som utmärka den goda husmodern, och så långt ifrån att de hos en kvinna med sociala instinkter äro försvagade, äro de tvärtom särskildt starkt utvecklade — så starkt att hon har något till öfvers för det stora hemmet. Rösträttskvinnan visar sig alltså vara som den normala och vakna kvinnan par préférence, mönstret för de andra.

HVAR OCH EN som följt med debatterna om rösträtt eller icke rösträtt för kvinnor, vet hurusom oron för att den rösträttsiffrande och rösträttsägande kvinnan skall bli obekvämd för hemmets och hushållets plikter, är ett af de mest personliga och vägande skälen till det manliga och äfven det kvinnliga motståndet mot kvinnornas kraf. Äfven om detta skäl ofta blifvit vederlagdt, hör det dock icke till de för alltid aflifvade, och hvad är enklare, har det syntts oss, om man önskar rikta en stöt mot denna inrotade föreställning, än att begära ett uttalande från sådana män, hvilka ha personliga erfarenheter af rösträttskvinnan i hemmet. Vi ha alltså vändt oss till några vetenskapsmän, läkare, tjänstemän, hvilkas fruar återfinnas bland dem, som besvarat frågan "hur jag blef rösträttskvinna." Och deras beredvilligt lämnade svar visa hurusom de, antingen med stöd af personliga erfarenheter eller genom filosofiska slutledningar komma till samma öfvertygelse: att rösträttskvinnan är, icke blott lika god husmor som andra kvinnor, utan bättre! Och så länge icke någon serie uttalanden af motsatt innebörd af lika kvalificerade personer blifvit presterad, torde man få anse vittnesmålet göra till fylles.

Jämte denna socialt logiska betraktelse leder en rent psykologisk till liknande resultat. Alla själsyttringar komma ur samma källa, och det är inte troligt att en kvinna skall i ett hem, med en man utveckla egenskaper, som hon gentemot andra människor, andra frågor inte visat anlag till. Det är apriori troligt att de kvinnor, som äro likgiltiga för kvinnornas lidanden, fiendliga mot deras rätt, också vid tillfälle skola vara likgiltiga för mannens lidande och rätt, att de som förråda sina systrar också vid tillfälle skola förråda mannen. Det är vidare troligt att den, som i den solklara rösträttsfrågan säger efter sin rösträttsfiendliga man också i andra frågor är — en liten eftersägerska. De åter, som äfven eljes visa rättfärdighet och en fin och snar medkänsla, skola i än högre grad visa det mot mannen.

I korthet: rösträttsintresset är att anse som en signal, en om man vill periferisk symbol på en kvinnas ypperliga egenskaper öfverhufvud och i all synnerhet som husfru. En man borde betänka sig två gånger innan han inlåter sig i en allvarlig förbindelse med en icke-rösträttskvinna. Tryggare, säkrare, roligare blir det i hvarje fall med en som har rösträtten på programmet.

John Landquist.

REDAKTIONEN har anmodat mig att meddela, hvad jag på grund af personlig erfarenhet tänker om "rösträttskvinnan och hemmet".

I det jag med nöje tillmötesgår denna anmodan, ber jag emellertid få fästa uppmärksamheten därpå, att väl ingen skillnad finnes mellan rösträttskvinnorna och andra för viktiga samhällsfrågor intresserade kvinnor. Jag förmodar också, att frågan egentligen afser, huru de kvinnor fylla sina husliga plikter, hvilka ej endast tänka på sitt hem utan också det, som ligger nutidens bildade kvinnor om hjärtat, vare sig det är rösträtt eller andra sociala problem.

Ställes frågan så, kan jag på grund af lång erfarenhet intyga, att sådana sociala intressen, äfven om de taga ganska mycken tid i anspråk, icke behöfva hindra en kvinna från att sköta sitt hus på ett utmärkt sätt.

Min mor, som hade många barn att fostra, offrade mycken tid för allmänt väl, alltifrån koleraåren i början af 1850-talet in i sin ålders sena höst. Hvad hon var för de sina, har Jac. Ahrenberg nyligen skildrat i den fjärde samlingen af "Människor som jag känt".

Att min hustru skött sitt hus så, som endast en intelligent kvinna kan göra det, vet hvar och en, som haft tillfälle att bilda sig en personlig åsikt därom.

Samma glädjande iakttagelse har jag gjort i många hem, här i Stockholm och på andra ställen i vårt land.

Ett hem vanvårdas ej därför, att den, som har den högsta ledningen däri, står på höjden af sin tids bildning och förmår blicka ut öfver hemmets gräns. Och intresset för ansträngningarna att skaffa kvinnan den rätt, som kallas rösträtt, kräfer ej så lång tid, att den, som har det intresset, behöfver försumma något af sina plikter. Detsamma kan ock sägas i fråga både om den tid, som den kommunalt röstberättigade kvinnan behöfver offra på uppfyllandet af sin plikt mot kommunen, och om den tid, som kvinnorna skulle behöfva offra på uppfyllandet af sin plikt mot staten, om, eller rättare när, de få politisk rösträtt.

Då en och annan tror, att rösträttskvinnorna och hemmen ej passa samman, beror nog detta ytterst på svårigheten att fullt inse, det kvinnan är människa lika väl som mannen, det hon är lika berättigad och lika pliktig som han att tänka på och sträfva för ej blott eget utan ock allmänt väl.

Oscar Montelius.

NI BER ATT JAG, stödd på min erfarenhet, skall yttra mig om "Rösträttskvinnan i hemmet". Jag borde således svara på de mera direkta frågorna: har Ni trefligt i ert hem, hur skötas era barn, hur ser ert hem ut, är där väl dammadt, är maten god? o. s. v. Jag måste tillstå, att en kanske malplacerad blygsamhet gör det alldeles omöjligt för mig att närmare ingå på detta ämne.

Allmänt sett torde väl förmågan att kunna göra ett hem trefligt bero på en rent individuell begåfning och hafva föga sammanhang med någon rösträttsfråga. Äger en kvinna denna förmåga, betyder det nog intet till eller ifrån, om hon är rösträttskvinna. Saknar hon begåfningen ifråga, hjälper det föga att hon icke är rösträttskvinna.

Emellertid kunna ju nästan alltid goda anlag mer och mer utvecklas. Som jag tror, att de flesta kvinnor ha anlag för sådant som gör hemmen lyckliga och angenäma, anser jag det ligga vikt uppå att dessa anlag få den rätta utvecklingen. Och det synes mig högst sannolikt, att ju mer kvinnans blick vidgas för stora, allmängiltiga spörsmål, dess värdefullare sällskap skall hon bli för sin familj, och dess rikare bli hemmen äfven på andlig trefnad, hvilket ju är "den bättre delen".

Utän att därför på minsta sätt ringakta de materiella krafven, ifrar jag för kvinnans träning för politiska och sociala uppgifter.

Maria och Martha i en person är kvinnoidealet, jag har — så mycket må jag väl ändå säga — en viss erfarenhet därom.

Med utmärkt högaktning
G. Sténhoff.

Kongressens Lokaler.

GRAND HÔTEL.

GUSTAF VASA KYRKAN.

DRAMATISKA TEATERN.

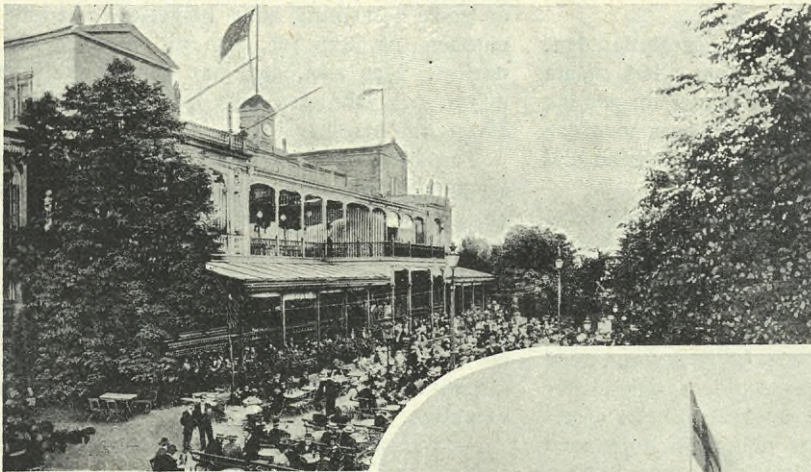
MUSIKALISKA AKADEMIEN.

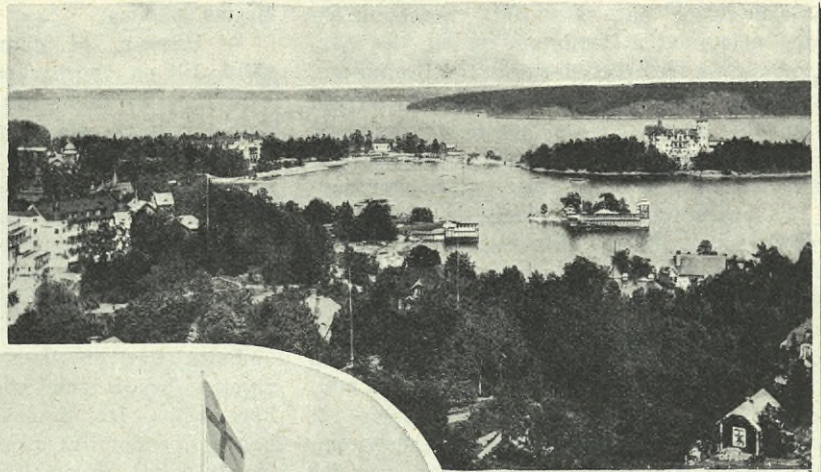
HÔTEL ROYAL.

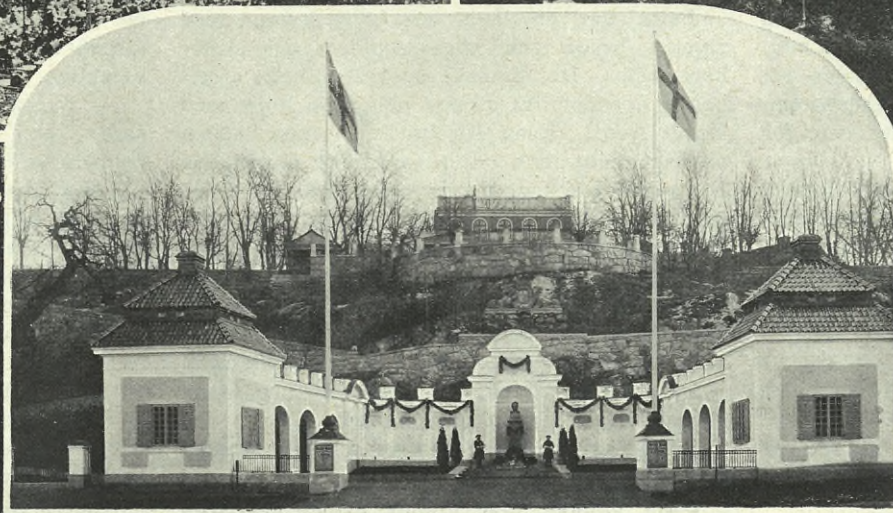
FOLKETS HUS.

HASSELBACKEN.

SALTSJÖBADEN.

SKANSEN.

Magdalenas frestelse.

DET VAR MAGDALENA, som kom. I hatt och kappa skyndade hon igenom vänin- gen in till sin mans rum:

— Det gick inte, Ernst.

— Vi var ju beredda på det, mitt kära barn, men så gråt då inte. Trösta dig med att vi, d. v. s. du har gjort allt hvad vi kunnat.

— Stackars Sigrid, hvad skall hon säga, suckade Magdalena och hennes stora bruna ögon blefvo klara af tårar.

— Vi skall finna en annan plats för Sigrid, var du lugn.

— En lika bra?

— Det kan jag inte lofva. Efter allt att döma, tycks det anses syndigt och samhälls- farligt att ge en kvinna ett arbete med hygg- lig lön. Men en sådan plats att hon inte be- höfver svälta eller söka hjälp af andra kan jag nog skaffa henne.

— Ja, det är förstås bra. Men så har ändå orättfärdigheten segrat och ingen frågar efter det.

— Till en tid ja. Men rättfärdigheten har vunnit en ny liten kämpe i sina led, inte sant?

Lena tog sin sorghatt med det långa svarta doket och smålog åt sin barnsliga bild i spe- geln: Sicken en kämpe! Men, fortsatte hon, hvem vet förresten? De minsta och yttersta kan bli de värsta stridsmännen, när deras själ är vred som min. Ernst, du skulle ha hört dem!

Hon gick och satte sig i en stol framför mannens och parodierade en öfverlägsen min och hållning: min bästa fru Brennberg, vi män älskar kvinnorna, men just därför önskar vi se dem på andra platser, jag försäkrar er på helt andra platser än i ämbetsverken. Vi är rädda om dem, ser ni. Fröken Brennberg, er förtju- sande unga svägerska, gör sig helt säkert mycket bättre i en balsal än bland våra tråkiga gamla luntor. — Du förstår, jag svarade naturligtvis: men min gud, herr ord- förande i stadsfullmäktige, hvad betyder det, när hon själf vill och när ni en gång gifvit ert ord, att hon skulle få befattningen. — Tja, sade han, när vi nu fått en manlig sö- kande, måste vi naturligtvis ta en viss hän- syn, dessutom, uppriktigt sagdt fru Brennberg, när vi kan få en karl, som duger, tar vi all- tid honom hellre än en dam. — Tror ni då inte hon kan sköta sig, envisades jag, hon har de bästa vitsord från Uppsala. Har den man- liga konkurrenten högre meriter? Hvad tror du ordföranden i stadsfullmäktige svarade: han har alldeles säkert inte så vackert hår. Jag reste mig, som du kan tänka dig, ja då var han otröstlig, man är väl ridderlig, stimmade han, man vill ju inte neka en dam en bön, om det är möjligt, men det beror inte bara på mig. Hela stadsfullmäktige är emot principen att gynna kvinnornas inträngande på männens om- råden. Vi vill bevara dem åt hemmen, för hvilka de är skapade.

— Jag tycker jag hör honom, sade Bengt, jag undrar hvem den lycklige medtäflaren kan vara. Någon af Berta Sverkéns släktingar, hon är så misstänkt intresserad i den här hi- storien. Strax innan du kom hem, var hon här, troligtvis för att höra nyheter —

— Eller för att få veta hur mycket vi visste, sade Lena i en ton, som plötsligt blef skarp som stål.

— Det kan du ha rätt i. Hon frågade om det var försent att tala förstånd med dig.

— Du sade väl ja?

— Naturligtvis. Hon var alldeles förtviflad

öfver dig, hela staden säger, att du blifvit rösträttskvinna, du, som har det så bra.

— Rösträttskvinna — men det är jag ju också. Det blir man af att gå sådana här ärenden, det är ju som att komma in i en annan värld. Vi går i lugn och ro, vi vet inte, att vi i själfva verket inte är tålda. Men hur skulle jag ana, jag har ju i alla år bara gifvit middagar för dessa samma män, eller haft dem till bordet. I hela mitt lif har jag trott på det stilla in- flytandet, men jag förstår att det är emedan jag aldrig behöft lita till det.

— Inte med din man en gång, sade Bengt, och log.

— Med dig, som är mera konungsk än konungen! Det är just tack vare dig som jag aldrig förstått, hvarför kvinnorna inte var nöjda. Jag var så lycklig, men så gick baby bort och lämnade sin plats tom i mitt hjärta.

— Du tror då, afbröt Ernst hastigt, att denna historien icke är ett isolerat fall, men ett symptom på ett ondt, som endast kan botas med att kvinnan får möjlighet att ta sin sak i egna händer?

Han var uppriktigt ledsen för sin systers skull, som stod utan lefvebröd, men han trodde, att detta kommit alldeles i rätta ögonblicket till en kvinna, som af inga band varit bunden vid det jordiska, sedan hennes barn dött.

— Har du tid att hvila dig något? frågade han, utan att vänta svar på sin förra fråga. Berta Sverkén förutsatte, att du skulle få så mycket att göra med ditt försummade hus, när du kom hem.

— Hon anar icke hon, sade Lena, hvars tårar torkade vid namnet, att man kan stiga upp om mornarna och sköta sitt hus. Hvad är klockan?

— Väntar du vårt främmande redan?

— Nej, men aftontidningen. Utnämningen skulle stå där, och eftersom alla var så hem- lighetsfulla, anar jag att den blir en obehaglig öfverraskning.

Lena stod i salen och ordnade tébrickan, då hon hörde främmande röster i tamburen. Det var Sverkéns, ingen kunde misstaga sig på Bertas stämman.

— Hänsyn, så dum du är, grälade den, vänd till en ohörbar person, som alltså måste vara herr Sverkén, när jag kommer in, ger jag dem tidningen, och törs du inte vara med och glädjas åt effekten, så gå din väg, medan det är tid.

— Det är försent att gå sin väg, sade Lena älskvärdt och öppnade dörren till tamburen. Doktor Sverkén vände sig om med handen på dörrvredet, och hans snälla blonda ansikte blef blossande rött.

Berta var en lång och fyllig kvinna med mycket breda och höga skuldror och alltför kort hals. Det franska snörlifvet hade gifvit henne egendomligt strama och stela linjer med lodrat front. Lena såg bredvid henne ut som en liten fläkt inne i djup sorgdräkt, och medan Berta var röd mot en röd klädning, var Lena mycket vit mot sitt hvita halskrås. De båda fruarna hälsade på hvarandra, utan någon större hjärtlighet. En aflägsen släktskap och den omständigheten att deras män hade samma yrke, hade fört dem tillsammans, och i fem år hade de varit vännar utan att tåla hvarandra.

Lena förde gästerna in i salongen och sade genast: hvad har du där, Berta?

Berta gaf henne tidningen. Utnämningen, sade hon.

Lena ögnade just otåligt genom spalterna utan att vilja fråga, och med stegrad nervositet

öfver att inte hitta hvad hon sökte, då en ny gäst, en dam, trädde in genom dörren. Den unga flickan andades häftigt, som om hon sprungit uppför trapporna och skyndade rakt fram till värdinnan.

— Nå, hvad tycker du om skandalen? frå- gade hon tvärt. Så fick hon syn på Berta, och hennes uppsyn antog ett uttryck af ytter- sta häpnad. Hon flyttade sina blickar mellan doktor Sverkén och hans fru, men stannade med rätt instinkt slutligen vid kvinnan.

— Ni sade hon. Ni! Är det här, hos Si- grid Brennbergs bror, som ni firar er utnä- mning?

Ingen hade satt sig. De fem människorna stodo och betraktade hvarandra, hvar och en sökande samla sina tankar till att möta nästa minut. Lena gjorde omedvetet en rörelse bort mot Ernst, men Ernst kunde inte slita sina blickar från sin gamle akademivän och kollega.

— Du missförstår väl inte, stammade denne, det ser ju underligt ut, men vi visste verkligen inte —

— Hvad var det ni inte visste? frågade Ernst sorgset.

— Att det var fröken Brennberg, som var min medtäflare.

Ingen brydde sig om att slå ner på den allt för tafatta lögnen.

— Du begagnar inte de riktiga termerna, svarade Ernst Brennberg stelt. Efter som Si- grid hade så säkert löfte, att hon redan sagt upp sin förra plats.

— Sagt upp, ja, inföll fru Sverkén.

— Berta! varnade hennes man.

— Men Gösta visste väl ändå, att det var en kvinna, som ni beröfvade hennes lefvebröd? sade Lena. Hon hade icke en enda gång mött Bertas blick, som hon kände hvila oafslåligt på sig.

— Jag har också en kvinna att försörja, sade han med en ansats till säkerhet.

— Jaha, sade Berta och satte sig med en gillande nick, men detta blef för mycket för den sistkomna unga damen: er hustru kunde arbeta, brast hon ut, så behöfde ni inte med er goda befattning söka bisysslor, ta brödet ur munnen på kvinnor, som vill försörja sig he- derligt. Men den, som har honom skall varda gifvet, och från den som intet har skall tagas äfven det han har.

Tonvikten på hederligt var så pass föro- lämpande, att den unga damen själf ryggade en smula tillbaka, medan Lena bedjande såg från den ena af de båda fienderna till den andra.

— Får jag bjuda mitt té? sade hon och hade glömt sin egen förbittring inför faran af ett gräl i hennes salong, platsen för så många älskvärda små fester, så mycken leende kon- versation.

— Ja, tack, sade Berta, så pratar vi bättre sedan, och Lena måste säga sig att denna fryntlighet bådade ondt.

Lena försvann ett ögonblick, och Berta pas- sade på tillfället att vända sig till hennes man. Doktor Sverkén hade fått tag i en tidskrift, som han nödvändigt måste studera.

— Lena har allt väckt en obehaglig uppmärk- samhet med denna lifliga agitation för Sigrid, sade hon, jag skulle råda dig Ernst, att du gjorde en resa med henne, hon är ju så klen.

— När man påvisar en orättfärdighet, väcker det alltid ett obehagligt uppseende bland de skyldiga, svarade han — och den lycklige innehafvaren af platsen ryckte till bakom tid- skriften. Det brukar nog vara rättfärdighets-

ifrarna som får lämna landet. Jag skall föreslå Lena det.

— Bevars, inget martyrium det var i största välmening, affärdade Berta med en handrörelse, men hur var det nu fröken Högberg sade, och hon betraktade småleende det vredgade unga ansiktet, skulle jag arbeta, konkurrera med männen, när jag inte behöfver det? Kan fröken säga mig, hvarför jag då skulle gifta mig?

— Nej, sade den unga flickan. Men jag skulle kunna säga, hvarför jag själf skall gifta mig: för att vara min mans kamrat och dra halfva bördan. Men gå lat för att inte konkurrera med mannen det kan aldrig vara min skyldighet. Hvad skulle jag ta mig till då?

— Jo, sade doktor Sverkén, till exempel gå ut och gå.

— Gud i himmelen!

— Ja, men det betalar sig, för mannen får flera möjligheter att försörja kvinnan, försökte han vidare.

— Det skall jag säga till min syster, föll Ernst in litet bittert. Det skall trösta henne.

— Nåja, hvad *Sigrid* angår, sade Berta.

— Lilla vän, varnade hennes make.

— Lilla vän och lilla vän, afbröt hon förargad, men då Lena i detsamma kom in med ett artigt leende och rödgråta ögon, fattade hennes fiende ett plötsligt beslut. Hon skulle locka Lena till en bekännelse.

— Ja, min kära Lena, sade hon, så att nu är du omvänd till rösträttsläran och kan när som helst aflägga ed på dess trosartiklar?

Lena skyggade inför den försmädliga tonen, men hon trodde, som alla nyomvända, att det var hennes skyldighet att bekänna inför hvem som helst och när som helst.

— Jag tror att kvinnorna behöfver rösträtten för att skaffa sig rätt till arbete under drägliga villkor, sade hon stadigt, det är den enda sidan af saken, som jag förstår ännu så länge.

— Och tänk, att det är vi, som fått vara ett ringa redskap att omvända dig!

— Lena har alltid varit lojal, inföll hennes man.

— Men jag har aldrig förr förstått hvad det är, som fattas oss, sade hon. Respekt är det i detta land, där endast makt är rätt.

— Och det skall ni få genom rösträtt, frågade doktor Sverkén.

— *Just det.* Det skall bli annorlunda för oss, man skall inte längre afspisa oss med äckliga fraser, som man gjort med mig i dessa dagar. En man skall icke mera våga handla som du och dina öfverordnade, Gösta.

— Världen är byggd på kvinnans underkastelse och tålmod, sade Berta högtidligt, det säger Gösta.

— Ja, det är lätt för en man att säga och för *er* att ta efter, sade fröken Högberg bittert.

— Jag har aldrig sagt det, invände doktor Sverkén saktmodigt.

— Det har du visst, skäms du inte att säga emot din egen hustru?

— Låt oss öfvergå till principerna igen, föreslog Ernst Brennberg till svar på en försvifad blick från Lena.

— Gärna det, sade Berta, men principerna i deras förhållande till Lena. Är det alltså sant att du blifvit rösträttskvinna, emedan man förbigått *Sigrid* Brennberg vid en befordran och emedan du däraf sluter dig till att männen behandlar kvinnorna illa, så länge de vågar?

— Ja, sade Lena tankfullt, det är väl så, jo Ernst, Berta har rätt, en sanning kan vara sanning för en, men likgiltig för ens hjärta, till dess den träder i relation till en själf.

Berta satt och smekte sina hvita händer mot hvarandra, hennes man gjorde varnande och

LÅNGT i södern, i ett bergland, går en sägen, att däruppe, nära alpens högsta topp, finns en paradisk ängd, dit trägen, oförvittlig vilja hittar vägen.

Det är långt och mörkt och tungt dit opp — men när ändtligt skilda släkten enas om att söka vägen, hand i hand, då skall det de äldre väl förmenas att få själfva skåda undrens land, men — hvar höjd de vunnit blir en skänk åt den yngste, kedjans sista länk.

Bland vårt tyngda släkte går en sägen, att det finns en höjd vi kunna nå, om vår vilja söker, stark och trägen. Berget skymmer, natten faller på, men den skara, som vi visat vägen, skall däruppe solen skåda få, skåda fria vidder, aldrig anad rymd, synkrets, ej af trånga stängsel skymd, höra fjällets rena vindar sjunga, finna lifvets källsprång, evigt unga — Paradiset, dit vi alla trä!

*

Och därför är hoppfull vår sträfvan och glad, när samfälligt vi vandra åstad. Vår kedja har slutits kring jordens rund, den nalkas, vår segers stund;

ty glungo vi länge i dældernas djup, skall dock vandringen sluta en gång — vi trefva oss uppåt längs branter och stup och hälsa hvarandra med sång.

Vi hälsa hvarandra i mörker väl än, men det går som en lösen från vän och till vän: Det ljusnar, det lider mot morgonväkten — hell eder, I ofödda släkten!

TERESIA EURÉN f. ENEROTH.

bedjande tecken, och hon betraktade honom med ett oberördt leende.

— Se dig nu för, Lena, sade hon, ty nu ramlar din tro.

Lena kunde icke hjälpa det, en rysning genomför henne och hon bleknade. Den andra var så olycksbådande, och hennes tro så ny, hon ville icke förlora den.

Berta teg en minut, som var mycket lång för alla de närvarande.

— Du tror att det var Gösta i sin egenkap af man och röstberättigad, som föredrogs af männen vid makten framför den rösträttslösa kvinnan man gifvit sitt ord. Men hör nu mycket noga på min vän och du Ernst, och ni lilla fröken, ty vi, Gösta och jag, kom in i affären, först då man redan satt henne ur räkningen.

Doktor Sverkén ljusnade. Denna osanning behagade honom. Det undgick icke hans hustru, och hon log ett omärkligt leende.

— Satt ur räkningen, högg Ernst Brennberg i med obehärskad häftighet, och hvarför blef hon det, om icke därför att en manlig konkurrent började bearbeta vederbörande?

— Misstag, sade Gösta med plötslig liflighet, man hade vid den tidpunkten gärna tagit en annan kvinna, om man haft någon.

— Det är omöjligt, hvarför då detta löfte?

— Emedan man då inte kände *Sigrid* Brennberg annat än genom Ernst, tog Berta ånyo berättelsen i sin hand. Sedan fick man höra en del, och då vågade man inte. Ja, det skall vara en bror och svägerska af er oskyldiga

sort, som inte vet eller kan tänka er hur det går, där *Sigrid* Brennberg får en plats.

— Hur vågar ni? Ernst var ursinnig.

— Hon är för vacker, ser du, försökte Gösta afleda med skämt, icke ett ondt ord om hennes duglighet och plikttröhet.

— För vacker? Skall hon svälta för det? frågade Lena.

— En så vacker kvinna behöfver inte svälta, sade Berta. Men lugna dig då litet, Ernst, det är ju lifsfarligt att vara gäst i ditt hus. Den kvinna, som har haft hennes lysande anbud, gör helt enkelt orätt i att ta upp en plats på arbetsmarknaden för någon ful stackare.

— Kärleksmarknaden för de vackra och arbetsmarknaden för de fula, sade den unga flickan med obeskriflig afsky.

— Det här är ju rena galenskapen, sade Ernst och tog sig för pannan.

— Det tror jag inte, sade Lena lågt.

— Nej, där hade du rätt, Lena, sade Berta, jag kan begripa, att hon själf tegat för er två, men det är underligt att ingen vänlig själ någonsin berättat för er om de olyckor, som kantar hennes väg från plats till plats. Ni kanske icke ens vet att hon blef uppsagd från den sista, emedan de måste skaffa sig ro och fred. Jag tycker inte hon är så märkvärdig, men männen påstår, att hennes skönhet är outhärdlig, och att ingen kan bära att vara dagligen under inflytande af hennes omätliga tjuskraft — låt oss hoppas, att den är omedveten. Men ämbetsverket är farligare än balsalen, och jag kan förstå, att de hellre ville ha Gösta i sin enkelhet än skilsmässor, själfmordsförsök och annat elände. Nå Lena, hvad säger du nu? Så var det med dina teorier.

Lena satt med hufvudet stödt i handen, orörlig en stund, så sade hon:

— Är det där sant, Ernst, jag pressade dessa herrar hårdt, men ingen sade mig detta skäl till deras förändrade hållning.

— Finkänslighet, sade doktor Sverkén.

— Jag har ett bref till Gösta angående affären i min väska, sade Berta tjänstvilligt och pekade på en mening, som lydde: "det har visat sig alltför riskabelt att anställa fröken B. på en plats, där det finns manliga kamrater — — —"

Lena läste det, lämnade det stilla till Ernst, hvars min uttryckte en pinsam bestörtning, och återtog sin förra begrundande ställning.

Om bara Berta ville låta bli att sladdra så mycket, det blef så svårt att reda ut det hela. Hvad säger mitt hjärta? Det oroar sig, men skulle det kanske vara lugnt och lätt, när det väl icke längre behöfver bära denna tunga indignation öfver kvinnors lott i världen.

Allas blickar voro riktade mot henne, märkte hon plötsligt, och det hade blifvit tyst.

— Nu blir du nog vår lilla Lena från förr i världen, sade Berta, för första gången med något som liknade äkta vänlighet i rösten. Hennes offer var henne i denna stund sympatiskt i sitt nederlag.

— Magdalena från förr i världen, tänkte hon, och såg tillbaka på sitt lif den tid då det så förunderligt snart tycktes bli sommar på nytt, då åren voro korta och ljusa, och världen var hon och Ernst och barnet. Och hon såg in i sig själf och sade: nej! ty världen var annorlunda nu, och så mycket större, och där voro kvinnorna, de stredo, och hon var en af dem. Och misstaget, som var orsaken till alltsamman — ja, det betydde i det stora hela inte så mycket, genom det hade hon nått fram till sanningen.

Och hon smålog och såg upp, glad.

— Du ref bryggan, som förde mig öfver, sade hon till sin fiende, men nu är jag på andra stranden och vänder aldrig mer tillbaka.

ELIN WÄGNER.

Kvinnan och arbetet.

Anna Kleman.

Inez Laurell.

Stockholmsföreningens värdskap.

BREDVID DEN stora kommitté, som arbetat och insamlat pengar för att landsföreningen må kunna mottaga sina gäster, står en mindre kommitté, bildad inom Stockholmsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, som har att anordna den middag med hvilken Stockholmsföreningen bidrager till festligheterna. Ordförande i denna kommitté är dokter Inez Laurell, medlem i föreningens styrelse. Stockholmsmarnas fest blir en afskedsmiddag, gifven lördagen den 17 juni på Saltsjöbaden.

Sedan alla ärenden afslutats på Grand Hotell, och ett kristligt möte på K. F. U. K. ägt rum, fara de inbjudna gästerna, som utgöras af utländska och svenska delegerade, af kommitterade m. fl. till ett antal af omkring 400 på extratåg till Saltsjöbadens restaurant. Stockholmsföreningen med sin ordförande, fröken Anna Kleman, utöfvar här värdskap. Efter middagen ger föreningen ett gardenparty på ön, där det gifves tillfälle för ytterligare 400 kongressdeltagare att närvara. Man beräknar att en stor del af dem också intagit middag på Saltsjöbaden. På eftermiddagen bjudas förfriskningar och åtskilliga tal komma att hållas, så att det hela får karaktären af ett friluftsmöte.

Föreningen bjuder sedan hela församlingen på hemfärd båtledes genom skärgården, och blir natten klar och mild, kommer helt visst denna resa med den hvita skärgårdseskadern att bli en vacker afslutning på festen och på hela kongressen.

Ambitionen inom föreningen att göra denna fest så vacker som möjligt har varit stor och penningbidragen ha influtit ganska rikligt. Några större donationer af intresserade rösträttskvinnor ha utgjort en vacker grundplåt, och kassaförvaltaren appell till föreningsmedlemmarna har besvarats så, att föreningen icke blott kan lämna sitt medlemsbidrag af öfver 2,000 kronor till landsföreningens kassa, men också ha medel öfver att bekosta saltsjöbadsfesten.

En del värdskap kommer också att utöfvas af stockholmsfamiljer. Genom tillmötesgående af dem kommer gästfrihet att beredas ett sextiotal kongressgäster, af hvilka de allra flesta mottas i hemmen. I några ståtliga Djurgårdshem såsom bokförläggare Bonniers, bankdirektör Thiels och grosshandlare Vicanders kommer att ges middagar eller téer, fester ges dessutom af fru Berta Nordenson och fru Helene Berg. Amerikanske ministern Graves kommer dessutom att göra en mottagning, för att nu nämna hvad som vid numrets pressläggning är känt.

Den svenska gästfrihetens rykte kommer helt visst icke på skam.

OM MAN FRÅGAR sig — och hvilken vaken person gör icke det? — hur uppstod kvinnorörelsen, hvart bär den hän, hvilka äro dess yttersta konsekvenser? Så kan man i den nyligen till svenska öfversatta boken: *Kvinnan och arbetet* af Olive Schreiner, finna det klart feministiska svaret, afgifvet utan en darrning på målet.

Olive Schreiner har den uppfattning, som så många andra, som tänkt djupare in i frågan, nämligen att kvinnorörelsens problem på det allra närmaste sammanhänger med problemet om kvinnan och arbetet. Att arbetsproblemet i hennes bok kommit att identifieras med hela rörelsen, ehuru det väl i själfva verket endast täcker en del af detsamma, beror antagligen därpå att boken är ett fragment, ett enda kapitel i själfva verket af ett större arbete om kvinnan, hvilket förintades under boerkriget.

Lösen i Olive Schreiners bok, det hvarmed hon börjar och slutar är: *gif oss kvinnor arbete och den uppfostran, som gör oss dugliga till arbete!* Det är mycket intressant att följa hennes argumentering genom sidorna, då hon uppvisar huru mannens och kvinnans arbetsområden med stigande kultur förändrats i den riktning att mannen och hans maskiner tagit kvinnornas arbete, hvarför kvinnan måste vara betänkt på att finna nytt arbete, om hon icke vill nedsjunka till parasit. Författarinnans bevisföring är utomordentligt klar och bindande, men det är icke hennes resonemang och stora bevismaterial, som öfvertyga mest. Det är dock till slut poeten och drömmaren inom en författare, som intuitivt fattar den innersta sanningen, det är hon som med blicken riktad inåt i sin egen själ finner gåtornas lösenord och därinne ser hon också framtiden formas ur töcknen.

Olive Schreiner är en äkta poet och det är som sådan hon vinner oss.

E. W.

Three steps behind.

INTE HAR DEN där kvinnorörelsen gjort kvinnorna någon nytta inte, — bara narrat dem att öfverge kvinnliga sysselsättningar. Och gjort dem oförnöjda och bråkiga! Inte annat än jag kan se! *Min* dotter skall då hållas borta från allt det där, bara få ägna sig åt det, som passar en verklig, sann, fin kvinna. Nu i vår skall hon upp till Stockholm och gå igenom en kurs i fina broderier och sådant.

”Nå, tänk så förtjusande för henne. Men att ni ha råd!”

”Å man kan ju alltid som ett litet bidrag söka komma öfver något af Fredrika Bremerförbundets många stipendier.”

Det är några år sedan, jag hörde denna bit af ett samtal, men det återupprepas — med några små förändringar — dagligen och stundligen. Det är i korta drag ett lifsprogram, som många kvinnor helt instinktivt lägga sig till med, det är förmånligt utan att göra dem impopulära. Ett program i tre punkter: 1) Reformrörelser behandlas med löje, hån och hvarjehanda andra medel, *man vet ju inte om de lyckas!* 2) Lyckas de, mot förmodan, med kamp och arbete vinna någon terräng och samla något i ladorna, låt ingen blygsel hålla handen tillbaka, då skörden delas ut. 3) Røj ingen tacksamhet.

Principen har många anhängare. Arten hos dem är densamma, om och namnen växla. Som det nu till dags inte finns någon kvinnorörelse, som icke också är rösträttsrörelse, en af tidsförhållandena nödvändiggjord utveckling, kunna vi kalla dem alla med det engelska namnet antisuffragetter, förkortadt ”antis.”

Antis finnas överallt. Hos oss ha de icke organiserat sig, men i England och Amerika ha dessa morgondagens snyltgäster — kanske för att förkorta väntetiden — roat sig med att ordna sig i trupper, med generaler, med färger och fanor, med alla de samma slags vapen, som de verkligen ”stridande”. Man ser dem med alla medel kalla kvinnor till offentliga möten för att där bevekande söka öfvertyga dessa om att deras första och största plikt är att — stanna hemma. Att andligen aldrig och kroppsligen så sällan som möjligt öfverskrida hemmets preferi. Alla de, som ej ha ett komfortabelt hem att slå sig till ro i — dessas tillvaro förbigås med tystnad. Dock, publiken är i

regel otacksam. Väckt till nya tankar, slår den in på motsatt väg än den åsyftade och efter dessa möten vinnas många nya proselyter för K. P. R.

”Antis äro våra bästa vänner,” utropade en talarinna en gång. Säkert är åtminstone att de äro — sina egna bästa vänner. De pilar de skicka i ryggen på de stridande, äro de ej egentligen ämnade att vara eggande, uppiggande? Ungefär som piskrapp på en trötkörd dragare. Rollerna äro ju så fördelade som mellan dragande och åkande. Antis komma ju, tack vare de stråfvande kvinnorna, framåt de också och utan att behöfva slita ord! Steg för steg komma de efter.

De ha gått i de skolor, de första kvinnosakskvinnorna fingo till sländ, utan att ägna en tacksamhetens tanke åt dem, som prisgäfvit sin lefnads ro för dessa försök, att, som det då kallades, ”genom vetande göra flickorna till karrikatyler af kvinnor, beröfva dem deras finaste och ädlaste egenskaper.”

De ha fått tillträde till universiteten, utan att känna sig solidariska med dem, som vilja se dess portar helt öppnade för kvinnorna. De kunna få välja arbete, få existensmöjligheter med det oberoende och den glädje, detta medför, utan att vilja göra marken säkrare under fötterna, brödet mindre knappt för alla de arbetande kvinnor, som ha det sämre ställt än de själfva.

Vi ha dem inte framför oss, icke emot oss, dessa antis, utan — ”three steps behind.” Och det är förvånande hvad de fort finna sig tillrätta med den förändrade situationen allt efter som färden går framåt! För blott några år sedan var allt intresse för samhällsarbete, för valrörelse o. d. af ondo. Så med ett slag kanoniserades den *kommunala* röstutöfningen. Den blef nästan en tempeltjänst för fromma och goda kvinnor. Så fingo en del kvinnor direkt — många hade redan haft indirekt — möjlighet att rösta på ledamöter af *I kammaren*.

Inga protester, inga afsägelser förspordes. Afstå? Å, hvarför det!

Men de som önska att också få rösta på ledamöter till *II kammaren* äro alltjämt att anse som några illasinnade individer med samhällsfarliga tendenser.

Ingen vet sitt öde. Kanhända förestår dessa antis en fruktansvärd konflikt. Om fosterlandet beslutar ordna sina angelägenheter genom ett *enkammarsystem*, hvad är då att göra?! Rösta eller icke rösta?

De bli nog besparade detta alternativ. Den kvinnliga rösträtten är nog tillfullo vunnin dessförinnan. Och när den vunnits — inga smådare mer. Ty allt som *lyckas* är ju rätt, enligt historiens dom.

När vi då mötas vid valurnan, ty vi träffas där säkert, bästa antis, och *Ni kommer att rösta* med risk att det gör Er okvinnlig! — då, må mig förlänas saktmod från öfvan, så att vid minnet af den långa stridens dagar, högfärden ej far i mig och jag tillropar Er ett: ”three steps behind.”

E. H.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING: Omslagsteckning af Lydia Skottsberg; Helseidsporträtt af mrs Chapman Catt; »Hälsning till gästerna»; Kvinnornas världsförbund af Elin Wägner; Internationella alliansens styrelse (porträttsida); »Hur jag blef rösträttskvinna», en serie uttalanden af kända kvinnor; Rösträttsstandaret och kongresstantaten (bild och text); Svenska delegerade vid kongressen (porträtt och text); Kongressens centralkommitté (porträttsida); De engelska kvinnornas rösträttsrörelse af Gustaf Hellström; »Kvinnornas lösen», rösträttsång af K. G. Ossian-Nilson, musik af Hugo Alfvén; Olympe de Gonges (med porträtt) af Ellen Hagen; Bemärkta rösträttskvinnor I o. II (porträttserier; Våra porträtt; Programmet; »Rösträttskvinna och hemmet», manliga uttalanden, (bildserie); Magdalenas frestelse, novell af Elin Wägner; Uppåt, dikt af Teresia Eurén; Stockholmsföreningens värdskap; Kvinnan och arbetet; Three steps behind af E. H.

ENGELSKT AGITATIONSREFKORT.

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET

Hafre-
Gryn
och
Hafre-
Mjöl

Gyllenhammar
Gif barn den bästa näring och de växa
upp till friska människor.
Gif vuxna den bästa näring och de
förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-
derskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 11—17 JUNI 1911.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggröra med hackad, rökt sill; mjölk; kaffe eller te med godt hvetbröd. Middag: Kejsarsoppa; graflax med spenat; färserad kalfstek med legymer; glassmaräng.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; gratin på sill; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med pressad potatis; filbunke.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttbullar med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk juliennessoppa; stekt sik med gräddsås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; delikatessill med färsk potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med ostsmörgåsar I; rismjölspudding med saftsås.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kaffelever med gräddsås (rester från onsdag) och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med ostsmörgåsar I; rismjölspudding med saftsås.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; strömmingslåda med färsk potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sjömansbiff à la Juno; krusbärskompott med grädda.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; lappska (rester från fredag); ägg;

BÄST ÄR
EKSTRÖMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning; mondaminkräm med mjölk.

RECEPT:

Graflax (f. 12 pers.). Omkr. 2 kg. lax, 30 gr. groft salt, 2 gr. salpeter, 10 gr. strösocker, 1/2 tsk. groft stött vitpeppar, 1 liten knippa dill.

Beredning: Från en lax, som väger 3—4 kg. skäres ett stycke tvärs öfver på midten. Laxstycket rensas och skrapas väl, ryggen skäres bort försiktigt, så att det blir två lika stora bitar, och dessa torkas med en duk, urvriden i kallt vatten. Saltet och salpetern stötas mycket fint och blandas med sockret. Laxstyckena öfverströms med saltblandningen och ingnidas lätt därmed. Om så önskas, pålägges peppar och några dillkvistar. Laxstyckena sammanläggs med kött-sidorna mot hvarandra på så sätt att den tjocka sidan af laxen lägges mot den tunna. Den lägges därefter i lindrig press mellan två skärbräden öfver natten och laxen är därefter färdig.

— Den skäres i 1/2 cm. tjocka skifvor, hvilka upplägges vackert på fat, garneras med laxskinnets halstradt på spisen eller stekt, samt friska dillkvistar. Serveras med matolja, vinäger, strösocker, fransk senap, salt och peppar. — Graflax kan skäras i tunna skifvor och halstras i nästan torr stekpanna. Serveras som föregående.

Rökt lax (Halmstadslax anses som den bästa) skäres i jämna, vackra skifvor, omkr. 75 gr. för hvarje person, samt serveras med färsk spenat och förlorade ägg.

Färserad kalfstek (f. 12 pers.). 2 kg. benfritt innanlar, 1 1/2 hg späck, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. vitpeppar, 1 stor morot, 1 chalottenök, 5 pelsiljestjälkar, 1 lit. buljong.

Till färsen: 5 hg. af köttet, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1 äggula, 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/4 tsk. vitpeppar, 2—2 1/2 dcl. grädde, 1 burk tryffel (1/8 lit.), 2 oliver, 25 gr. salt oxtunga.

Risbotten: 3 hg. billiga risgryn, 1 1/2 lit. vatten.
Till garnering: 3 morötter, 1 burk ärter (1 lit.), 1 burk haricots vert (1/2 lit.), 1 burk sparris (1/2 lit.), 2 blomkålshufvud, 4 msk. skiradt smör (80 gr.), fransk potatis, grönsallad, persilja.

Beredning: Köttet bultas, förberedes och späckas rundt om, det uppskäres därefter vid ena kortsidan, så att det bildar en stor ficka. Så mycket kött skäres ut försiktigt, att det blir 5 hg. Detta torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres i bitar och drifves 4 ggr genom köttkvarn. Det stötes därefter väl tillsammans med mjölet, ägget, äggulan och kryddorna och färsen arbetas 1/2 tim., under det grädden tillsättes, litet i sänder. Tryffeln skäres i strimlor, oliverna i små trekanter och tungan i fina tärningar och tillsätts sist i färsen, som bör vara ganska fast och väl afsmakad. Köttet fylls med färsen och öppningen sys igen väl. Det brynes i smöret tillsammans med den ansade och i skifvor skurna moroten, den skalade löken och persiljan och beströms därefter med en blandning af saltet och pepparn. Den kokande buljongen spädes på och köttet får sakta steka, med tätt slutet lock, tills det är mört, eller omkr. 3 tim., hvarunder det ofta öfveröses och vändes några gånger. Steken skäres i tunna skifvor, hvilka sammanläggs, så att den ser hel ut, hvarefter den lägges upp på en botten af risgryn.

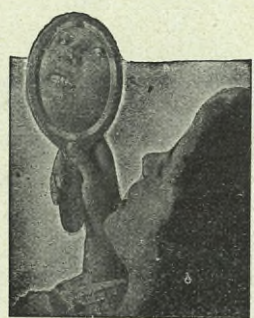
Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, sättas på i det kalla vattnet och får koka, tills de äro mjuka, eller omkr. 20 min., då de upphållas i durkslag och få rinna af väl. Riset formas på serveringsfatet till en 3—4 cm. hög, jämn sockel, som bör stå några tim., så att den blir fast.

Rundt omkring köttet garneras med de kokta morötterna, vackert skurna med legymknif, arterna, bönorna och sparris, upphettade i vattenbad, den kokta blomkålen, fransk potatis, grönsallad och persilja. — Grönsakerna öfverhållas med det skirade smöret. — Såsen serveras afredd, tillsatt med tjock grädde.

Stekt sik med gräddsås (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. fetsik, 1 msk. salt (15 gr.), 1 ägg, 3 msk. mjöl (30 gr.), 1 hg. smör, 4 dcl. tjock grädde, 3 msk. grofhackad persilja.

Beredning: Fisken fjällas, rensas, sköljes väl och torkas. Den skäres itu efter ryggen och detta jämte alla småben borttagas. (Om så önskas skäres skinet bort, men många anse det för en delikatess.) Filfärgerna ingnidas med saltet och få ligga 1 tim. De torkas äno och skäras i 3 1/2 cm. breda bitar tvärs öfver, dessa doppas i det uppvispade ägget och vändas i hvetemjålet. Fisken brynes därefter hastigt i hälften af smöret i en stekpanna och lägges hvarvis med persiljan i en smord pajform. Resten af smöret lägges i flockar ofvanpå och grädden tillsättes. Ett lock lägges på formen, som därefter sättes in i ugnen, och fisken får steka omkr. 20 min. Den serveras ur formen med pressad potatis. — I stället för persilja kan kapis användas.

Nyponsoppa (f. 6 pers.). 1/2 lit. nypon, 2 lit. vatten, 1 1/2—2 kkp. krossocker, 25 gr. potatismjöl, 75 gr. rus-

lakttag själf den förskö-
nande in-
verkan som
Oxygenol-Tandpulver
utöfvar på Edra tänder vid flitigt be-
gagnande. Dess verkamma bestånds-
delar stärka tänderna och gör dem
hvita på grund af sin blekande för-
måga. Uppriskar tandköttet.

Musslinsklädningar

fr. Kr. 48.—.

Beställningar emot-
tagas.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN.

sin ell. 1 hg. katrinplommon, 15 gr. sötmandel (15 st.).

Beredning: Nyponen sköljas väl i ljumt vatten och få rinna af. De sättas på i det kalla vattnet och få koka mjuka omkr. 1 1/2 tim.; under tiden vispas soppan ofta, för att nyponen skola gå sönder. De passeras, sockret tillsättes, soppan får koka upp, skummas och afredes med potatismjöl, utördt i 1/2 kkp. kallt vatten. Soppan får koka 2 min., afsmakas och serveras med de sköljda och kokta russinen eller plommonen, den skällade och i strimlor skurna mandeln samt vispad grädde.

Rismjölspudding (f. 6 pers.). 1 lit. gräddmjöl, 1 hg. rismjöl, 5 ägg, 6—8 bittermandlar, 1 1/2 msk. strösocker.

Till formen: 1 1/2 kkp. strösocker, 2 msk. kokande vatten.

Beredning: Sockret brynes lätt i en tackjärnsanna, det kokande vattnet tillsättes och härmed beklädes en blockform.

Mjölken kokas upp, rismjålet ivispas och gröten får under flitig rörning åt botten koka 10 min., hvarefter smeten upphålles att kallna. De uppvispade äggen, den skällade och rifna mandeln samt sockret tillsätts. Massan hålles i den beklädda formen, ett lock pålägges och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim.

Den uppstjälpes och serveras varm.

Strömmingslåda (f. 6 pers.). 24 strömmingar, 1/2 msk. salt, 12 ansjovisar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.
Beredning: Strömmingarna rensas, benas ur, den mörka hinnan skrapas bort, hvarefter de sköljas väl och inklappas i en fiskhandduk. De beströms därefter in- och utvändigt med saltet och få ligga en stund. Ansjo-visarna rensas, benas ur och flåkas midt itu. En eidfäst omelettlåda smörjes med det kalla smöret och beströms med stötta skorpor. I hvarje ström-

ming lägges en ansjovishalva, strömmingarna hoprullas hårdt och nedläggas i lådan tätt intill hvarandra. Smöret lägges i flockar ofvanpå; sist öfverströms de stötta skorporna. Lådan sättes in i god ugnsvärme och strömmingarna får steka, tills de äro vackert bruna eller omkr. 25 min. Serveras till smörgåsbordet eller med stekt potatis som frukosträtt.

Sjömansbiff à la Juno (f. 6 pers.). 750 gr. oxhare ell. utskuren biff, 1 kalnfjure, 1 msk. salt, 1 tsk. vitpeppar, 2—3 rödlökar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 kg. kokt skinka, 1 lit. potatis, 4 dcl. buljong, 3 dcl. pilsener.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt, tills det är riktigt mört, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres tvärs öfver muskeltråderna i omkr. 1 1/2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas med en fuktig köttklubba, tills de äro tunna, men få ej bultas sönder. Kalnfjuren skäres i skifvor och dessa jämte bifarna beströms med en blandning af saltet och pepparn. Skinkan och den skalade potatisen skäras äfven i skifvor. En bifkokare smörjes med smöret och däri läggs hvarvis bifarna, den brynta löken, skinkan och potatisen. Buljongen och pilsnern spädas på, locket pålägges och anrättningen får sakta steka i ugnen eller på spisen omkr. 1 1/2—2 tim., eller tills köttet är mört. Biffen serveras ur kokaren. Enbart pilsener kan användas, men smaken blir mildare, om den blandas med buljong.

Lappska (f. 6 pers.). 1/2 lit. potatis, 1—2 dcl. buljong, rester af kokt, rimmad skinka eller oxbringa samt oxeller kalfstek (omkr. 1/2 lit. finskuret kött), salt, vitpeppar.

Beredning: Potatisen räskalas, kokas mjuk, mosas sönder med gaffel och spädes med den kokande buljongen. Köttet blandas i, anrättningen afsmakas med kryddorna och serveras som frukosträtt.

Begär alltid hos Eder leverantör
Svenskt
Skrif- & Postpapper
från
Finbruken, Stockholm.
(Grycksbo, Klippans och Lessebo Pappersfabriker).

Färskt och godt kaffebröd

kan lätt bakas i hemmen om man passar på och rör till en liten deg och sätter in i ugnen vid tillfällen då man har långkok. Denna bakning försigår tillförlitligt och lättvindigast om man som jäsmedel använder **Lagermans Bakpulver** Tomten

Köp Schweizer-Siden!

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Chinés cachemire, Eolienne, Mousseline 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden. **Schweizer & C:o, Luzern S 3 (Schweiz)** Sidentygs-Export — Kungl. Hoflev.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 23.
ETT RYKTBART NAMN.

Mitt första ropar du,
Mitt andra reser du,
Mitt tredje sjunger du,
Mitt hela finner du — uti historien, som
gammalt ryktbart namn i flere länder.
Hur lyder det?

värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker
till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 19

Internationella kvinnöröst-
rättskongressen.

Vid den företagna granskningen af
de insända lösningarna ha de två först
påträffade rätta lösningarna lämnats

TIDSFÖRDRIF.

KEDJEGÅTA.

Ur hufvudordet — vårt hela — af-
skiljas småord, men så att ett efter-
följande ord alltid med en eller flera
bokstäfver griper i det föregående, så
att kedjan ej blir bruten. De små-
ord man på så sätt får ut ur huf-

Vårt fjärde är allt litet våt,
Dock inte nog för rodd med båt.
Det femte i vår kedjerad
Är uti Indien en stad.
Af annan — hvad? — är folket där;
Det ordet just vårt sjette är.
Vårt åttonde går raskt förbi.
Vårt nionde man mången gång
Hör i musik och äfven sång.

När man i drömmens dunkla värld
Vill göra en och annan färd,

CHARAD.

Som du helt visst
Är botanist,
Så vet du hvar mitt första plockas.
En äldring, slö,
På väg att dö,
Lät sig utaf mitt andra lockas.
Mitt tredje är
En prydnad kär —
Dess pris varierar ganska mycket.
Mitt hela så
Man nog kan få
Till en och annan krona stycket.
Hux Flux.

TILLÄGGSUPPGIFT.

Till hvart och ett af de här nedan
angifna orden tillägges en ny bokstaf
och nya ord bildas. Orden äro:

1. En, som genom luften dansar.
2. Träd med långa gröna fransar.
3. Bädd — men ej för sybariter.
4. Ämne som på huden biter.
5. Fyrbent varelses logis.
6. Sötsak från konditori.

Hux Flux.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 21.
BORTPLOCKNINGSUPPGIFTEN:
Garderob, brodera, broder, roder, orre,
ror, ro.
BOKSTAFSGÅTOR: 1. Grind-grin. 2.
Skilling-killing. 3. Halm-alm. 4. Sol-
so. 5. Åsna-Åsa.
BOKSTAFSLEKEN: Pansarskjorta
Kastor, ros.

OUMBÄRLIG.

Skiss af Ina L. Stockenstrand.
(Forts.)

»Så'nt här står jag inte ut med en
dag till.» försäkrade Signe, »jag har
rifvit af två naglar, och ändå sitter
gardinerna snedt i förmaket.»
»Tala om naglar!» sade Gerda med
fingrarna i vaselinburken, »jag har både
bränt och klämt mig på den rysliga
ugnsluckan. Hvar gång den skulle öpp-
nas, upplyste Marie att hon inte hade
mer än två händer. Jag undrar hur
tant Rika bär sig åt att sätta fart
i henne? Farbror Teofil tordes visst
inte smaka på mitt kaffebröd. Jag
undrar hvad han tyckte...»
»Han tyckte de liknade 'degballar',
upplyste Ebba beredvilligt. »Han sa
han ville gärna vara närvarande när
tant Rika afsynade dem.»
»Tror du han kan övertala henne att
flytta till honom?» frågade Signe osä-
kert.

»Med de förmåner han bjuder, så...»
»Men hvad ska vi ta oss till?»
»Lära oss matlagning och städning,»
sade Ebba förnumstigt.

Dagen därpå återgick Rika till sina
sysslor som om ingenting händt. Maski-
neriet arbetade ånyo jämnt och lugnt.
Signe fick sin blus färdig och Marie
ett par timmar ledigt. Alla voro vän-
liga och undfallande mot Rika, men
hon gick i tankar och svarade från-
varande på deras frågor om hennes väl-
befinnande. Teofil's hälsning, framförd
af Gerda, mottogs med ett belåtet
leende. Ja, han var då alltid upp-
märksam, kusin Teofil, och finkänslig,
och så väl han förstod in i minsta
detalj hvilket arbete det fordrades i
ett hushåll.

Vid hemkomsten mottogs revisorn af
sina tre oroliga döttrar, och så hölls
det konselj. Förslaget framkommo,
granskades och förkastades. De varierade
mellan Snoilskys dikter i prakt-
band och en påökning af julpengar.
Till allt svarade revisorn: »Teofil gif-
ter sig hellre med henne än han af-
står, och vi bör väl inte hindra hene-
nes lycka. Ni ska vänja er af att stän-
digt tänka på ert eget välbefinnande,
flikkor, egoismen är den fulaste af alla
fel. . . Teofil kommer hit i kväll igen.
Kunde inte någon af er laga maten?»
»Och så tror han kanske tant om
det?» högg Ebba in, men fick en
snäsa till svar för sin påpasslighet.

Rika gjorde sitt bästa vid supéen,
och efter kräftpastejen var det ingen
som tviflade på att hon beslutat flytta
till Teofil. För att vara riktigt sä-
ker kastade han ut ännu ett lockbete.

Bland de få ungdomslärskaper, som
Rika ännu höll fast vid var hennes
svärmeri för Rhenfloden, dess roman-
tiska slott och historiska minnen. En
färd på Rhen stod för henne som lif-
vets högsta ideella njutning. När Teo-
fil nämnde att han frampå våren skulle
resa till Marienbad och, med en me-
nande blick på henne, tillade att han
då behöfde någon som vårdade sig,
gick det rönt för Rika. Marienbad —
Rhen kanske?

Visst skulle de fara uppför Rhen,
bese rövareborgarna och studera me-
deltiden, försäkrade Teofil. De skulle
äfven till München och Augsburg, be-
undra konst och lära sig historia. En
sådan färd var härlig, minnesrik och

ALLA RÖSTA FÖR STOMATOL.

Lösning insändes undertecknad med
namn och adress till Red. af Idun
senast den 25 juni 1911. Å kuvertet
bör angivas pristäfling n:r 23.

De två första rätta lösningar, som
vid den därefter verkställda gransk-
ningen påträffas, erhålla följande pris:
1:a pris: en försilfrad brosch eller
också böcker — fritt val till ett

af följande personer, hvilka alltså er-
hålla de utfästa prisen: Första
prisen: Fanjunkare L. P. Lind-
skog, Lidköping. Andra priset:
Fr. Signe Wallentin, Kalmar.

vudordet betecknas här nedan:
Ett substantiv vårt första är
Och när som hjälp, man det begär,
Så bör det vara godt och fast.
Vårt andra vara kan gymnast
Men äfven biskop eller prins.
Om också nu han inte finns.
Vårt tredje är af annat kön
Kan vara led, kan vara skön.

Man af vårt hela bäres opp
Till lisa för vår arna kropp
Sibylla.

REBUS.

b b b b b b b b b b b b

hitt

A A-k.

»Dyr» inföll revisorn. Teofil nickade energiskt, och Rika vaknade från en drömvärld öfver ett himmelsblått vatten, kantadt af släpande pilar och med en bister riddare-borg sväfvande uppe bland molnen.

Då hon hjälpte Teofil på med pålsen bad han om ett bestämt svar. Det skulle ge honom en lugn natt att veta saken afgjord. En af hans vänner hade anbefallt ett mycket pålitligt fruntimer, och hon önskade snart få svar. Hon var visst mycket duglig, men hade en egen vilja, påstods det, och dessutom ful uppsyn, hvilket senare han själf öfvertygade sig om.

Rika höll sig fast vid klädhängaren och borrade ansiktet in i sin gamla slitna pålskrage, som luktade naftalin och starkpeppar. Nej, ingen var angelägen om att hålla henne kvar. De voro vänliga af nödvång, det var allt. Hon glömde att hon lofvat Marie duka af i salen, lofvat förhåra lill-tösens läxor och leta reda på Signes förlagda algebra. Det svad i ögonlocken och det kittlade i strupen, men hon stod kvar och fyllde sin själ med grämler. Då hon gick in till sig hade hon beslutat att vårda Teofil och se Rehnfurstarnas röfvareborger.

Betryckt och orolig vankade hon af och an i den lilla kammaren, som varit hennes fristad i fyra år och där hon hoppats få tillbringa många fler. Utan att se föremålen plockade hon i sina tillhörigheter, flyttade och ostädade. Nu skulle hon få ett större och elegantare rum. Hon som aldrig trides i stora rum. Och ingenting att göra, och här — Så tysta flickorna voro. Annars brukade det ljuda som fågelkvitter från deras kammare vid denna tid. Det hade glädjt och vämt henne att höra det där kvittret om kvällarna. Dagens små skärmytslingar glömdes. Hon kände sig som en mor omgifven af sina ostrygta barn. Hur skulle hon kunna öfverflytta sina känslor från dessa barn till kungen Teofil, som icke hade någonting annat att älska än sina pengar och intet högre intresse än att räkna sina räntor?

Då hon ändtligen somnade, drömde hon att dörren öppnades och tre vitklädda varelser inträdde med gåfvor åt henne. Den ena bar en taffla, den andra några böcker, den minsta blommor. De två första gingo ut igen, men den lilla ställde sin gåfva på nattduksbordet. Ett besynnerligt ljud ångslade Rika, och hon vaknade med känslan af att någon var i rummet. På bordet stod lill-tösens käraste klenod, den underbart fula japanska vasen, och i den en knippa violer. Då Rika hastigt satte sig upp rullade ett hvitt bylte ned från sängkanten.

»Ebba, hvad gör du här?» Jag väntar på att tant skall vakna. Jag har fått sånt rysligt örsprång nu igen, och flickorna kinkade när jag lät dem höra hur ondt jag hade. Får jag ligga här och gnälla litet? Med den varma, mjuka kroppen tryckt tätt intill sig låg Rika och undrade hur hon kunde ha hjärta att öfverge lill-tösen och hvad i all världen hon varit missnöjd med?

»Marie förklarar att hon ämnar flytta när Rika lämnar oss,» sade revisorn vid frukostbordet, »hon har som vanligt, bara två händer, och kan inte hinna med allt.» Den skämtsamma tonen stred mot hans oroliga uppsyn, hvarför Rika svarade hastigt: »Teofil får väl nöja sig med draken då. Utan Marie kan ni rakt inte reda er.»

MIDSOMMARBRASAN.

Af E. L.—t.

HVAR DAGSRUMMET på Kjellberga gård är stort och ser kallt ut med sina tomma, opryddade väggar. Endast kring den stora, öppna spiseln, där elden brinner klar och röd, har det en anstrykning af trefnad.

Helt nära elden i en bred, högyrdd stol sitter husfadern. Han sitter så nära, att lågorna lysa klart på hans ansikte, så att alla linjer däri framträda skarpt. Den låga, breda pannan, de lugna blå ögonen, den raka näsan och det krusiga, blonda skägget, som döljer en mun, hvars veka drag mången annan skulle förundrat sig öfver. Den munnen stred mot hela ansiktet i öfver och kanske ännu mer mot den kämpalika gestalten, som endast talade om kraft. — Nils Bondesson hade skött Kjellberga gård sedan han var tjugoårig. Då hade fadern dött och lämnat åt den äldste sonen såväl ledningen af gården som af sin yngre bror Ake.

Ake hade blifvit präst, och därtill hade han varit predestinerad sedan sina första skolår. Trots de många olikheter, som funnos hos de båda bröderna, hyste de dock för hvarandra en varm kärlek, som blef starkare ju mera de lärde sig uppskatta hvarandras förtjänster. Nils Bondesson flyttade sin stol en bit från elden. Lågorna därinne blefvo större och starkare och utstrålade en sådan intensiv värme, att blodet brände under huden i hans ansikte. Man skulle nästan kunna kalla Nils Bondesson för en elddyrkare. Andra sedan han var barn, hade han sökt sig till elden, inte för att värma sig just, utan för att se in i den. Han hade allt en god portion af drömmar i sig, trots det att han var ansedd att vara så praktisk och förståndig.

Det hade i kväll kommit något annat i Nils ögon, än hvad människorna brukade få se i dem. De lugna, blå ögonen, som sågo sig omkring så nyktert kallt, de hade nu något på djupet, som hade starkt tycke af elden därinne i spiseln. Det lysto till och dog bort liksom de små lågorna, det darade och skälfde som den röda, skälvande glöden därinne. Lågorna började nu tyna af. De blefvo maktlösa, föllo ned mot glöden och reste sig igen som smaa, glänsande klingor. Så sjönko de åter ihop, det kom som ett resignerat lugn öfver dem, och de sögos upp i de blinkande glöderna.

An en stund satt Nils Bondesson där. Det började svartna där inne. »Nu är lifsdansen, glädjedansen slut,» hviskade mannen inom sig. »Nu äro de trötta, nu kommer det svarta, det dödande lugnet efter stormen.» Dörren öppnades med ett raskt ryck, och en ljusflod bredde sig öfver de randiga trasmattonerna och de nakna väggarna. — Det slocknade till i Nils

Under våren och försommaren,

då huden är särskildt ömtålig, bör man vara ytterst försiktig vid valet af tvål, och alltid tillse att erhålla en verkligt god sådan, som konserverar huden och bibehåller den mjuk och smidig.

Hylins öfverfettade Barntvål

framställd enligt föreskrift af den berömde hudspecialisten D:r P. G. Unna och tillverkad af de renaste och mest utsökta råmaterial rekommenderas särskildt för barn och åt personer med ömtålig hy.

ögon. De blefvo lugna och svala som den lätta, grå askan inne i spiseln. Nils Bondesson vände sig långsamt om. Hans hustru hade satt en lamp på bordet och började ställa i ordning till kvällsvardens. »Kära hjärtanes, sätter du framför brasan i maj månad? Hennes ljusa, blå ögon hvilade på honom både förebrående och oroligt. »Du är väl inte sjuk?» Nils hostade en smula förläget. »Nej, visst inte. Jag tyckte bara, här var så ensam.» — Hon log så att hennes hvita tänder lysto.

»Åh, stackare du, som ingen har tid med, fastän det är så långt lidet på da'n.» — Hon gick fram och satte sig på stolens armstöd och lade sin runda arm om hans nacke. Nils Bondesson drog hennes huvud ned mot sitt och kysste hennes mun själlöst, som när man utför något, man är van vid att dagligen göra.

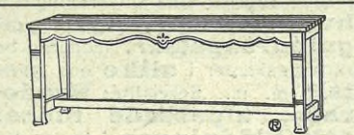
»Jag har något åt dig, Nils,» sade Kerstin och stack med en hemlighetsfull min ned handen i sin förklädesficka. Han bjöd till att se intresserad ut och försökte till och med dra fram hennes hand. »Du skall först gissa,» log hon. Han såg så komiskt förtviflad ut, att hon brast i skratt. »Det är väl bäst, att jag förbarmar mig då.» Hon drog upp ett bref ur fickan och höll upp det mot honom. Hans ansikte sken upp. »Från Ake!» — Han bröt det och läste högt.

»Broder Nils! Det är länge sen' du hörde från mig, men det du nu får höra, är så stora nyheter, att de kunde räckt till för mer än ett bref. Primo: Jag är förlovad. Sekundo: Jag tänker skicka min fästmo till dig. Men jag får väl lof att förklara mig litet tydligare nu, sedan jag låtit bomben explodera. — Bland mina nattvardsbarn för två år sen' var en flicka, som jag fäste mig vid första gång jag såg henne. Jag försökte så mycket jag kunde få bort denna känsla, som jag ansåg mig inte böra hysa mot något af mina nattvardsbarn. Och jag trodde mig hafva lyckats. Våra vägar skildes, då flickan blef konfirmerad.

För ungefär en vecka sedan blef jag kallad till en dödsbädd, och vid den stod Gerd, flickan. Det var hennes tant, som var sjuk, den enda släkting, hon hade kvar i lifvet. Tanten dog — och Gerd var ensam. Det var rörande att se hennes sorg, och jag kände min tillbakaträngda kärlek flamma upp långt starkare än förr. Jag kastade bort alla oetänkligheter och frågade henne, om hon ville förtro sitt lif åt mig och bli min. Svaret kan du gissa dig till. Nu vill jag gärna skicka henne till dig, broder. Du skall taga väl vara

Dala-National-Magasinet,

25 Birger Jarlsгатan 25. Inneh.: Fru Anna Lönnberg fr. Rättvik, förfärdig alla slags nationaldräkter såsom Daldräkter, Makes Dalecarlian Dresses. Rättviksdräkter. Försäljer: Konstväfnader, passande till möbelyg, väggbonader, Solhattar i allmogestil (till damer), Konstsmiden, Smycken, allt fullkomligt äkta. Lösa artiklar till alla slags dräkter finnas alltid på lager. Prisbelöf på Norrköpingsutställningen. Till landsorten mot efterkr. A. T. 18830.

Vår Trädgårds- och Veranda-bänk 135 cm. lång, vitmålad, solid, lätt, pryddig o. bekväm, sändes så långt förrådet räcker till Kr. 8.25 st. fraktfritt. Beställ en på prof. o. Ni blir säkert belåten. Rönneådalens Slöjindustri, Stockamöllan. Tel. 5.

Schweizerbroderier.

Undertecknad, mångårigt biträde uti Sofus Horwitz Broderiaffär, har öppnat egen affär med lager af Schweizerbroderier på madapolam, chambric och kypert, spetsar, väfnader m. m. Profver till landsorten franko. Anna Andersson, Grefturegatan 27, n. b. Stockholm. Allm. Tel. 260 76.

på henne, det vet jag, och lämna mig henne tillbaka med samma barnsliga själ, som hon nu har, men med friskare färg på de bleka kinderna.

Bed din hustru va den henne en god syster, och lät henne känna sig som hemma hos er. Själ kan jag tråkigt nog inte komma ifrån nu, men efter midsommar kommer jag ett slag och ser om min lilla flicka.

Hälsa din hustru och lef väl! Din broder Ake.» Nils såg tyst framför sig, men Kerstin slog ihop nänderna och utropade: »Kära hjärtanes, Nils, hvad ska' vi göra med henne här, en fin stadsfröken! Hur ska' hon kunna trivas hos oss!»

Nils ansikte mulnade. Själ hade han tänkt något ditåt, men det förgärdade honom att höra sin hustru säga så. »Vi få väl försöka ställa om, så att hon trifs, när Ake bedt oss om det,» sade han på sitt trygga »sätt.»

Man var nyss kommen in i juni månad. Sommaren var sen detta år och därför så mycket mera kärkammen. Men när den till sist kom, tycktes den också komma riktigt på allvar med brännande varma dagar, med blommor och strålände blå himmel.

Kerstin gick och ordnade i Gerd's rum uppe på loftet. Hon hade just lagt sista hand vid det, då Nils kom in. »Hur tycker du, här ser ut, Nils?» frågade hon. »Är det inte trefligt med de tunna, hvita gardinerna och slöjan öfver spegeln?» — »Jo, Kerstin lilla, du har gjort det vackert. Men jag tycker, här fattas en sak. Det skulle se betydligt hemtrefligare ut, om här vore litet blommor.» — »Blommor!» Kerstin spärrade upp munnen af förvåning. »Kära Nils, det brukar du ju aldrig bry dig om.» — »Kanske inte det,» sade han fogligt, »men jag skall gå efter några.»

När han om en stund kom upp med famnen full af hvita syrenor, hade Kerstin gått ner. Han satte ned syrenorna i en kruka och fyllde med deras doftande, hvita blommor det gapande tomma hälet i den öppna spiseln. »Där ser så tomt och dött ut utan eld,» sade han för sig själf.

En stund därefter var Nils på väg mot stationen. Han satt styf och rak och lät de båda unghästarne löpa undan, ty han var sent ute. — Han kände sig en smula osäker. Hur skulle han bemöta denna stadsflicka, han, som hade så svårt att umgås med kvinnfolk? — Hade det inte stridit mot hea hans lugna natur, så skulle han börjat bli led åt hela saken, men Nils tog alltid det oundvikliga med lugn.

Han hann nått och jämt svänga fram med vagnen, då taget rusade in. — Där var inte mer än en flicka, som steg ur, alltså måste det vara hon. — Nils stod och höll hästarne och kunde inte gå henne till mötes. Hon kom emot honom. Det var en liten späd varelse i svart sorgdräkt. Ett par tunga, svarta flåtor glänste fram under hattens vida, mörka brätten.

»Är det vagnen från Kjellberga?» frågade hon honom. — Han såg ett ögonblick in i ett par mörka ögon, och han tyckte, det blånkte i dem som eld under svart kol. — »Ja, de' är den, och jag är Nils Bondesson,» sade han och bugade sig tafatt. »Åh! Hon sträckte fram båda händerna mot honom. Hvad de voro smala och mjuka, de händerna. — Han lyfte upp henne i framsätet. Det föll honom inte ens in, att denna lilla spåda varelse skulle kunna komma dit upp själf. Så satte han sig upp bredvid henne och manade på hästarna. (Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA: En man inför sin hustru, sedan hon en natt gråtit. Förf. till dikten med ofvanstående rubrik torde godhetsfullt meddela sig med redaktionen, alldenstund genom förbisesande manuskript ej blifvit försett med någon signering. Pym Fattiglapp. Kan ej användas. Barbro T. Eder värdikt var den 957:de i ordningen. Vi tillåta oss därför uttala en stilla önskan att herrar och fröknar »skaldern» nu ville tänka på att finna ett något originellare motiv för sina pegas-sparkningar.

N—l—n. Af utrymmesskal måste vi säga nej. Ruby. Öfverfullt... ni förstår. N—n. Rätt nätta dikter, men vi ha ej plats för dem. Knut E. Pettersson. Duger icke. En prenumerant. Vår respekt för »ett årligt försök med ädla motiv» — men dikten är ej tryckbar med sina många brister. Ein scharfsinniges Mädchen. Ni har aldeles ypperliga anlag för det idiotiska facket.

ÖPPNA SPISLAR AF TÄLJSTEN. PRYDLIGA, HÅLLBARA OCH MEST VÄRMEGIFVANDE. PRISER I ALLA LÄGEN FRÅN 100 KR. KOSTNADSFÖRSLAG LÄMNAS Å SKISSER OCH RITNINGAR. Handöls Täljstens & Vattenkrafts A. B. STOCKHOLM. BIRGERJARLSGAT. 33.

Serravallo's Kina-Vin med Järn. Vid Hygieniska Utställningen i Wien 1906: Statspris och Hedersdiplom samt Guldmedalj. Stärkande medel för svaga, blodfattiga och rekonvalcenter. — Aptitretande, nervstyrkande, blodrenande medel. Förträfflig smak. Öfver 7,000 rek. af läkare. J. Serravallo, Kungl. o. Kejs. Hoflev., Triest (Österrike). Till salu & apoteken i flaskor om 1/2 l. & Kr. 2.50 o. om 1 l. & Kr. 4.50.

Broderade Klädningar med äkta Schweizer-Broderi. Broderade klädningar i Batist, Voile, Linne, Shantung, Pongée, Tyll, Chiffon, Crêpe de Chine fr. Kr. 12:50. Broderade blusar i Batist, Nansouc, Linne, Ylle, Chachemire, Japonais, Crêpe de Chine fr. Kr. 6:— Tull- och portofritt till Eder bostad. Begär prof och modebilder. Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz), Broderi- och Sidentygs-Export.

Allt sedan 45 år tillbaka har LIEBIG'S Köttextrakt utgjort ett oersättligt medel till förbättring af soppor, säser, kött-, fisk- och grönsaksrätter. En burk »Liebig» saknas aldrig i ett välkött och sparsamt hem. Extraktum Carnis Liebig. MANUFACTURED BY THE LIEBIG EXTRACT OF MEAT COMPANY LIMITED, LONDON. GENERAL-DISTRIBUTOR: SCHWEIZER & CO., LUZERN (SCHWEIZ).

Under
Juni, Juli och Augusti
 är
Iduns Expedition
 öppen
 Lördagar kl. 9-3. Öfriga hvardagar kl. 9-4.

Benninge Hemskola.

7:de kursen 20 juli-20 dec. Grundlig undervisning i alla hemmets sysslor. 3 examinerade lärarinnor. Härligt läge. Angenämt hemlif. 2 kurser = fullständig husmoderskurs.

Fröken Eva Sack,
 adr. Benninge pr Strengnäs.

*Så fin tvätt denna gång, Fru!
 Ja, jag har också använt
 äkta "Chromol-såpa!"*

som tillverkas endast vid
A.P. SJÖBERGS FABRIKER
 MALMÖ

Kläd Eder med de moderna och allmänt omtyckta
Leksands-Hättorna!

Af hellinne, i gul, violett, ljusblå eller ljusbrun färg med hvita uppslag kr. 1.80. Af helylle, gul, grön eller röd med hvita uppslag kr. 2.55. Af helylle, gul eller hvit med bård & uppslaget kr. 2.80. Af helylle, gul med hvitt uppslag för flickor om 10-18 år k. 1.70. Af hellinne för flickor om 12-15 år kr. 1.50. Allt fraktfritt från

Strålin & Persson. Korsnäs.

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till yllevätt och Oleintvål till linnenvätt användes lämpligast sålunda:

1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas pligen. Vid yllevätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader. Finnes hos de flesta spicerhandlare samt i min butik

N:r 29 St Paulsgatan.
 Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

EUCALYPT

Återger grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. **Garanteradt oskadligt.** Attest härå är utfärdad af Herr Dr: Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån Stockholm.

Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.

Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvända man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Det bästa hvetemjålet

MALMÖ BEST PATENT

Malmö Södra Walsqværn

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridarebangatan 27, STOCKHOLM.

Örebro Husmodersskola,
 Vasatorget 1,
 börjar sin 10:de kurs den 28 aug. 1911. Undervisning meddelas i allt som hör till hushållet, äfven sömnad och konservering. Prospekt genom Fru Alf. Rysstedt.

"Kvinnorörelsens Bibel".
 Nu utkommet:
Kvinnan
 och
Arbetet
 af
Olive Schreiner.
 Bemynd. öfvers. af H. Flygare.
 Pris 3: 75.
"Ett stort verk af en stor kvinna".
 Hugo Gebers Förlag.

Damer!

Beställ Edra Kappor och Dräkter i **A. S. Wahlbergs Herr- & Dam-skrädderi** affär, Tunnelgatan 17, i tr. Dräkter, Kappor o. Regnkappor alltid på lager.
 OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

Trädgårdsmöbler af naturliga trädgrenar. Moderna hvita möbler och blomsterställ för trädgårdar, balkonger, verandor.
 Begär vår prisurant.
Rönneådalens Slöjdiindustri,
 adr. Stockamöllan.

Prenumerera på Idun.

Tre stilfulla sommarklädningar för unga damer.

N:r 1. Af randig Voile, Satin Liberty eller Radiumsidentyg med snörgarnityr. N:r 2. Af prickig batist med isatta kjolvolanger och bred, nedvikt krage. N:r 3. Af fasonerad voile eller pongis med spets- eller broderigarnityr och volanger.

Till ofvanstående modeller kunna fullt tillförlitliga pappersmönster erhållas, om rekvisition åtföljd af likvid i frimärken insändes till **Iduns Expedition**, Stockholm. Uppgif vid beställning bröstvidd, midjevidd och kjollängd. Priset för mönster till en klädning är 75 öre.

Fabriken Spindeln, UDDEBO,

rekommenderar sina tillverkningar af **hvitbroderier, tyll- och guipurespetsar.** moderna besättningsbårder i **silke och metall** m. m. Specialité: **Broderade, apassade blusar och klädningar** i linne, tyll och musslin.
 Illustrerad prisurant gratis och franko. Profver mot 30 öre till porto.

Båstad. Ferieskola
 för efterblifna elever vid de högre allm. läroverken och flickskolorna öppnas i Båstad den 15 juli.
Paul Öhlen, Gillis Lech,
 Fil. stud. Fil. stud.
 Anmälningar och förfrågningar torde benäget före 15 juni adresseras **Båstads Ferieskola, LUND.**

Barnen taga lätt Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxermarmelad på grund af dess behagliga smak. Pris 1 kr. pr ask. Finnes å alla apotek.

De bästa tvättmedlen:
Diamant-såpa tvål
 tvättpulver

Göra tvätten bländande hvit. Minska arbetet. Öka trefnaden. Happachs Såpfabriks A.-B., Malmö.

Sjuksköterskor, Lärare, Lärarinnor,
 m. fl. kunna erhålla god extrainkomst genom att upptaga order från privatpersoner på kurant nödvändighetsartikel. Begär prospekt under adr. "M. R.", Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.
Prenumerera på Barngarderoben!

J. G. SWARTZ'
 HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN) (FINMALEN)

"SNÖFLINGAN" **"SVANEN"**

J.G.S. NORRKÖPING **J.G.S. NORRKÖPING**

Handväfda
 Duktyger, Handdukar, Mattor, Gardiner, Möbel- & Bomullstyger m. m. billigast i Västgöta Hemväfnads Utställning, 20 Smålandsgatan 20.

GUNNEBO-STÄNGSEL

STARKT · PRYDLIGT · BILLIGT · ERHÅLLES HOS ALLA JÄRNHANDLARE.

Från och med Måndagen den 12 d:s

REALISERAS

vårt från denna och föregående säsonger öfverblifna lager af

Barnkläder

Nedanstående artiklar:

- Skolgos-Dräkter af marinblå kamg.-cheviot.
Goss Dräkter, ylle o. bom. (ett parti udda dräkter).
Goss-Kavajer, hela öfverblifna sommarlagret.
Goss-Paletåer, " " "
Goss-Kjoldräkter, ylle & bomull.
Goss-Förkläden & Koltar, (ett parti).
Flick-Klädningar, ylle & bomull (ett parti).
Flick-Kappor, hela öfverblifna lagret.
Flick-Kavajkoftor, " " "
Förkläden, (ett parti).

Ett parti

Hufvudbonader, Servetter, Halsdukar.

Dessutom slutförsälja vi i vår försäljningslokal

18 Regeringsgatan kvarvarande lagret:

Barnvagnar, Sportkärror & Skottkärror.

Samtliga här ofvan uppräknade artiklar nedsatta minst

20% å förut varande priser.

Försäljningen af alla realisationsvaror sker endast mot kontant likvid, till landsorten mot efterkräf.

AKTIEBOLAGET

M. BENDIX,

18 Regeringsgaf., 5 Sturegaf., 90 Droffninggaf.

OBS.! Våra försäljningslokaler hållas öppna från 9 f. m.— 6 e. m.

Vid Malmöhus läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa

invid Lund blir till den 15 sept. innevarande år plats ledig för en lärarinna uti vanliga skolämnen samt träsöld. Lönevillkoren äro 500 kr. årligen samt fritt underhåll. Platsen tillsättes med fyra månaders ömsesidig uppsägningsrätt. Ansökningar, åtföljda af frejd- kunskaps- och tjänstgöringsbetyg torde insändas före den 15 juni till Styrelsen under adress Professor Ribbing, Lund.

En bättre flicka

kun. i hushållsgörom. samt enkl. sömn. o. märkn. erhåll. plats hos familj som vistas på landet under sommaren. Sv. m. fotogr. i bilj. märkt »E. A.», Box 42, Göteborg.

Vid Kristianstads Elementarläroverk för flickor

blir från inst. hösttermins början plats för en lärarinna med högre kompetens. Undervisningsämnen: modersmålet, tyska och geografi. Lön och pensionsbidrag enligt lag. Ansökningshandlingar, ställda till läroverkets styrelse, insändas före den 18 juni till föreståndarinnan, fröken L. Lovén, Kristianstad.

Guvernant

undervisningsvan, helst äfven uti musik erhåller till hösten plats å finare värmlandsgenom att läsa med 9-årig gosse. Betygsafskrifter, lönevillkor, rek., foto. m. m. torde sändas under adr.: »Intresserad», Edsvalla p. r.

Lediga

Föreståndarinnebefattningen

vid Växjö arbetsstuga sökes före den 30 nästa juni. Ansökningarna, ställda till arbetsstugans styrelse, adresseras till konsulinnan Berta Petri, Växjö. Sökandena böra förete vitsord öfver genomgången kurs vid utbildningsanstalten för lärarinnor till arbetsstugor äfvensom betyg om kunnsighet i och förmåga att undervisa i träsöld. Till sökandenas kännedom meddelas, att arbetsstugan hålles i verksamhet från den 1 okt. till den 20 dec. och från den 1 febr. till den 30 april samt att lönen utgör 700 kr. äfvensom ett mål mat dagligen i arbetsstugan.

Växjö den 30 maj 1911.

STYRELSEN.

PLATSSÖKANDE

UNDERVISNINGSVAN, väl vitsordad lärarinna, som genomgått flickskola, folkskolesem. och H. Lundins pedag. Slöjdssem., önskar till hösten plats som slöjdlärarinna. Svar märkt »S», Iduns exp.

UNG FLICKA af god familj, som denna vår tagit studentexamen, önskar under sommaren vistas i bildad familj — helst i Stockholms närhet — för att undervisa i vanliga skolämnen, biträda med skrifarbeten eller dyl. Svar till »Realist 1911», Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. torg.

LÄRARINNA, ung, undervisningsvan, kunnig i engelska o. tyska spr. samt musik, önskar plats under tiden 20 juni—10 aug. (helst i fam. och då villig att deltaga i husl. syssl.). Svar till »Lärarinna 549», Oskarshamn.

UNG FLICKA af god familj, med jämnt, gladt och vänligt lynne söker plats som hjälp och sällskap hos äldre ensam dam eller i liten, treflig familj. Svar till »Familjemedlem», Ludvika p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNA, kunnig i ett hems skötande, söker plats hos respektabel ungherre eller änkan. Goda rek. Svar till »Trefnad», Mönsterås p. r.

HUSHÅLLSVAN bildad flicka, kunnig i matl., bak, sömnad m. m. söker plats. Ordentlig, sparsam. Norra Inack:Byrån, Malmkillnadsq. 27, Sthlm.

SKOLKÖKSLÄRARINNA önskar sommarplats att som värdinna förestå ett godt och trefligt hem. Svar till »Tre månader», Iduns exp.

UNG DAM önskar plats i familj för att deltaga i husliga göromål. Äfven kunnig i bokföring och maskinskrifning. Svar till »Stockholmska», Iduns exp.

BÄTTRE FLICKA som genomgått 8-klassigt läroverk önskar under sommaren plats som guvernant. Svar till »22 år», Iduns exp.

PIANIST, språkkunnig, önskar fri inackordering för sommaren. Svar till »Hvil», Iduns exp., Stockholm.

UNG bildad flicka, som genomgått »Barnavård» önskar i början af augusti plats i god familj att sköta mindre barn. Svar till »Sigrida», Iduns exp., f. v. b.

GUVERNANT, ung, undervisningsvan, genogm. 8-kl. läroverk, med vackra betyg fr. skola och innehafd plats, söker anställn. dels för sommaren, dels för kommande läsår. Vanl. skolämnen, språk, handarbete. Svar till »Barnkär», Norrköping p. r.

GUVERNANTPLATS önskas under sommaren af ung flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk. Svar till »Familjemedlem», Fryksdals-Bygdens Exp., Karlstad.

UNG FLICKA önskar under sommaren plats i mindre familj eller hos ensam dam som hjälp och sällskap. Svar till »Maja», Linköping p. r.

EN huslig bättre flicka önskar vara en husmor till hjälp eller förestå ett hem. Har genomgått hushållsskola, är kunnig i handarbeten samt kontorsg. och musikalisk. Svar till »V. Z.» Lund p. r.

MUSIKALISK, undervisningsvan lärarinna söker plats för läsåret. Goda betyg. Svar »Barnkär—Enkel», Sv. Telegambyrån, Sthlm f. v. b.

FÖRLOFVAD FLICKA önskar plats i i bättre familj för att läsa sig husliga göromål. Är villig att betala för sig. Svar afvakts under adr. »L. L. 1911», Halmstad p. r.

Undervisningsvan

realstudent med goda betyg synnerligast i matematik, naturvetenskap och historia söker för sommaren kondition på landet. Kompetent att i förenämnda ämnen undervisa gymnasister. Benäget svar till »A. A. 1911», Iduns exp.

Husföreståndarinneplats

å större herregård i Sverige önskas till 1 nov. af 25-årig svenska som genomgått hushållsskolan »Cordon Bleu» i Paris. Talar franska och något tyska samt kunnig i sömnad. Svar till »A. E.», Allée Des Genets 3. Le Vesinet, France, S st. O.

ANGENÄM inackordering erhålles på Långbanshyttans pensionat i Värmland. Godt bord, ljusa rum, förtjusande natur, sjö, hög luft, björk- och barrskogar, bil- och cykelvägar. Piano. Riks i pensionatet, Filipstad 184, adr. Pensionatet, Långbanshyttan.

KAMRAT önskas å egen dotter till höstterm. början, att läsa 3:dje kl. kurs. Pianounderv. erhålles. Ref. lämnas och fordras. Fru E. Wärn, Gudhammar, Hofva.

INACKORDERING i ett större välvårdadt landthem önskar för vidare utbildning en ung bildad flicka. Svar med prisuppgift till »Ingeborg 1911», Iduns exp., Sthlm.

I bättre fam. mottag. 15 juni—15 aug. und. vist. i den härligt belägna Skelderviken som sällsk. åt egen frisk, intell. 12-årig dotter en flicka i ungefär samma ålder. Moderl. vård och tillsyn. Fru landskamrer E. Ahl, Vexjö

Stjernfors Pensionat och Hvilohem.

Angenäm sommarvistelse. Utm. rekreationsort alla årstider. Ref. Stockh. Rikst 6812 — 11848. Allm. 22187. Adr.: Kopparberg. Rikst. 36.

Nya Hushållsskolan,

Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm,

hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan afser att meddela bildade flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt förestå egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära.

Skolan har varit besökt af två tusen sjuhundra tjugutva (2,722) elever. Hvarje kurs omfattar 4 eller 4 1/2 månader. Elever mottagas äfven på kortare tid. Ny kurs börjar den 1 nästkommande augusti. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af

Fröken Berta Erlandsson, 19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

Palmgrenska Samskolan,

(Grundad 1876).

Högre, statsunderstödt läroverk med rätt att anställa student- och realskol-examen. Förberedande klasser. Expeditionen, Arsenalsgatan 4, öppen dagligen kl. 5—1/2 4 e. m.. Rikst. 11549. Allm. 16888.

Carl Nordblad.

J. S. Hedström.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börjar 30 aug. Anmälan göres före 1 juli.

Lärarinnekurs i matlagning och lantushåll, ny kurs med 2 term. i Fackskolan och 1 år å Skolans lantgård, börjar den 30 aug. Anmälan före 1 juli.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälsolära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning, börjar den 30 aug. Anmälan göres helst före 1 aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad och barnavård börjar den 21 aug. Anmälan göres helst före 1 aug.

Praktisk yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar 21 aug. Anmälan göres helst före 1 aug.

Anmälan till den Lärarinnekurs (endast för skolkök), som börjar i jan. 1912 insändes före 1 nov.

Barnavård teoretiskt-praktiskt i Fackskolans barnhem 1—3 mån. Tryckt program på begäran gratis och franko.

Program 17 och 18 gälla. Inspektör: Professor O. Hammarsten.

Föreståndarinna: Fröken Ida Norrby.

Fröbel-Instifutet i Norrköping

omfattar följande kurser för unga flickor:

- A. Utbildning för kindergården.
B. Utbildning för uppfostrarinnekallet i hemmet, äfven omfattande vården av späda barn.
C. Kurs i späda barns vård.

Prospekt erhålles genom undertecknade föreståndarinnor.

Ellen och Maria Moberg.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERS KOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Hufvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergsg. 37. Expeditionstid kl. 9—4, lördagar 9—2. Rikstel. 4047. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. »Anlita närmaste kontor!»

PÅ grund af nuv. innehafvarinnans stundande giftermål finns plats i början af januari 1912 för sjukgymnast, helst något språkkunnig och resvan. Den som genomgått kurser i sjukvård har företräde. Lön 50 kr. pr månad, allting fritt och fri resa hit. Ansökningen åtföljd af betygsafskrifter jämte foto. till Fru Olga Breithaupt-Meyer, adr. Rännun.

BILDAD, språkkunnig, tysktal. yngre kvinna erbjudes mot fritt vivre angenäm sommarvistelse å stor vacker herrgård i Östergötland där ungdom finnes. Svar, helst med foto, till »Jurist», under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

TVA enkla och allvarliga jungfrur, nämligen en köksa kunnig i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och saftning samt en husa van vid tvätt, strykning och sömnad, erhålla plats den 1 nästk. nov. i prästgård nära stad. Svar med betyg, löneanspråk och ålder sändas märkt »1 November» under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Sthlm f. v. b.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna, helst äldre, som genomgått 8-klassigt elementarläroverk, erhåller till nästinstundande höst plats i god familj på landet, att undervisa en 10-årig dotter i vanliga skolämnen och språk och därtill i viss mån deltaga i arbetet inom hemmet. Lön 300 kronor. Relektorande torde insända foto., betyg och rekommendationer till »Godt hem», Visingsö.

LÄRARINNOR, värdinnor, sjuksköterskor, sällskaps-, kontors-, affärs-, hushålls-, barnfröknar få goda platser gm Norra Inack:Byrån, Malmkillnadsq. 27, Stockholm.

EN anspråkslös äldre flicka med gladt lynne, kunnig i handarbeten erhåller plats som sällskap och hjälp i god familj på landet. Svar till »E. L.», Odensviholm.

EN undervisningsvan lärarinna önskas till hösten för 3 barn om 9, 11 och 14 år. Svar med första. Foto. önskas. Sorsele prästgård, Sorsele.

BÄTTRE anspråksl. flicka, villig att deltaga i husl. syssl. och hjälpa till med barn får plats på landet öfver sommaren. Svar till »S. W.», Iduns exp.

BARNFRÖKEN erhåller plats den 15 juni för 2 barn, 5 och 1 1/2 år. Kunnighet i sömnad och spelning. Svar till »Barnkär», Sköllersta p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. På grund af husmodersn fränfalle sökes en dam, ej öfver 30 års ålder, fullt kompetent att ensam förestå ett hem och äfven kunna handläda en liten flicka om 5 år (3 personers hushåll). Goda rek. fordras. Svar med pretentioner, betyg och foto. sändes till Byggm. A. Nilsson, Alingsås.

HUSHÅLLERSKA eller kokerska, fullt hemma i allt som hör till ett landt-hushåll, snäll och arbetsam, får bra plats i familj vid större samhälle. Svar till »Hösten 1911», Iduns exp f. v. b. I Leksand Dalarna får bildad, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, som medlem af familjen, plats i godt hem. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

VID bruk i Västmanland godt hem för musikalisk, undervisningsvan lärarinna plats, tre elever 10—8-6 år. Goda lönevillkor för kommande läsår. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm.

Lediga platser.

Vid Stockholms Stads Nya Sinnessjukhus kungöres härmed ett antal öfversköterskeplatser till ansökan lediga. Sökanden skall vara examinerad sjuksköterska samt ha genomgått kurs i sinnessjukvård. Lön 500 kr. med fem ålderstillägg å 100 kr., att utgå med tre års mellanrum samt allting fritt. Äfven öfversköterskelever mottagas.

Ansökningar åtföljda af läkarebetyg, frejdebetyg samt tjänstgöringsbetyg insändas till öfverläkaren, Långbro Sjukhus, Elfsjö. Närmare upplysningar meddelas af föreståndarinnan, kvinnopaviljongen.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 9 sept.
 Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mästersamuelsgatan 70.

Med. Dr. E. Kleens
 (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress **Saltsjöbaden.**

Lindmans privata förlösningshem,
 Hornsgatan 68, Stockholm. Allm. tel. 13302. Rikstel. 12687. Operationsrum och särskildt förlösningsrum. Examinerade sköterskor. Begär prospekt.

Medel mot grått hår!
 Enda tillförlitliga, 300 gr. flaska 5.50
 Endast i **Fanny Gelins Parfymmagasin,**
 5 Malmörsgatan, Stockholm.

OATINE är idealet af en ren, snövit och varaktig Crème. Oatine aflägsnar reformar och hudrodnad c rensar porerna från smuts. Vid rationellt bruk blir huden klar och vacker. Oatine puder, tvål o. balsam. Tillbakavisa dåliga eftertröningar o. mottag endast **Oatine** i hvit burk med grönt lock. The Oatine Co., London. Oatine finnes öfverallt samt hos **A. W. Nording,** Biblioteksgatan 11 och Drottninggatan 63, Stockholm.

Astrid Wittborn,
 Manicure, Pedicure, Ansiktsbehandling.
Brahagatan 6, II. Riks Östermalm 437.
 Allm. 19716. Mottagning 11-6.

Rynktinktur
 (Majorskan Edmanns, Varberg)
 Förmiskar rynkor, gör ansiktet mycket ungdomligare. Hyn blir ren och skär. Intyg från handelskemist. Försämsta parfymaffärer.

Lait Antéphélique
 (kändt i hela världen sedan 50 år) bästa medel mot rynkor, fräcknar, leverfläckar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6.- + porto. **Franska Parfymmagasinet, Drottninggatan 21, Stockholm.**

Vårda håret, om det är sjukt eller friskt och använd **Ziwertz' Extrait Vegetal** bästa hårkonservationsmedel. Rekommenderadt af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl. Hof **Ziwertz' Efr., Drottningg. 42.** Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Vårda hyn!
 Svensk patenterad hudcrème Amoureuse. Enda medel att få hvit, fräsch, elastisk hud. Borttager på några gånger näsrodnad, finnar, reformar, pormaskar, fräcknar, rynkor, solbränna. Den rödaste hud blir hvit. Innehåller ingen för huden skadlig beståndsdel. Tillhandahålls för 3 och 5 kr. pr burk i parfym-, sjukvårds-, färg-, kemikalieaffärer o. boklädor. Partil. hos sjukgymnast **Anna Willmark, Smålandsg. 38, Sthlm.** Riks 12310, Allm. 21323. Sändes mot postförskott till landsorten.

Skönhetsvård.
 Fräcknar, lefverfläckar, finnar, fnassel o. d. försvinna spårlost på två dagar genom det radikala medlet **Iktyol** pris 2 kr.
 Lockhårvatten gör det motsträfvigaste hår mjukt och vackert lockigt, pris 1.75.
 Misspyrdande hårväxt aflägsnas för alltid med **Bartios.** Ögonblicklig verkan, pris 2.50.
 Försändes diskret jämte bruksanvisning från Kem. Tekn. Nederlaget, E. Liljegen, Malmö 20.

Att själf måla (lackera) möbler m. m. kan hvem som helst med **Ripolin.** 84 färgtoner. Tor kar fort med en porslinsliknande glans. Otroligt hållbar. En bok »Om dekoration och målning» jämte fullständiga färgskalor erhålles gratis och franko. Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Sthlm.

Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult,
 (f. d. Villa Hults Hushållsskola)
 belägen vid den vackra kurorten Kneippbaden anordnar iör sommaren från 1 juni till 1 sept. billighetskurser i matlagning (äfvén vegetarisk), bakning, konservering, syltning och beredning af konfekt på 1, 2 och 3 månader, med tillräde den 1 och 15 i hvarje månad. Skickliga lärarinnor. Tillfälle till nöjen och förtröelser. Prospekt sändes och förfrågningar besvaras af föreståndarinnan **Fröken Ella Hult,** adr. Kneippbaden. Tel. 758.

Elementarskola på landet. 6-kl. samskola jämte förbered. kurser för realskoleexamen. Omsorg-full vård och undervisning med största möjliga hänsyn till individuell begåfning, studieförmåga och krafter. Helinackordering i goda hem ombesörjes genom skolan. Vistelse i frisk, vacker trakt vid skog och sjö (Mälaren). Idrott, praktiska arbeten, slöjd. Vanartiga emottagas ej! Nytt läsår 21 aug. Program, läroboksförteckning, referenser o. d. från rektor. **Privata Realskolan, adr. Kungsvör.**

Berndorfer Ren-Nickel-Kokkär!

med vidstående fabriksmärke äga inga för hälsan skadliga egenskaper; äro de i längden billigaste kokkärlen; behöfva ej förtennas; angripas ej af soda; återköpas med kr. 4.50 per kg. Lager hos Bosättnings- och Järnaffärer. Priskuranter genom

Max Däumichen, Stockholm.

Vi göra Eder stark.

Den, som är klen och hvilens krafter äro nedsatta, vet, att det måste finnas något medel för återställandet af hans fysiska styrka. Han har möjligen försökt vanliga drogmetoder och funnit dem utan effekt, men är ändå öfvertygad, att något måste finnas.

Vi veta det äfvén, och vi hafva funnit det. Det är elektriciteten, såsom den erhålles genom "AJAX" Torrcell-Batteriet. Ni kan icke nämna något, som mera antagligt besitter sådan kraft, som klena människor sakna. Det är en naturlig kraft. Den kan under hvila ingutas i hvarje svagt system och komma det att förnimma en känsla af styrka och vigör på kort tid. Den är basen för lifsfunktionerna.

"AJAX" TORR-CELL (Kropps-Batteri).

Tag det på, då Ni hvilat, och Ni skall snart känna Eder stark och upptriskad. Ni uppstiger på morgonen med klart hufvud, full af själftrillit och energi för Edert arbete.

Ni kan icke få ny styrka och vigör genom droger. Använd därför elektriciteten, som är naturens stora styrkogifvare. "Ajax"-batteriet ger en uthållig ström af elektrisk kraft; det fordrar ingen laddning, såsom de elektriska bältena.

"Ajax"-batteriet är effektivt mot nervositet, generell svaghet, kraftnedsättning af hvarje slag, mag-, hjärt-, lever- eller njuråkommor, reumatism, smärtor i rygg och skuldror, höftvärk, ryggsnitt, dålig matsmältning, neuralgi, förstoppning, dyspepsi m. m.

Bok gratis! Gör ett besök å vårt kontor. Om Ni ej kan göra detta, så sänd oss Edert illustrerade bok i försegladt kuvert utan firmatryck. Den är fylld af intressanta fakta, hvilka hvar och en borde känna till. Äfvén medsändas intyg från botade personer.

Allm. tel. 76 48. Rikstel. 89 03.

Svenska Elektriska Institutet.
 (Afdelning 15), Hamngatan 24, Stockholm.

Har Ni försökt **LAURENTI Komer-Cacao?** Intedel!? **?!?!?!?!?!?** Köp den då! Den haren **Ger hälsa och godt humör!**

Nutidens och framtidens modärnaste Skrifmaskin är och förblir CONTINENTAL

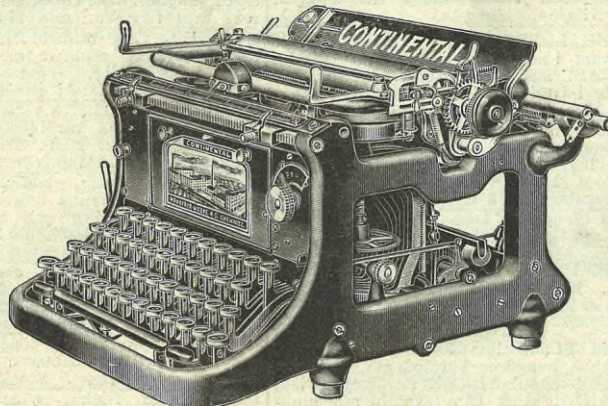
10 års garanti.

Continental Skrifmaskinsaffär,

Norrandsgatan 29, Stockholm I.

Telefoner: Riks 124 19. Allm. 234 72.

Leverantör till Kungl. Armén, Marinen, Telegrafverket, Kommerskollegium, Poliskammaren, Banker, Försäkringsbolag, Fabriker m. fl.

MAGGI'S
Buljong-Tärningar äro bäst!
 I Tärning gifver 1/4 liter finfin buljong.
 Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet.

Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 18629. B. T. 30 91

Prenumerera på posten eller Tel. Ö. 32 75 på **Mönstertidningen Konstslöjden i Hemmet**, 8:de årg. Pris 3.50 pr år, 12 häften, lösnummer 30 öre. Prenumeranter få begära mönster. Ett häfte äldre till prof sändes mot insändande af 25 öre. Äldre årg. realiseras 1-4 å 2 kr., pr årg., 5-6 å 3 kr., pr årg. **Lektioner i läderplastik, gyllenläder, gobelin m. fl. sorters målning, textning, träinläggning m. m. meddelas.**

Gustava och Anna Meukow, Valhallavägen 19 n. b. Tel. Ö. 32 75.

Prenumerera på Idun!

JAVOL
Javol det bästa för hårets vård
Javolisera Ederi hår

Javol förhindrar mjällbildning, underlättar friseringen, skonar och styrker håret och användes därför af flera hundra tusen familjer. Miljoner flaskor Javol säljas årligen. Javol fås öfverallt — med eller utan fett — i flaskor å Kr. 5,50, 3,00, 2,00.
JAVOL - Shampoo pulver
 :: 15 öre pr paket. ::
Hufvudnederlag: M. Zadig, Malmö

Ingen vacker kvinna utan vackert hår. Det uppnås medelst **EAU DE QUININE** från **Ed. Finaud, 18 Place Vendôme, Paris.**

För Engelska sjukan, som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år fås säker hjälp med utvärtes medel af undertecknad som har 55 års praktik i Eng. sjukans behandling. De mest framträdande symptomerna äro blodfattigdom, slappa armar och ben, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag. Blir ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. Sneda lemmar kunna bli återställda. Bref besvaras blott mot dubbelt porto.
OBS! Tusentals intyg finnas.
Hanna Bengtsson, Malmö.
Regementsgatan 82.

Handväfda Linneväfnader
 från Gestrilands Linneväfveri äro hållbarast och i bruket billigast. Moderna mönster. Låga priser. Begär katalog. **Gestrilands Linneväfveri, Gefle 2.**

Damernas omtyckta gungstol hållen i gammal-svensk allmogestil målad i röd el. grön allmogefärg stoppad o. klädd med allmogetyg erhålles för 12 kr. från **Emanuel Carlson, Tranås.** Vid rek. torde önskad färg uppgifvas.